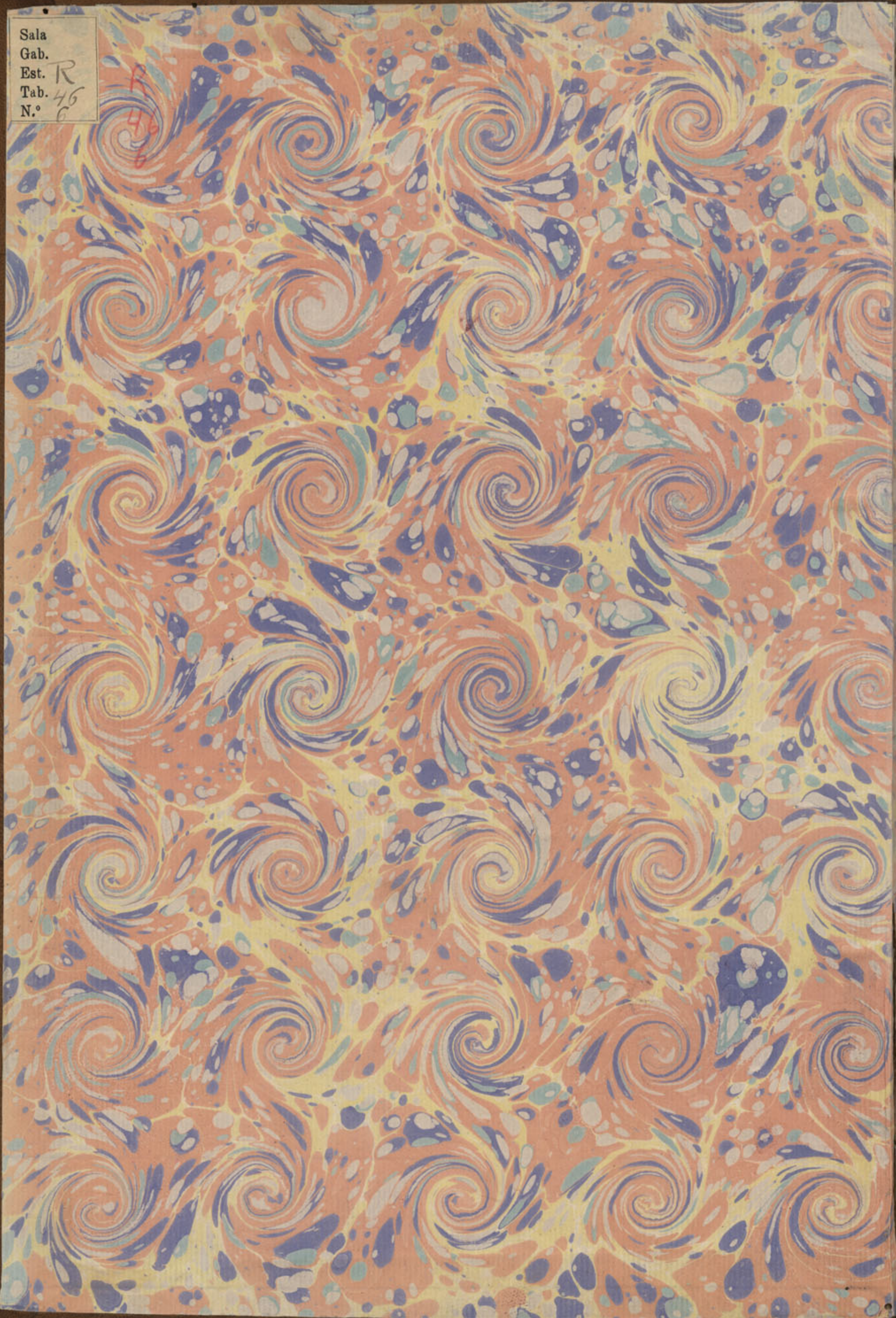

Sala
Gab.
Est. R
Tab. 46
N.º 6

R
46
6

R
46
5

1a

(A) - 49 - 14 -

P Ouidii Metamorphosis cum integris ac emen-
datissimis Raphaelis Regii enarratio-
nibus & repræhensione illarū in-
eptiarum: quibus ultimus

Quaternio primæ
editionis fuit
inquina
tus

*Juan
Rodriguez*

J. J. Lord

Priuilegium Raphaeli Regio concessum.

Cum eruditus uir Raphael Regius magna cura & studio & alia quædam opera & annotationes in Quintiliani institutionem & in Ouidii metamorphosin enarrationes conscripserit: & emendate imprimenda curauerit: infrascripti Domini cõsiliarii ad humilem supplicationem ipsius Raphaelis terminauerunt & decreuerunt: nequis opera ipsa audeat in uniuersa ditione Serenissimi Domini cum alterius cuiusq̃ operibus imprimendo confundere uel comiscere: aut separata imprimere: uel alibi impressa uendere sub pœna ducatorum Viginti quinque per Quæstores Serenissimi Domini exigendorum pro singulis uoluminibus præter q̃ ille duntaxat impressor: cuius industriam Raphael ipse totiens elegerit: quotiens opera ipsa duxerit imprimenda.

Consiliarii

D. Andreas Quirinus.

D. Marcus Barbus.

D. Antonius Grimanus.

D. Marcus Bolanus.

Ad lectorem

Accipe studiose lector integras Raphaelis Regii in Ouidii metamorphosin enarrationes: ac in Quintiliani oratoriam institutionem eiusdem annotationes: quæ iterum diligentissime imprimi cœperunt: si potes expecta. Quæ namq̃ superiore anno perfidia cuiusdam librarii me in scio emissæ fuerunt: non plerisq̃ modo in locis quorundam inuidorum conspiratione fœdissime deprauatæ fuerunt: Verum præfatione quoq̃ indice. Vita poetæ. iis quæ προλιγομένη Græci uocant: & ultimi quaternionis expositionibus mihi compositis fraudatæ circumferuntur. Librarius enim ille eorum sibi conscius: quæ deprauarat: noluit tantisper expectare: dum totum opus relegerem atq̃ castigarem: Sed quendam si non malignum fatuum certe & in eruditum induxit: qui meas enarrationes suarum ineptiarum appositione inquinaret: Quod quidem cum rescuissem: pluresq̃ errores q̃ uerba in illius expositionibus nomini meo ascriptis inesse depræhendissem. & librarium ipsum falsi reum egi: & enarrationes diligentissime emendatas iterum imprimendas curavi. Quare in his quoq̃ inuenies eadem aliqua multa mutata. plurima adiecta. Oïa uero compositiora & q̃ nos potuimus: emendata. Cæterum cãdide lector caue ne i emẽdis quoq̃ nostris in Quintilianum annotationibus decipiaris: quæ eiusdem imperiti ineptiis fœdatæ citra ullam præfationem nostram Venales circũuehantur.

Vale.

Ad Illustrissimum Mantuæ Principem Franciscum Gonzagam Raphaelis Regij enarratio
in Ouidii Metamorphosin præfatio.

 Ogitanti mihi lucundissime Princeps: cui potissimum meas in Ouidii Metamorpho-
sifsi enarrationes dicarem: tu in primis occurristi: qui hoc quantum locumque munere di-
gnus esse uidereris. Tantus est, n. cū aliarū uirtutum: tum singularis ac prope diuinæ
liberalitatis tuæ splendor: ut ab omnibus celebrari immortalitatiq; consecrari merearis. Excellen-
ti namq; uirtuti ex philosophorū omniū sententia laus, honor & gloria debetur. Tu uero nihil
pulchrius honorificentiusq; esse existimas q̄ diuitias & opes: quibus Indies magis magisq; abun-
das: ad magnificentiam benignitatemq; conferre. Hinc, n. & merito quidem fit: ut non solum
strenuissimi quicq; milites ad te certatī cōfugiant: sed cū alii Italiæ principes te colant & admiren-
tur: tum grauissimus sapientissimusq; Venetorū senatus te sibi quocūq; officii genere deuinciat:
in diesq; habeat cariorem. Ex tanta namq; liberalitate facile cognoscit eam tibi ingenitam esse
animi magnitudinē: ut & alta expetas: & præclara sis gesturus: & uiam ad immortalem gloriam
affectes. Omnes siquidem imperatoriæ uirtutes in te sic refulgēt: ut Scipioni illi maiori: qui qua-
tuor & uiginti annos natus imperator aduersus Pœnos in Hispaniam a senatu populoq; Roma-
no fuit missus: merito sis æquiparandus. Vt enim corporis excellentem formam uereq; impe-
rio dignam: & rarum in Principe robur omittamus: quis tuum in assiduis exercitationibus labo-
rem, in periculis fortitudinem, in prouidendo consilium, in agendo industriam, in conficiendo
celeritatem nō magnopere admiretur? Tu nulla pluuia, nullis niuibus, nullo aestu ab antelucanis
uenationibus deterreris. Tu summa omnibus in rebus temperantia, fide, iusticia esse una omni-
um uoce prædicaris. Tu singulari facilitate sic aīos & ciuiū & militū ad te amandū allicis: ut nō
Princeps: sed par infimis esse uidearis. Tu deniq; artis militaris sciam ita pcalluisti: ut præclaris i-
mpatoribus cū ab aliis oībus tum a Ioanne Francisco Pascalico sapientissimo eloquentissimoq; se-
natore ascribendus esse censearis. Tametsi aut probe scio te maioribus distringi negociis: q̄ ut
huic opi elegendo uacare possis: tamen siquid otii tibi unq̄ superit: cōplura in illo iuenies sic enar-
rationibus nostris illustrata, ut facile pcipi possint: quæ tuū aīum maximope delectabunt. Nihil
est, n. quod ad rei militaris pitiam gloriamq; ptineat: cuius illustria exēpla in Ouidii metamor-
phosi nō habēant. Nā clarissima quæq; nō bella modo: uerū etiā prælia: Vt strategemata, Vt du-
cū colloquia prætermittā: illo uerborū lepore: illa elegantia describūtur: ut plerisq; tibi iter legē-
dum interesse uidearis. Iam ciuilitate uiuendi rationes unde facilius sumamus: auctorem inueni-
es neminem. Ex iis, n. quæ statim in operis initio de mundi origine, Gigantum aduersus deos
temeritate aliorumq; impietate narrantur: aperte colligimus deum mundi ipsius opificem fa-
bricatoremq; fuisse: ac eo in primis colendum atq; uenerandum. Eorum uero qui deo aduer-
santur omnia opera inania esse ac uana: Contraque eos qui pie iusteque uiuant: sic ubiq; tutos
esse ut dei ipsius auxilio nunq̄ destituantur. Quidam namque Lycaonis in lupum transmutatio
nobis aliud ostendat: q̄ teterrimis latronibus grauissima quæque a deo supplicia esse præparata.
Quid, Deucalionis & Pyrrhe liberatio ab illo diluuiō: quo totus terrarum orbis fertur inunda-
tus: nonne summam in pios iusticiæque ac religionis cultores præse fert dei benignitatem?
Quid Daphnes in laurum semper uiuentem transfiguratione aliud nobis significari putandū
est: qua Virginibus pudoris sui sollicitam gerentibus curam immortalem gloriam esse præpara-
tam? Quid Phaethontis casus nonne filios omnes admonet: ne unquam parentum consilia
præceptaque contempnant? Reliqua uero non minus lepide q̄ utiliter de uirtutum uitiorumque
exemplis descripta nonne contentiosis philosophorum disputationibus humanæ uitæ commo-

diora sūt iudicanda. Iam præclara Heroū gesta concinne eleganterq; in hoc pulcherrimo opere enarrata; nonne iis principibus qui de humano genere bene mereantur: immortalē gloriam ppositam esse testantur? Quis porro uir magnanimus ad magna gerenda nō excitetur: qui legat cū alios heroes: qui plures sunt quidē; q̄ ut obiter possint numerari; tum Herculem illum non modo eminentissimi cuiusq; poetæ carminibus celebratū: sed in deorum quoq; numerum publico omnium consensu fuisse translatum? Quis artem militarem ad cuius gloriā te natū esse i dies magis magisq; re ipsa declaras: non amplectatur: qui priscoꝝ Imperatoꝝ uirtutem & triumphos ab Ouidio lepidissime decantatos recognoscat? Sed quid de metamorphosi multa? Exēplar mihi ut semel dicā totius humanæ & ciuīlis uitæ esse uideatur. Adeo plane. adeo copiose quæcūq; non eruditū modo: uerū dicendi quoq; & agendi peritū efficere possunt: a facundissimo poeta explicantur. Nec iniuria græci quī se omnibus aliis nationibus disciplinas tradidisse: ac nullius ipsi auxilio p̄sus indigere uideri uelint: hoc tamen opus propter maximā rerū cognitu pulcherrimarū copiā e nostra lingua in suā omni studio interpretandū uertendūq; curarunt: ut perq̄ mirandū sit hætenus in tanta scriptoꝝ turba citra ullā accuratam expositionem apud nostros ita iacuisse: ut a paucis admodū perlegeretur: cū præsertim & uariam plerisq; in locis exposcat eruditionē: & in primis adolescentibus laudatarū artiū studio destinatis sit prælegendū. No solū. n. ueteres historia: quæ pp̄ antiquitatē fabularū loco habentur: ex uetustissimis auctoribus collecte eleganter ab Ouidio describuntur: sed ita & geographiæ & astrologiæ & musicæ & artis oratoriæ. & moralis naturalisq; philosophiæ ratio exprimitur: ut cui Ouidii metamorphosis bene percepta sit: facillimū ad omnes disciplinas aditū habiturus. neq; difficultatis quicq; in illo fere poeticoꝝ operum inuenturus esse uideatur. Quicq; n. præclari Musæus Oreheus. Linus. Homerus Tyrtæus. Hesiodus. Panyfus. Antimachus. Aratus. Pisandros. Nicander. Euphorion. Theocritus. Apollonius q̄ argonautica scripsit. Callimachus. Philetas. Mimermus. Pindarus. Stesichorus. Alcæus. Simonides. Ibycus. Bacchylides. Anacreon. Alcman. Sappho. Corynna. Archilochus. Ananias. Hipponax. Arion. Tespis. Phrynichus. Aeschylus. Sophocles. Euripides. Ion. Acheus. Cratinus. Eupolis. Phærecrates. Aristophanes. Menæder. Philemō. Philistion. Pherecydes. Herodotus. Diod. aliiq; prisca & poetæ & historici litterarū monumentis cōmendarunt: id omne Ouidius i suam metamorphosin transtulisse uideatur. Quare & moribus adolescentū: & studiis rectius consulissent: qui uerbosas nuper in opa quædā lasciuora q̄ ut pueris sint exponenda pceptuq; facillima cōmentationes certatim emisserūt: si metamorphosin suscepissent enarrandā: cū præsertim uel elegiæ in quibus amores describuntur. nedū poemata in quibus turpia dictu affectant: ex Quintiliani snia minime sint pueris prælegendæ: ne tenellæ adhuc mentes illo inquinentur affectu: q̄ disciplinarū studiis maximus hostis a sapientissimo quoq; philosopho esse iudicatur. Ac ne quis me temere ab ista omnium fere ætatis nostræ grāmatorū persuasione dissentire miret: libet Quintiliani ipsius de iis quæ pueris sunt prælegendæ: ad uerbū describere præceptū. Cætera inquit admonitione magna egent: in primis ut tenere mentes tractatq; altius quicq; rudibus & oīum ignaris intederit: non modo quæ diserta: sed uel magis quæ honesta sunt: discat. Ideoq; optime institutū est: ut ab Homero atq; Vergilio lectio inciperet: quāq; ad intelligendas eorū uirtutes firmiori iudicio opus esset. Sed huic rei superest tempus: Nec. n. semel legentur. Interim & sublimitate heroici carminis animus assurgat. & ex magnitudine rerum spiritū ducat. & optimis imbuetur. Vtiles tragœdiæ. alunt & lyrici: si tamen in his non auctores modo: sed etiam partes operis elegeris. Nam & græci licenter multa: & Horatium in quibusdam nolim interpretari. Elegia uero utiq; amat & hendecasyllaba & quibus sunt commata sotadeorum (nam de lotadeis ne admonendum quidem est) Amoueantur si fieri potest. sin minus: ad firmiter ætatis robur referantur.

Hæc Quintilianus: ex quibus facile colligit eos adolescentū & studiis & moribus plurimū ob
esse: qui ea quæ nec pueris sunt prælegenda: nec ulla indigent enarratione: ita exponunt: ut ifan-
tibus cibos nutri cū more mandere uelle uideantur: perinde atq; si pueris discentibus: & non pu-
eros docentibus istiusmodi cōmenta scriberent. Quod si illa libroꝝ penuria laboraret: studio-
sis iuuenibus uelle consulere uideri possent. Nūc in tanta fertilitate: quid opus est in illa auctorum
marginibus inculcare: quæ unusquisq; uel ultra primas litteras progressus de uno libro in alium fa-
cile transcribere possit? Huc accedit: quod ista ambirione plurima congerendi fere officii sui cō-
mentatores isti: ut ego quoq; uerbo utar: obliuiscunt: ut pleraq; obscuriora auctoꝝ sensa: id qđ i
primis aliquid exponere uolenti est necessariū: nequaquā enodentur: & quod turpissimū est: loca
deprauata non solū non corrigantur: sed ut sunt corrupta: & legantur & exponantur: cū grāmati-
ci uel primū sit opus emendate legere: & quæ difficiliora uideantur: ita exponere: ut facile perci-
pi possint. Nunc isti suis ineptiis omnia confundentes: dū cōmenta sua nihil non uulgare omni-
busq; litteratoribus tritū ac penitus superuacuū continentia accuratis præstantū grāmaticorum
enarrationibus inserantur: ac potius anteferantur: totiꝝ libroꝝ margines inanibus nugis imple-
antur: pulchre sibi expositoris officio functi esse uidentur: cū & quæ alias perspicua sunt uerborū
multitudine obscurentur: & quæ difficultatis aliquid præse ferunt: aut puerse exponantur: aut si-
lentio inuoluantur. Qđ si quid illoꝝ operū: quæ nondū a quoq; fuerunt enarrata: isti. Noībus
parco uiuentiū. susciperent exponendū: neq; sua laude fraudandi forent: & q̄tum iudicio doctri-
naq; ualeant: facile possent ostentare. Nunc uero in tanta libroꝝ copia iis dūtaxat: quæ ab aliis re-
cte eleganterq; illustrata fuerunt: uulgaria quædam adiicientes quid aliud assequuntur: q̄ quod se
non imperitos modo: sed uanos quoq; ac futiles aperte profitentur: & dum imperitis eruditi ui-
deri uolunt: ut Quintilianū uerbis utar: imperiti doctis uident. Ego uero ab istorū ambitione
longe alienus pauca admodū quæ necessaria uidebantur: in metamorphoseos expositionem de-
daxi: in primisq; illud curauī: ut cōplura loca: quæ falsorum correctoꝝ temeritate fuerant deprau-
ata: corrigerentur: & quæ ineptiarū cuiusdā pessime de tam egregio opere meriti interpositione
insulsissime fuerant separata: connecterentur: itaq; omnia disponerentur: ut reddita sibi esse meta-
morphosis ipsa uideatur. Neq; diutius in uariis scriptorū opinionibus recensendis sum imora-
tus: ubi præsertim poetam sic uni addictū esse animaduerti: ut ne ad alias quidē alludat: Si nāq;
omnie quæcūq; de Ioue. Baccho. Hercule. Theseo aliisq; & diis & heroibus antiquis scribuntur:
persequi libuisset: finis operi inuētus nō fuisset. Neq; inficias eo nōnulla ab Ouidio attingi: quæ
mihi ignota esse nihil pudet inter exponendū fuisse professum: cū prisclarum fabularum aliquid
ignorare inter uirtutes grāmatici a Fabio habeatur: & iis scriptoribus ppauci admodum extent:
quos Ouidius sectatus esse uidetur: ut mihi uenia facile danda sit: si quædam inenarrata reliqui.
Ut enim nihil aliud stud iis profuerim: illud certe effeci: ut multi quæ a me fuerunt prætermissa
omni studio sint inquisituri: & commentationes suas quæ decem iam annos uel epistolis iacta-
tæ expectantur: tandem meis enarrationibus perlectis sint edituri. Quod enim hætenus nemo
in Ouidii metamorphosin quicquam expositionis emisit: ignote quædam fabulæ in causa fuisse
uidentur: quas quidem ut pulchrum esset non ignorare: sic propter illas tam egregiū opus ado-
lescentibus eloquentiæ studio destinatis non prælegere indignum esse uidebatur. Quamob-
rem tantum abest: ut me huiusce lucubrationis pœniteat: ut uel maxime læter Ouidii metamor-
phosin poeticorum operum lumen hætenus fere neglectam: mea potissimum opera sit fuisse il-
lustratam: ut facile & a mediocriter doctis percipi & ab optimis quibus ingeniis una cum nomi-
ne tuo celebrari possit. Sed ne modum excedat epistola: iam poetæ uitam & quæ quoque libro
metamorphoseis contineantur exponamus: quo facilius quæ quis cognoscere cupiet: citra lon-

gæ inquisitionis laborem inueniantur. Vale rarissimum seculi nostri liberalitatis exemplum. Venetiis Nonis Septembribus. M. cccclxxxiii.

Quidius Naso Sulmoni quæ urbs est in pelignis ut ipse quoque scribit: exquestri Nasorum familia Mineruæ Quinquatriis natus est. xiiii. Kalendas Apriles Hirtio & Pansa consulibus: qui bello Antoniano apud Mutinam in pugna ceciderunt. Cum fratre natu maiore clarissimis & grammaticis & rhætoribus Romæ operam dedit: ac ut patri magis optemperaret: quod illo studio delectaretur: legibus quidem incumbere cepit. Sed cum pater uita functus esset: ad humaniores musas rediit: celeberrimosque illorum temporum poetas sibi conciliauit Aemilium Macrum Veronensem: qui de herbis diligentissime scripsit: ponticum qui Thebaida composuit. Propertium elegiarum. Bacchum laborum scriptorem & Toratium Flaccum. Vxores tris duxit: quarum duas repudiauit. cum tertia coniunctissime uixit: ex qua duas etiam filias suscepit. Cum uero ad Iuliam Augusti filiam sub Corynnæ nomine lasciuas de amoribus elegias scripsisse deprehensus foret: in exilium annos quinquaginta natus ab Augusto ipso fuit eiectus in pontoque relegatus: Vbi cum nouem annos tristissime exiguisset: uita functus Tomis: ut Eusebius in Chronicis scribit: fuit sepultus. Tamen si autem & ipse alia quædam iactat regendi criminis gratia: & plerique aliter putant: illam tamen quam dixi fuisse exilii causam ex his Sidonii poetæ ledidissimis uerbis aperte demonstratur.

Et te carmina per libidiosa

Notum Naso tener Tomosque missum.

Quondam cæsareæ nimis puellæ

Falso nomine subditum Corynnæ

Multa nobis sæcunditatis ingenii sui monumenta reliquit partim in exilio. partim Romæ composita. Nam in exilio & de Tristibus, & de ponto. & in Ibis & de morte Drusi ad Liuiam consolationem & duodecim fastorum libros: quorum sex tantum extant: quæ nuper omnes inuenti ferantur: & Germanici triumphum composuit. De piscibus opusculum inchoatum reliquit. Ante uero quæ exularet: iam artem amandi emiserat. Amoris remedium: suos amores ad Corynnam Amatorias Heroicum epistolas. Medeam tragediam: quæ ut scribit Fabius Quintilianus: ostendere uidetur: quantum uir ille præstare potuerit: si ingenio suo temperare quæ indulgere maluisset. Metamorphosin: quam subita relegatione perturbatus emendare non potuit: id quod ipse his carminibus perspicue testatum reliquit.

Orba parente suo quicumque uolumina tangis:

His saltem uestra detur in urbe locus.

Quoque magis faueas: non sunt hæc edita ab illo:

Sed quasi de domini funere rapta sui.

Quicquid in his igitur uitii rude carmen habebit:

Emendaturus: si licuisset: eram.

Metamorphosis

Metamorphosis autem: ut aliquid de operis quoque in scriptione dicamus: transformatio transfigurationis interpretari potest. Quauis enim & alia cognitu per quæ iucunda hoc in opere narrentur: illo tamen omnia tendunt: ut quæcumque metamorphoseis explicantur: concinne apteque copulentur. Carmine autem Heroico metamorphosin esse conscriptam ac in quindecim uolumina distinctam cum notius sit: quæ ut ulla indigeat admonitione: quid quoque libro contineatur: subiicimus: si prius illud testati fuerimus: Ouidium in Heroicis: id quod notat Quintilianus: idcirco lasciuorem fuisse: quæ ut illius carminis grauitati conueniat: quod uarios amores: quibus pleræque metamorphoseon fuerunt factæ: illum sic describere oportuit: ut quanta sit uis illius affectus aperte ostenderetur.

Index eorum quæ quoque in libro metamorphoseos Ouidii continentur:

Libri primi metamorphosis.

Chaos in quatuor elementa.	1
Cælum & terram quinque distingui Zonis.	2
Quatuor uentorum regiones.	3
Hominis origo.	3
Quatuor ætatum descriptio.	3
Gigantum sanguis in homines crudeles.	5
Lycaon in lupum.	5
Lactei circuli descriptio.	6
Iouis oratio.	6
Diluuii descriptio.	8
Lapides in homines.	10
Terra in uarias animalium figuras.	
Pythonis serpentis cædes.	
Pythia ludi.	
Cupidinis sagittarum descriptio.	
Daphne in laurum.	11
Tempe descriptio.	13
Io in uaccam.	13
Argi oculi in caudam pauonis.	14
Syrinx nymphea in calamum.	15
Io uacca in humanam formam.	15
Phaetontis Epaphiæ contentio.	16

Secundi libri metamorphosis.

Regiæ solis descriptio.	17
Quatuor anni partes.	17
Solis currus descriptio.	18
Equorum solis nomina.	19
Terræ incendium.	19
Telluris quærelæ.	21
Phaetontis casus.	21
Heliades in populos.	22
Cygnus rex lygurum in olorem.	22
Calisto lycaonis filia in ursam.	22
Arcas cum calisto matre in sidera.	23

Coruus ex candido niger.	24
Coronis in cornicem.	24
Erichthonius sine matre natus.	24
Nyctimene in noctuam.	25
Ocyroe chironis filia in equam.	25
Apollo in pastorem.	26
Battus in lapidem indicem.	26
Aglauros cecropis filia in saxum.	26
Inuidiæ domus descriptio.	27
Inuidiæ effectio.	27
Iupiter in taurum.	28
Europa in cretam auecta.	28

Tertii libri metamorphosis.

Draconis dentes in uiros armatos.	29
Cadmus Bœotiæ conditor.	29
Actæon in ceruum.	30
Bacchus ex semel cadmi filia.	31
Iuno in anum.	32
Bacchi educatio.	32
Tyresias in fœminam.	32
Tyresias in marem.	32
Narcissus in florem.	33
Echo in uocem.	33
Tyrrheni nauæ in Delphinos.	37
Bacchus in puerum.	36
Pentheï descriptio.	35

Quarti libri metamorphosis.

Bacchi nomina.	38
Dercetis Babilonia in piscem.	39
Semiramis in columbam.	39
Nais in piscem.	39
Mora ex albis nigra Pyrrami & Tysbes sanguine effecta.	39
Veneris cum marte adulterium.	41
Leucothoe in thuris arborem.	41

Clytie in Heliotropium herbam.	42
Daphnis Ideus in saxum.	42
Scython in sceminam.	42
Celmus puer in adamantem.	42
Crocus cum smilace in flores.	42
Salmacidis fontis natura.	42
Hermaphroditus cum salmacide nympha copulatus.	42
Mineides in Vespertiliones.	44
Ino Athamantis uxor in deam.	44
Via ad inferos descriptio.	44
Iuno ad inferos.	44
Melicerta in deum marinum.	45
Comites Inus in saxa & aues.	45
Cadmus cum uxore in anguem.	46
Iupiter in aurum.	46
Persei gesta.	46
Guttæ sanguinis medusæ capitis in serpentes.	46
Atlas in montem.	47
Andromeda Ceto exposita.	47
Virgulta in coralia.	48
Andromedæ perseiq; nuptiæ.	48
Pegasus equus alatus e sanguine medusæ.	48
Medusæ capilli in serpentes.	49
¶ Q uinti libri metamorphoseis.	
Cepheni Perseum oppugnantes in saxa.	51
Cephenum tumultus descriptio.	49
Phineus Cephei frater in statuam.	51
Proetus in lapidem.	52
Polydectes in saxum.	52
Hippocrenes fontis descriptio.	52
Pyrenei sacrilegium.	52
Musæ in aues.	52
Pierides in picas.	53 57
Gigantomachiæ descriptio.	53
Iupiter in arietem.	53
Apollo in coruum.	53
Bacchus in caprum.	53
Diana in felem.	53
Iuno in uacam.	53
Venus in piscem.	53
Mercurius in lbim.	53
Cereris laudes.	53
Proserpinæ raptus.	53
Pergusa lacus descriptio.	54

Cyane nympa in stagnum.	
Puer temerarius in stellionem.	
Atethusa nympa in fontem.	
Ascalaphus in bubonem.	
Sirenes in aues.	
Lyncus ex Scytharum in Lynca feram.	57
¶ Sexti libri metamorphoseis.	
Arachne in araneam.	
Arachnes cum palladæ certamen.	
Pallas in uetulam.	
Telarum palladis arachnesq; descriptio.	
Hemus & rodope in montes	59
Pygmæa in gruem.	
Antigone in Ciconiam.	
Gynare filia in saxa.	
Iupiter in taurum.	
Iupiter in aquilam.	
Iupiter in cygnum.	
Iupiter in Saryrum.	
Iupiter in amphytrionem.	
Iupiter in aurum.	
Iupiter in ignem.	
Iupiter in pastorem.	
Iupiter in serpentem.	
Neptunus in iuuenicum.	
Neptunus in Enipeum fluium.	
Neptunus in arietem.	
Neptunus in equum.	
Neptunus in delphinem.	
Apollo in pastorem.	
Apollo in accipitrem.	
Apollo in leonem.	
Bacchus in uuam.	
Saturnus in equum.	
Niobe in marmor.	59
Niobes filiorum mors.	
Amphionis exitus.	
Licii rustici in ranas.	
Marsias in fluium.	
Eburneus Pelopis humerus.	
Tereus in upupam.	
Progne in hirundinem.	
Philomela in lusciniam.	
Orythyæ raptus.	65
Zetes calais alati	65

Septimi libri metamorphoseis.

Draconis dentes in homines armatos.
 Iasonis in colchos expeditio.
 Phineæ calamitas.
 Medæ artes.
 Tauri ignem efflantes.
 Peruigilis Draconis sopor.
 Aeson ex sene iuuenis.
 Aridus oliuæ ramus in uiridem.
 Guttae aquæ in flores.
 Nutrices Bacchi ex uetulis iuuenes.
 Arius senio confectus in agnum.
 Peliaæ cædes.
 Cerambus in auem.
 Draco in saxum.
 Iuuenus in ceruum.
 Coæ mulieres cornuta.
 Telechines uisu omnia mutant.
 Hyrius filius in Cygnum.
 Hyria in lacum.
 Lambe in auem.
 Fungi in homines.
 Phineus in auem. 72
 Periphas in auem. 72
 Polyphemonis filia in auem. 72
 Medea ad Aegæum. 72
 Cerberi spuma in aconitum. 72
 Thesei gesta. 72
 Scironis latronis Ossa in scopulos. 72
 Minois bellum in athenienses.
 Sithonis in Monedulam.
 Aegina insula quæ ænoa.
 Acaci filii.
 Formice in homines. 74
 Pestis descriptio. 74
 Cephalus procris maritus in aliam figuram.
 Vulpes & canis in saxa.
 Procris mors.

Libri octauæ metamorphoseis.

Nisus in halyetum auem.
 Scylla in Cirin auem.
 Muri uocales.
 Labyrinthi cretensis descriptio. 80
 Ariadne coronam in sidus.
 Dædali uolatus.

Talus pner ferræ circiniq; inuentor i perdicem 81

Dædalus ad cocalum.
 Apri calydonii descriptio. 81
 Atlantæ forma.
 Althææ fratres a meleagro cæsi.
 Stipes in quo meleagri uita.
 Meleagri mors.
 Meleagri sorores in aues meleagridas.
 Naiades in Echinadas insulas.
 Perimele Nympha in insulam.
 Oppidum in stagnum.
 Iupiter cum Mercurio in homines.
 Casa in templum.
 Philemon cum Baucide uxore in arbores.
 Proteus in uarias formas. 87
 Metra eryschthonis filia in uarias figuras.
 Erischthonis impietas.
 Famis patria. 87
 Famis descriptio. 88
 Fædus Erischthonis exitus.
 Achelous in uarias figuras.

Noni libri metamorphoseis.

Acheloi Herculisq; lucta.
 Achelous in anguem
 Achelous in taurum.
 Copia cornu.
 Nessi centaury cædes. 90
 Tunica a Deianira ad Herculem missa. 91
 Herculis labores. 91
 Lichas in scopulum.
 Hercules in deum.
 Galantis in mustelam.
 Dryope in arborem.
 Lotos nympha in arborem.
 Iolus senex in iuuenem.
 Callirhoes pueri in iuuenes.
 Deos quoq; fatis obnoxios esse.
 Miletus mileti urbis conditor.
 Byblis mileti filia in fontem. 95
 Caunus Byblidos frater Cauni urbis conditor. 97
 Iphis puella in marem. 97

Decimi libri metamorphoseis.

Orphei ericideseq; nuptitiæ.
 Orphei ad inferos descensus.
 Atys in pinum.

Cyparissus in cupressum.
 Orphei carmen.
 Iupiter in aquillam.
 Hyacinthus puer in florem.
 Hyacinthia festa.
 Propetides in saxa.
 Cerastra in tauros.
 Statua eburnea in uirginem.
 Myrrha Ciniræ filia in arborem. 103
 Adonis in florem.
 Hippomenes in leonem.
 Atlanta in leonem.
 Mynthe nympa in mentam.
 ¶ Vndecimi libri metamorphoseis
 Serpens in saxum.
 Orphei cædes.
 Bacchæ thraciæ in arbores.
 Midæ stoliditas.
 Contacta a mida in aurum. 109
 Harena pactoli in aurum. 110
 Midæ aures in asininas. 110
 Cannæ uocales. 110
 Apollo com Neptuno in homines. 110
 Hætionæ laomedontis filia liberatio. 110
 Thetis in inuarias formas. 111
 Ceyx in auem.
 Dædalion in accipitrem.
 Lupus in saxum.
 Aclione in auem.
 Somni domus descriptio. 115
 Dei somni effictio.
 Morpheus in homines.
 Phobotor in animalia bruta.
 Phantasos in inanimata.
 Morpheus in ceycem.
 Aefacus in mergum. 117
 ¶ Duodecimi libri metamorphoseis
 Serpens in saxum. 117
 Iphigenia Agamænonis filia in ceruam. 117
 Famæ domus descriptio. 118
 Prothesilai cædes. 118
 Cygnus puer in auem. 118
 Cæneus in auem. 119
 Cænis puella in marem. 119
 Pirithoi & Hippodamiæ nuptiæ. 120
 Cæneus in aquilam. 123

Lapytharum Centaurorumq; prælium. 120
 Periclymenus Nelei filius in uarias figuras. 125
 Achillis mors. 124
 ¶ Tertiidecimi libri metamorphoseis
 Ajax in Hyacinthum florem.
 Armorum achillis iudicium.
 Aiæ Oratio. 125
 Artificiosissima ulyssis Oratio.
 Hecuba in canem.
 Polydori cædes.
 Polyxenæ imolatio.
 Polymestoris Thraciæ regis excæcatio.
 Memnonis cineres in aues.
 Aenæ in latium nauigatio.
 Anii filia omnia suo tactu in frumētū. Vinū.
 oleumq; conuertentes in columbas.
 Duo iuuenes ex rogi fauilla.
 Iudex in saxum.
 Sicilia descriptio.
 Scylla in monstrum.
 Acis in fluuim.
 Polyphemi cantilena.
 Glaucus in deum marinum.
 ¶ Quartidecimi libri metamorphoseis
 Scyllæ inguina in canes.
 Cercopes in simias.
 Sibylla in uocem.
 Socii Vlyssis in porcos. 140
 Socii Vlyssis in pristinam formam. 140
 Picus in auem.
 Pici comites in feras.
 Canens pici uxor in loci nomen.
 Diomedis socii in aues.
 Apulus pastor in oleastrum.
 Aenæ naues in nymphas.
 Nauis in scopulum.
 Ardea in auem.
 Aeneas in deum indigetem.
 Albani reges.
 Vertumnus in uarias figuras.
 Vertumnus in uetulam.
 Anaxarete puella in saxum.
 Urbis Romæ conditores.
 Aquæ frigida in calidas.
 Romulus in deum.

120
125
124
Herfilia Romuli uxor in deam.
Quintidecimi libri metamorphoseis.

Calculi albi in nigros:

Numa ad Pythagoram.

Pythagoræ dogmata.

Pythagoræ sermo.

Pythagoræ metempsychosis:

Pythagoras in euphorbum.

Omnium rerum uicissitudinem esse.

Annus in quatuor partes.

Quatuor hominis ætates

Sperma hominis in hominem.

Ex quatuor elementis omnia fieri.

Omnia in quatuor elementa resolui.

Terra in mare:

Mare in terram

Lyci fluminis natura.

Erasinus fluuius.

Caycus fluuius.

Amasenus fluuius.

Anigrus fluuius.

Hypanis fluuius.

Insulæ in continentem

Ex continenti in insulæ.

Helice Buraq; urbes submersæ.

Ex planicie montes.

Mira aquarum natura.

Crathis & sibiris fluuii.

Salmacidis fontis natura.

Aethiopiæ lacus.

Clitorii fluuii natura.

Lyncestius fluuius.

Arcadiæ lacus.

Ortygia insula ex mobili immobilis.

Symplegades insulæ olim instabiles.

Aetnæ montis incendium.

Homines in aues.

Scythicæ mulieres in aues.

Apes ex uitulis.

Crabrones ex equis.

Scorpius ex cancro.

Tineæ agrestes in Papiliones.

Limus in ranas.

Informis caro in rursus.

152

152

Apes sine pedibus.

152

Aues ex Oui medio.

152

Hominis spinæ medulla in anguem.

152

Phœnix ex seipso.

152

Hyenā ferā modo marē. mō fœminam esse.

152

Mira chamæleontis natura

152

Lyncurium ex lyncum urina.

152

Coralium ex molli durum.

152

Gentium uicissitudines.

152

Troia ruina.

152

Sparta.

152

Mycenæ.

152

Athenæ.

152

Thebæ.

152

Romæ origo.

152

Hominem ex anima & corpore constare.

152

Numæ regnum.

Hippolytus in uirbium.

Egeria Numæ uxor in fontem.

Gleba in puerum.

Hasta romuli in arborem.

Cippo cornua.

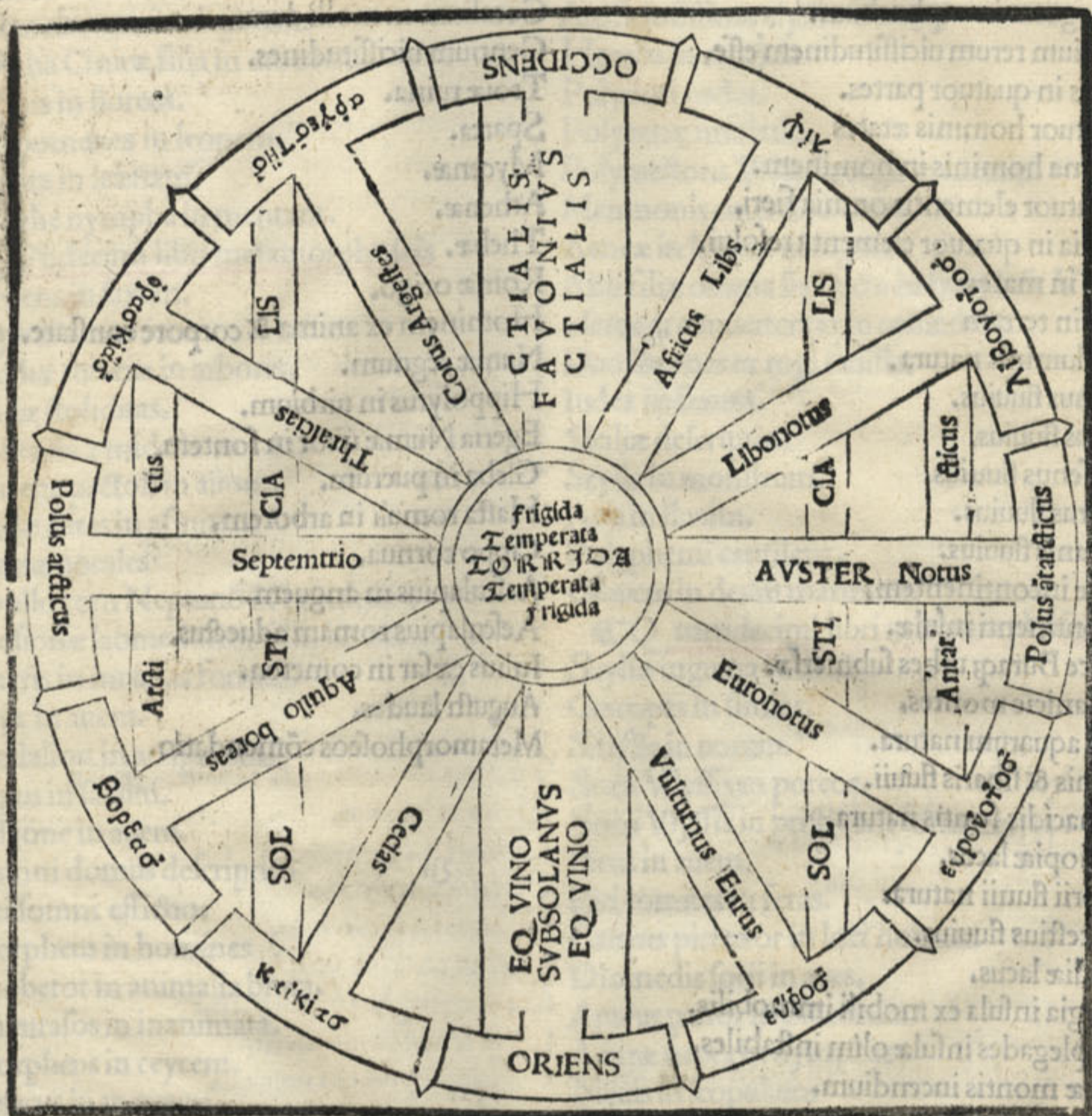
Aesculapius in anguem.

Aesculapius romam aduectus.

Iulius cæsar in cometen.

Augusti laudes.

Metamorphoseos cōmendatio.

Raphaelis Regii in primum metamorphoseos Ouidii librum enarrationes.

Noua fert animus. Cōsueuerunt heroici poetae in principiis statim operum suorum proponere primū: quibus de rebus sint i toto ope tractaturi: deinde inuocare: tertio loco narrare: Quāq̄ grāci fere p̄positionē cum inuocatione coniungant. Eam consuetudinem Ouidius quoq̄ in huius operis initio seruat. Nā & breuissime ea de quibus ē scripturus proponit. & deos ut sibi adesse uelint: rogat: & narrationem ab ipso mūdi primordio orditur. In noua. Est inquit mihi animus de scribendi mutationes corporum in nouas figuras. Hac autem propositione: quae summā eorum continet: quae in toto opere tractant & dociles attenti lectores efficiuntur. Fert animus: cupit. Nam ferre inter alia significata est etiam cupere. Mutatas formas. hoc ē corpora in nouas formas figuratq̄ mutata. Est. n. hypallage poetis frequentissima. Nā corpora in nouas formas rectius mutari dicuntur q̄ contra. Eleganter autem operis inscriptionem expressit poeta. Nā metamorphosis trāsformatio ac formae mutatio interpretat. Non ab re aut mihi uideor esse facturus: Si iep̄tis cuiusdam Ioannis Calurnii grāmati

P. Ouidi Nasonis metamorphoseos Liber. I.

Noua fert animus mutatas dicere formas
Corpora, diū cēptis (nam uos mutastis & illas)
Aspirate meis: primaq̄ ab origine mundi.
Ad mea perpetuum deducite tēpora carmen.

ptis cuiusdam Ioannis Calurnii grāmati

+ ferre

Metamorphosis

culorū arrogātissimi cauillationibus nup̄ in has enarrationes meas sub nomine cuiusdā stolidi p̄dagogi editis obiter occurrere cōpero: idq̄ breui: quo & legentes duntaxat adoneantur nos in apologia & recriminatione nostra quecunq̄ ab isto obiecta fuere: uana falsaq̄ ostensuros. & ad susceptam expositionem citius reuertamur. Insulsus igitur iste: qui se antea calurnium nunc calpurnium uocare cōepit: cum a patre decepto ridicule scalfornia fuerit nuncupatus: repræhendit: quod in prima harum commentationum editione: quam plerisq̄ in locis corrūpendā sua malignitate curauit: ubi in secunda contra legitur: econuerso scriptum ē: quod nusquam neq̄ apud ciceronem neq̄ apud Quintilianum inueniri ait quīs illo frequenter dialectici utantur. Atq̄ hæc quidem primæ cauillationis est summa. Perinde atq̄ si nihil nisi quo Cicero Fabiusq̄ usi sunt: grammatice latineq̄ dici possit: Aut quisq̄ dialecticus ex aristotelis sententia esse queat: nisi qui grammaticæ loquatur: aut ego in enarrandis poetarum operibus oratores & non grammaticos mihi proposuerim imitandos. Due q̄dem edictiones atq̄ econuerso & latine sunt & nulla compositionis ratione copulari uetantur: cum econtrario etiā oratores nedū grāmaticos poetarūq̄ enarratores: qui in infimo & q̄ uulgatissimo orationis genere uersantur passim usos esse uideamus. Quod si in meo de laudibus eloquentiæ panegyrico alia ue oratione isto locutionis genere usus essem: merito fortasse repræhēdi potuissem: quod uerba minus oratoria affectassem. In enarrationibus uero poetici operis: hoc est i infimo genere orationis cū & grāmatice & latine locutus sim: q̄ rekte me nebulo iste repræhenderit doctorum sit iudiciū: sed de istius ineptiis: foedissimisq̄ erroribus reliqua in apologiā nostram differant: ne sapius cōptā expositionē interrompe cogamur. Dii cēptis. Deos inuocat qui earū mutationum auctores fuerunt: ut sibi ita fauere uelint: ut quæ a principio mundi usq̄ ad sua tempora factæ sunt mutationes perpetuo carmine complecti possit. Nā uos mutastis & illas. Parenthesis est causam inuocationis cōtinēs. Cū enim dii huiusmodi mutationū fuerint auctores: facile eas memoriæ scribentis suppeditare possunt. Est autē ordo. Nā & uos mutastis illas: ac si diceret: uos & nō alii fuistis auctores huiusmodi trāsformationum. Est enim emphasis qua plura innuuntur: q̄ exprimantur. Minime uero imperitorum quorundā expositio est admittēda putantium deos in uarias figuras esse mutatos a poeta significari. Eosq̄ sic eē ordinandum. Nam uos mutastis uos & illas: quo quidē modo sensus ex elegātī insulsus efficeretur. Periret. n. illa emphasis pulchra q̄ p̄ illā & copulā apta demonstrat. Sed huiusmodi: acuti sensus ab istis scalfornis stolidis ingenioq̄ carētibz non percipiuntur. Causam. n. assignat poeta: qua merito se deos inuocasse ostendit: cum ipsi & non alii earum transmutationum: q̄s p̄posuit se eē expositurū: fuerint auctores. Hac autē elegātī expositione oēs nō duorū solū sed aliarū quoq̄ rerum transmutationes cōprehenduntur. Et. etiam. Aspirate. Spiritum ac fauorem imittite. Est autē a uētis sumpta trāslatio: q̄ dū nauū uela implēt: aspirate proprie dicuntur. Vergilius Aspirat primo fortuna labori. Priāq̄ ab origine mūdi: a priā mundi creatione: & constituōe: Sic at̄ apriā origine accipiendum est: nō quod secunda fuerit: sed a prima originis parte: ut dicimus in prima platea: in prima patte plateæ. Nā a chao sumit exordiū. quod in quattuor ait fuisse transformatum elemēta. Platonem uero ac stoicos sequit̄: qui sentiūt mūdū initiū habuisse a deoq̄ genitū fuisse qd̄ Aristoteles negat. Mūdus at̄ ē: ut ait Possidonus i meteoris: qui cōstat ex cælo & terra: & terrenis: cælestibusq̄ naturis: Siue qui cōstat ex diis & hoibus iisq̄ rebus q̄ horū gratia conditæ sūt. Ab ornatu uero tā latini mūdū q̄ grāci κὸσμὸν appellarūt: ut Plinius ait. Ad mea. usq̄ ad mea tēpora. Illa. n. p̄positio usq̄ cū facile sub intelligatur: elegāter in soluta quoq̄ oratione non

X

+

+

Mundus

Neptuno poni. Nam amphitrite oceani fuisse filia dicitur: quæ cum perpetuam uouisset uirginitatem: Neptu-
num: qui ipsius maritus esse cupiebat: aspernata ad Atlantem confugit. Missus autem delphin ei Neptuni nu-
ptias persuasit. Claudianus de proserpina raptu. Etiam Nereia glauco Neptunum gremio complectitur am-
phitrite. Ponitur autem pro oceano uniuersam terram circueunte. Vnde & αὐτὸ τοῦ ἀμφὶ τῆς γῆς. hoc est
a circunferendo. quod terram undiq; terat ac lancinet: nomen sumpsisse uidetur. Neq; audiendi sunt quidam ine-
pti putantes αὐτὸ τοῦ ἀμφὶ τῆς γῆς. hoc est a circunferendo: quod mare circū se nauigantes pereundi terrore in

Amphitrite

Quaq; erat & tellus: illic & pontus & aer:

Sic erat instabilis tellus. inabilis unda.

Lucis egens aer. nulli sui sua forma manebat.

Obstabatq; aliis aliud. quia corpore in uno

Frigida pugnabant calidis. humentia siccis.

Mollia cum duris. sine pondere habentia pondus.

Hanc deus & melior litem natura diremit.

Nā calo terras: & terris abscidit undas:

Et liquido spisso secreuit ab aere calum.

Quæ postq; euoluit: cæcoq; exemit aceruo:

Dissociata locis concordī pace ligauit.

Ignea conuexi uis & sine pondere cæci

Emicuit: summaq; locum sibi legit in arce.

Proximus est aer illi leuitate locoq;

Densior his tellus. elementaq; grandia traxit:

Et pressa grauitate sui. circumfluit humor

sequatur. Sic erat instabilis tellus. Mobilis
Significat autem nulli elementorum in illo
chaos propria fuisse naturam. Nulli sua for-
ma manebat. hoc est. nullum elementorum
propria habebat figuram atq; naturam.
Obstabatq; aliis aliud. hoc est inter se elemē-
ta pugnabant: quia contrariæ qualitates in
eodem erant subiecto: quod nunc fieri non
potest: ut in eodem contraria simul existant
Neq; enim idem simul calidum. & frigidum
aut molle & durum: aut graue & leue esse po-
test. Hanc deus. Narrat quem admodum
chaos illud quod haftenus descripsit in quat-
tuor elemēta fuit transmutatum. itaq; distin-
ctum: ut æther omnium leuissimus supre-
mum occupauerit locum: Proximus aeri ces-
serit. Aqua & terra propter grauitatem in mo-
resederint. Deus autem ex stoicorum senten-
tia: ut eorum interpretatione utar qui Dioge-
nem Laertium uerterunt: est animal immor-
tale rationale perfectū siue intellectuale: bea-
rum. a malo omni remotissimum. prouiden-
tia sua mundum & quæ sunt in mundo dis-

Terra
Ynsh
CO

Deus quid

ponens omnia: non tamen inesse illi humanæ formæ lineamenta aiunt. Caterum esse quidem opificem im-
mensi huius operis sicuti & patrem omnium. Apuleius quoq; de deo uetus inquit opinio est: que in cogitatio-
ne omnium hominum penitus insedit: deum originis non habere auctorem deumq; esse salutem & perseue-
rantiam earum quas effecerit rerum. Neq; ulla res est tam prestantibus uiribus: quæ uiduata dei auxilio: sui na-
tura contenta sit. Hanc opinionem uates secuti profiteri ausi sunt omnia Iouis eē plena. Et melior natura. Me-
liorem naturam deum uocat: qui mens & causa a Platone appellatur. Nam plano quoq; ut Diogenes Laertius
ait duo rerum principia posuit Deum & materiam quam informem & infinitam esse ait. Eamq; in quattuor ele-
menta ignem: aerem: aquam: terram a deo siue mente fuisse conuersam afferit. Hoc idem & Stoici senserūt: qui
unum esse deum aiunt: ipsumq; ut Seneca scribit & naturam & mentem & fatum & Iouem multisq; aliis nomi-
nibus appellatum ex in formi materia primum quattuor elementa genuisse. Nihil autem aliud est natura ut
idem Seneca ait q̄ deus & diuina quædam ratio toti mundo & partibus eius inserta. Diremit dissoluit. Pro-
prie autem dirimi dicuntur lites & prælia: cum dissoluuntur atq; tolluntur. Ab aere spisso. Crasso in quo & nu-
bes generantur & pluuia. Liquidum autem cælum pro æthere posuit. Nam Aether & purissimus est & ab om-
ni perturbatione alienus. Liquidum. Purum. Clarum limpidum. ab omni corruptione remotum. Secre-
uit. separauit: atq; distinxit. Quæ postq; euoluit. Posteaq; inquit deus quattuor elementa explicuit: ac ex illo
aceruo: qd̄ chaos dicunt: eduxit: quis locis disiuncta forent quædam tamen concordia ea copulauit. Nā ut aiūt
physici elementa primis quattuor qualitatibus partim inter se conueniunt. partim a se inuicē dissident ignis
enim cū sit calidus & siccus aeri: quidem caliditate copulatur ab eodem uero siccitate qua terræ similis ē separa-
tur. Aer cum humidus sit & calidus: humiditate aquæ respondet. caliditate repugnat. Nam aqua humida ē &
frigida. Et frigiditate quidem sibi terrā conciliat humiditate uero eandem ab se alienat. Nam terra frigida ē &
sicca. Ita hac pace tam cōcordi elementa inter se uidentur fuisse copulata. Ignea uis. periphrasis ē ætheris atq;
ignis: qui supremum propter leuitatem sibi locum uendicauit. Sūma arce. excelsa & alta. Namq; arces in emi-
nentioribus urbium locis exædificari solent. Legit: elegit. Proximus est aer illi. Aer inquit & leuitate & loco
pxime ad ignē ætheremq; accedit. Nā aer si terre aquæue comparatur leuis. est. Si ætheri grauis. Densior his
tellus. hoc est. crassior & grauior. Elemētaq; grandia traxit: hoc est: partes magnas & grauiores ex illo aceruo
secum traxit. Proprie aut̄ illo uerbo traxit usus est poeta. Nā ui quadā naturali oia grauia & ponderosa de hor-
sum trahūtur. Elemēta uero p partibus posuit. Nā elemētū est: ex quo primo pdeunt quæ fiunt: & in qd̄ extre-
mum resoluuntur. Et pressa est grauitate sui. hoc est. ob suā grauitatem in infimum locum descendit. Omne. n.
graue natura deorsum tendit. Videtur autem quibusdam Ouidius tertiu ab igne locū terræ assignare: cum in

Natura

Dirimere

Elementū

ultimum detrusam fuisse propter grauitatem immobilitatemq; constat: Sed Ouidius scite recteque loquitur. Non enim infima loca sed ultima terrarū ab aquis occupata fuisse ait: neq; uulgi opinionem hoc loco sequitur ut quidam aiunt: qui aquam ultimum elementum esse putat: qui totam inundari terram ab aqua nō uidet. Sed aqua idcirco ab inundatione totius terrae arceatur: ut terrenis animalibus in primisq; homini loca non defint. Quod si hoc non fuisset. aqua non minus q̄ aer undiq; totam terrā complecteretur. Id quod innuit Ouidius cum inquit. Solidumq; coercuit orbem. hoc est cōtinuit solidum & durum terrae orbem. Coercere enim ea

Terrae
descrip
tio

non posset: nisi undique ipsam complectere tur. Mediam namq; omnium elementorum terram esse physici in primisque Stoici affirmant. Vnde & mundi centrum esse phibetur. Sic ubi dispositam. Hoc loco & quattuor describitur elementa: & ea quibus unū quodq; ipsorum est instructum. Quisquis fuit. In nuit se ignorare quisnam deorū ille fuerit quattuor elementa distinxit. Secuit. separauit ac diuisit. In membra redegit. In partes diduxit. Principio terram. Posteaquam inquit Chaos in quattuor elemēta distinxit: effecit ut undiq; terra foret rotunda: Variisq; rebus instrueret. Ne nō aequalis. hoc ē ut aequalis undiq; esset. Duæ. n. negatiōes: affirmatiōē cōstituūt. Glomerauit. effecit isimilitudinē magni globi & pilae: quae ex omni parte sibi est aequalis. Glomerare enim est glomū globūq; qui undiq; rotundus est efficere. Agglomō autem ac potius glomere. Nam utroque modo declinatur: ut ait. Priscianus: glomero uerbum deriuatur. Tū freta diffudit. hoc est maria mediterranea immisit. Nam freta proprie dicuntur maria angusta inter duas terras existentia a feruendo deducta quos graeci prothmos uocant. Tumescere. Inflari intempestatem erigi. Rapidis uentis. Rapacibus. Omnia secum rapientibus. Iussit Voluit. ut Terentius. Iubeo cremetem saluere. Iubere autē proprie est imperare. Ambitæ terrae. Vndiq; a mari circumdatae. Littora autem proprie maris dicuntur. Nam littus est: ut celsus definit quousque maximus fluctus a mari peruenit. idq; .i. Tullium ait primum constituisse: cum arbiter electus foret. Stagna immensa. Maximas paludes. Cinxit. circumdedit. Obliquis ripis. Non rectis. Ripae autem proprie sunt fluminum. Vnde ripariae hirundines dictae quae in fluuioꝝ ripis nidus faciunt. Flumina decliua prona ac deorsum labentia. Quae diuersa locis. Fluminum naturam describit. Nam quaedam ab ipsa sorbentur terra: quaedam in mare deferunt. Campoq; recepta. Campus est terrae planities: sed hoc loco pro aequore ponitur. Pro ripis littora pulsant. Percutiūt ac ut uerbo utar Pliniano lancinant. Eleganter autem littora a ripis distinxit Littora namq; maris. fluminū ripae dicuntur. Iussit & extendi campos. hoc est terrae planities dilatari. Subsidere ualles. in ima descendere. Vallis autem ea oblonga cōcauitas dicitur quae est inter duos montes uicinos. — Vnde uallicula diminutiū deriuatur. Frōde tegi siluas. hoc est arbores in siluis nasci. est enim Synegdoche. Nam & a parte totum itelligimus: & singularē numerū pro plurali accipimus. Hanc uero figuram etiam in soluta oratione frequenter usurpamus. Tegi cooperiri: Lapidosos surgere montes. hoc est montes saxosos in altum tolli. Mons enim nihil est aliud q̄ terrae tumor

glomerare

Zonae
quinque

freta

Iubere
Littora

Ripae

Campus

Vallis

Mons

Plaga

Vltima possedit: solidumq; coercuit orbem.
Sic ubi dispositam: quisquis fuit ille deorum:
Congeriem secuit: sectamq; in membra redegit:
Principio terram: nenon aequalis ab omni
Parte foret: magni speciem glomerauit in orbis.
Tum freta diffudit: rapidisq; tumescere uentis
Iussit: & ambitæ circumdare littora terrae:
Addidit & fontes: & stagna immensa: lacusq;
Fluminaq; obliquis cinxit decliua ripis:
Quae diuersa locis partim sorbentur ab ipsa.
In mare perueniunt partim: campoq; recepta
Liberioris aquae pro ripis littora pulsant.
Iussit & extendi campos: subsidere ualles.
Fronde tegi siluas. lapidosos surgere montes.
Vtq; duae dextra caelum: totidemq; sinistra
Parte secant zonae. quinta est ardentior illis:
Sic onus inclusum numero distinxit eodem
Cura dei: totidemq; plagae tellure premuntur:
Quarum quae media est: non est habitabilis aestu
Nix tegit alta duas: totidem inter utranq; locauit:
Temperiemq; dedit mista cum frigore flama.

Vndiq; a mari circumdatae. Littora autem proprie maris dicuntur. Nam littus est: ut celsus definit quousque maximus fluctus a mari peruenit. idq; .i. Tullium ait primum constituisse: cum arbiter electus foret. Stagna immensa. Maximas paludes. Cinxit. circumdedit. Obliquis ripis. Non rectis. Ripae autem proprie sunt fluminum. Vnde ripariae hirundines dictae quae in fluuioꝝ ripis nidus faciunt. Flumina decliua prona ac deorsum labentia. Quae diuersa locis. Fluminum naturam describit. Nam quaedam ab ipsa sorbentur terra: quaedam in mare deferunt. Campoq; recepta. Campus est terrae planities: sed hoc loco pro aequore ponitur. Pro ripis littora pulsant. Percutiūt ac ut uerbo utar Pliniano lancinant. Eleganter autem littora a ripis distinxit Littora namq; maris. fluminū ripae dicuntur. Iussit & extendi campos. hoc est terrae planities dilatari. Subsidere ualles. in ima descendere. Vallis autem ea oblonga cōcauitas dicitur quae est inter duos montes uicinos. — Vnde uallicula diminutiū deriuatur. Frōde tegi siluas. hoc est arbores in siluis nasci. est enim Synegdoche. Nam & a parte totum itelligimus: & singularē numerū pro plurali accipimus. Hanc uero figuram etiam in soluta oratione frequenter usurpamus. Tegi cooperiri: Lapidosos surgere montes. hoc est montes saxosos in altum tolli. Mons enim nihil est aliud q̄ terrae tumor

Vnde etiam montes tumuli dicuntur. Iussit autem uerbum est subaudiendum. Vt quae dextra caelum. Quinque Zonis & circulis caelum secatur in quinque partes quibus distinguitur etiam terra. Earum duae ultimae frigore rigent. mediam sol urit: reliquae inter frigus & calorem ita sunt temperatae: ut in iis, demū animates habitare possint q̄ rerum altera in qua esse dicuntur antipodes: nobis penitus ignoretur. Parte dextra Quae ad arcticum uergit polum partem dextram uocat poeta ut sinistram ad antarcticum. Zonae. Cingula. circuli. Quinta est ardentior illis. Quintam poeta mediam uocat quam idcirco ardentiozem esse ait: quod per eā sol decurrit. Onus inclusum. Periphrasis est terrae. Nam terra quae est ponderosa quinque zonis continetur atq; distinguitur. Plagae. Regiones. Quae i. significatione corripitur prima syllaba quae producitur. cum uulnera significantur. Aestu. Feruore ac nimio calore. Totidem inter utranque locauit. hoc est duas. temperatas inter extremas: & mediam collocauit: quae idcirco sunt temperatae: quia & frigore participant & calore.

Imminet his aer. Nunc aerem ita describit: ut omnia quae in eo sunt: commemoret. Tanto est onerosior. pōde
rosior. grauior. Illic & nebulas. In illo inquit aere & nebulae consistunt & nubes. Eleganter autem inter nebu
las & nubes differentiā signauit poeta. Nebulae enim dicuntur uapores densi haud longe a terris aquisue re
cedentes. Nubes autem uapor est humidus in sublime egressus: cuius densitate sol obunbratur. Et cum ful
minibus. Fulmina quoque inquit & uenti frigora adducentes In aere generantur. Fulmen autem ignis est excō
cursu uentorum elisus in terramque delatus. Fulminum uero multa sunt genera de quibus copiose Plinius scri
bit. Ventus autem est impetus aeris in unā
partem fluentis. Venti uero principales sunt
quattuor: quos eleganter Ouidius describit.
Omni sane uentus frigidus est natura: quā
uis auster qui per torridam zonam transit:
calidus esse uideatur. Motura. commotura
ac terrefactura. Vix nunc obsistitur illis.
hoc est cum difficultate resistitur uolētia ue
torum: quanuis unicuique eorum propria
loea fuerit assignata. Quod si totus aer illis
fuisset permissus: de rebus humanis actum
foret. Sua flamma. suos spiritus. Diuerso
tractu. diuersis regionibus. Nam eurus ab
oriēte. zephyrus ab occidēte. Auster a me
ridie. Boreas a septentrione flare dicuntur.
Quin lanient mundum. dissipent. ac dilace
rent. Tanta est discordia fratrum. Pulchra
acclamatio. quali Vergilius quoque utitur.
Tantae molis erat romanā condere gentem.
Venti autem idcirco fratres dicuntur: quod
aurorae & Astraei gigantis filii fuisse fingun
tur. Eurus ad auroram. Quemadmodum
singuli e principalibus uentis singulas mun

Nebulae
Nubes
fulmen

Aeris
descrip
tio

Ventus

Imminet his aer: qui quanto est pondere terrae.
Pondere aquae leuior: tanto est onerosior igne.
Illic & nebulas, illic consistere nubes
Iussit; & humanas motura tonitrua mētes.
Et cum fulminibus facientes frigora uentos.
His quoque non passim mundi fabricator habendum
Aera permisit. uix nunc obsistitur illis:
Cum sua quisque regat diuerso flamina tractu:
Quin lanient mundum: tanta est discordia fratrum.
Eurus ad auroram nabathaeque regna recessit:
Persidaeque & radiis iuga subdita matutinis.
Vesper & occiduo quae littora sole tepescunt.
Proxima sunt zephyro: scythiam septemque triones
Horrifer inuasit boreas: contraria tellus
Nubibus assiduus: pluuioque madescit ab austro.
Haec super imposuit liquidum & grauitate carētem

bit. Ventus autem est impetus aeris in unā
partem fluentis. Venti uero principales sunt
quattuor: quos eleganter Ouidius describit.
Omni sane uentus frigidus est natura: quā
uis auster qui per torridam zonam transit:
calidus esse uideatur. Motura. commotura
ac terrefactura. Vix nunc obsistitur illis.
hoc est cum difficultate resistitur uolētia ue
torum: quanuis unicuique eorum propria
loea fuerit assignata. Quod si totus aer illis
fuisset permissus: de rebus humanis actum
foret. Sua flamma. suos spiritus. Diuerso
tractu. diuersis regionibus. Nam eurus ab
oriēte. zephyrus ab occidēte. Auster a me
ridie. Boreas a septentrione flare dicuntur.
Quin lanient mundum. dissipent. ac dilace
rent. Tanta est discordia fratrum. Pulchra
acclamatio. quali Vergilius quoque utitur.
Tantae molis erat romanā condere gentem.
Venti autem idcirco fratres dicuntur: quod
aurorae & Astraei gigantis filii fuisse fingun
tur. Eurus ad auroram. Quemadmodum
singuli e principalibus uentis singulas mun

Qua
tuor ue
torum
regioes

Aethe
ris de
scriptio

Eurus

Nabath

Persis

Matuta

Zephyrus
Boreas

Scythia

Auster

Aether

Discreti homines

di partes sint fortiti: perspicue eleganterque describit poeta. Notū est autem mundum in quatuor partes distin
gui in orientem: occidentem: meridiem: & septentrionem. Eurus autem αὐρὸ τοῦ ἠὲ ἠὸς hoc est ab aurora deri
uatur: qui latine dicitur uulturnus a continenti uulturis uolatu cui similis esse uidetur. Nabathaea regna
orientalia: Nabath enim Ismaelis filius: ut Iosephus in antiquitatibus iudeorum scribit: Vna cum undecim fra
tribus suis omnē terrā ab Euphrate ad mare rubrū usque posita tenuit Nabathaeamque prouinciam nominauit.
Vnde Nabathaea regna fuere appellata. Persidaeque. Persis quae & persia dicitur regio est Indiae finitima. Variis autē
modis orientē: unde flat Eurus describit. Iuga subdita. Mōtes subiectos. Radiis matutinis. Radiis solis exo
rientis. Matuta enim eadē esse cū aurora quae antecedit solē: perhibetur. Vnde matutinus declinatur. Vesper &
occiduo. Euro cōtrarius Zephyrus: quem fauonium quod satis omnibus faueat: latini appellant: ab occiden
te. Proxima sūt zephyro. Zephyrus uentus est occidentalis αὐρὸ τοῦ ζέφυρου ἠὲ ἠὸς hoc est a ferēda satis om
nibus uita. Scythia septemque triones. Boreas uentus est frigidissimus flans a septentrione. qui latine ab imper
tuoso aquilae uolatu Aquilo nominatur. Scythia autem regio est ad septentrionem sita a Scythia rege deno
minata. Septemque triones: Prisca lingua triones boues dicebantur aratori. Septem autem stellae ita in ea pat
te caeli sunt collocatae: ut palustrum cum bobus effingere uideantur: quae & septentriones uocantur: & illi re
gioni septentrioni nomen imposuerūt. Non est autem hoc loco tmesis. ut quidam putant: qui eā temesin im
perite uocat: cum bisyllaba dictio sit non trisyllaba. Sunt enim duae dictiones quae iunctae quidē septentrionis
nomen efficiunt. Horrifer. horrorem ac frigus ferens. Contraria tellus hoc est: meridionalis plaga sep
tentrioni contraria. Pluuio austro. Auster uentus est calidus & pluuiosus a meridie flans: qui graece dicitur
notus αὐρὸ τοῦ ἠὲ ἠὸς hoc est. ab humiditate. Qui. plura de uentis uidere cupit: legat & Vitruuium & Plini
um. & A. gelium & Senecam de quaestionibus naturalibus. Illi namque plures uentos constituunt. Caeterū Oui
dius Homerum Vergiliumque est securus: qui singulis caeli regionibus singulos attribuuntur uentos. Haec su
per imposuit. Aeri inquit: in quo uenti regnant superimpositus est aether. qui & grauitate & omni perturbatio
ne caret Vnde Lucanus pacem summa tenēt. Liquidum aethera. purum ab omnique fece & perturbatione
remotum. Aether autem qui αὐρὸ τοῦ αἰθέρος hoc est ab uřendo deriuatur: idem esse cum caelo a Cicero
ne perhibetur: in quo igneae formae cursus determinatos efficiunt. Vix ita limitibus. Cum primum inquit
elementa sic fuere distincta: ut superius est descriptum: stellae: quae antea latuerant: totum caelum illustrare cō
perūt. Discreuerat distinxerat. Vnde discreti homines a uulgo appellari cōperunt: qui res diligenter discer
nere sciunt. Deus autem siue melior natura subaudiatur. Limitibus certis hoc est terminis fixis ac immuta
a iii

bilibus. Sub ipsa massa: sub ipso aëruo: quod chaos prisci uocarūt. Pressa sidera cōpressa ac coercita: ne splendorem suum emittere possent. Sidus autem latinum est nomen neque cum y greco scribendum: ut quidam putant. Est uero sidus id quod græci α σ π ο ι uocant: hoc est signum ex multis stellis compositum. Stellæ enim sunt singulares ac sole neque cum aliis mistæ quæ α σ ε π σ ο a græcis appellantur: ut sunt planetæ. Sidera uero ex pluribus constāt stellis: ut Aries. Taurus. Corona. ut Macrobius in somnium Scipionis scribit. Neu regio Animalibus ita mundi partes fuerint exornatæ: ut dii & astra cælūq; tenerent. pisces maria fortirentur. Ferae

Sidus
Stella

Sidera

tus. Neu pro & ne. Orba priuata. Suis animalibus propriis ac ipsi conuenientibus.

Astra tenent cæleste solum. Eorum sequitur opinionem qui aiunt sidera & deos esse animalia: propter quod in definitione hominis mortale apponitur: ut a stellis & diis quæ sunt immortalia distinguatur. Est enim homo animal rationale mortale. Solum autem est quicquid rem aliquam sustinet: ut nauium pisciumq; mare dicitur esse solum hominum uero terra. auium aer. siderum ac deorum cælum. Vnde etiam natale solum patriam dicitur. & exul qui ex patria sit expulsus. quasi extra solum sit eiectus. Cesserunt. proprie dixit. hoc est in diuisione optigerunt. Cedere nanque interdum significat in ius alicuius uenire. ut hoc mihi cedit id est in ius meum transit. Alias cedere est abire & locum dare.

Nitidis piscibus. Splendidis ob assiduam lotionem. Terra feras cepit. id est Terra animalia bruta accepit. Ferae enim quamuis proprie pro iis animalibus quæ feritatem habent accipiuntur: ut sunt pardi. leones. uerū a poetis tamē frequenter pro omnibus brutis ponuntur. Ferae autem dictæ sūt quod toto corpore ferantur. Volucres. Aues a uolando dictæ. Volucris interdum est adiectiuum & alatum significat ac uelox. Agitabilis aer. mobilis qui facile huc atque illuc impellitur

Sanctius his animal. Vltimus animalium

homo ex terræ limo ad imaginem & similitudinem dei fuit creatus siue a deo totius mundi opifice: quod uerum esse constat siue a Prometheo Iapeti filio: quod poetæ finxerunt. Sanctius his animal. Fera. piscibus. & auiibus nō diis hominem sanctiorem perfectioremq; accipiamus. Altæ mentis. profundæ memoriæ magniq; ingenii. Et quod dominari in cætera posset. Quod in reliqua imperium haberet. omnia enim potestati hominis deus subiecit. Ille opifex rerum. Periphrasis est dei: Nam deus rerum omnium est auctor. Seducta. separata. Cognati cæli. simul nati. Nam terra una cum cælo ex illo aëruo: quod chaos uocarunt: orta esse perhibetur. Quā satus Iapeto. hoc est Prometheus Iapeti filius. Qui si fuerunt homines: falsum est hominem primum a Prometheo ex terra cum aqua commixta fuisse formatum: Sed cum fabula sit: minime mirandum est si longe a ueritate abest. Finxit. formauit. In effigiem. In similitudinem & imaginem. Moderantum. regentium & gubernantium. Pronaq; cum spectent. Colligit hominem ad imaginem & similitudinem dei fuisse creatum: Cum enim alia animalia curua sint in terram: homo solus ore sublimi ad cælumq; erecto præditus est: ut deum ad cuius effigiem creatus est: assidue cōtemplet: & cælū: unde originē traxit: intueatur. Cælūq; uidere iussit. Sic Cicero in legibus. Cum cætera animantia abiiecisset ad partem: solum hominem erexit ad cæli cognitionem. Sic modo. Hoc inquit modo terra: & ex illa rerum congerie fuit educta. & homines antea sibi ignotos accepit. ex quorum uariis moribus quattuor distinctæ sunt ætates. quæ a metallorū nominibus fuerunt appellatæ. Sic modo. nuper. paulo ante. Sine imagine. sine forma & facie. Induit. accepit. Cōuersa. In figuram eam quam habet cōmutata. Aurea prima fata est ætas. Ex uariis hominum moribus quattuor ætates effectæ uidēt: quibus p̄ morū q̄litate a metallis nomina iposita fuere. Præ nāq; aurea fuit appellata: quæ optimis moribus illo tpe quo saturnus regnauit. hoies floruerit: Secūda argentea: quod quo tpe cepit regnare iupiter: i uitia hoies inclinare cœperūt. Tertia ærea: quæ bella occuparūt. Quarta Ferrea quæ ea a nullo crudelitatis gener e se hoies abstinere cōstat. Sata. seminata ac ex moribus hoium effecta. Quæ uindice nullo

Aethera: nec quicq; terrenæ fecis habentem.

Vix ita limitibus discreuerat omnia certis:

Cum quæ pressa diu massa latuere sub ipsa:

Sidera cœperunt toto fulgescere cælo.

Neu regio foret ulla suis animalibus orba:

Astra tenent cæleste solum: formeq; deorum.

Cesserunt nitidis habitandæ piscibus undæ.

Terra feras cepit: uolucres agitabilis aer.

Sanctius his animal mentisq; capacius altæ

Deerat adhuc: & quod dominari in cætera posset.

Natus homo est. siue hunc diuino semine fecit

Ille opifex rerum mundi melioris origo:

Siue recens tellus seductaq; nuper ab alto

Aethere cognati retinebat semina cæli:

Quam satus Iapeto mistam fluuijalibus undis

Finxit in effigiem moderatum cuncta deorum.

Pronaq; cū spectent animalia cætera terram:

Os homini sublime dedit: cælumq; uidere

Iussit: & erectos ad sidera tollere uultus.

Sic modo quæ fuerat rudis & sine imagine tellus:

Induit ignotas hominum conuersa figuras.

Aurea prima fata est ætas quæ uindice nullo

Homo
Solum

Homis
origo

Exul

Cedere

feræ

Aurea
ætas

Volucris

hoc est, punitore & castigatore. Rectumq; honestum ac uirtutes. Nec uerba minantia. Periphrasis est legum atque edictorum: quae in aes incisa ut ab omnibus legi possent: publicis parietibus affigebatur. Nec supplex turba. Nam aureae aetatis tempore nullus erat iudex: cum omnes essent pares ac sponte recte agerent. Primum autem capitis iudicium in Arcopago actum fuisse Plinius in septimo naturalis historiae narrat. Ora. Faciem. & uultum. Tuti. Securi. & ab omni iniuria remoti. Nondum caesa suis. Tunc inquit nemo ad nauigandum naues fabricatus est. Vnusquisque enim suis locis contentus erat. Primus uero Danaus ex Aegypto

Sponte sua. sine lege fidem rectumq; colebat.
 Poena metusq; aberant, nec uerba minantia fixo
 Aere ligabantur, nec supplex turba timebat
 Iudicis ora sui, sed erant sine iudice tuti.
 Nondum caesa suis; peregrinum ut uiseret orbem:
 Montibus in liquidas pinus descenderat undas:
 Nullaq; mortales praeter sua littora norant,
 Nondum praecipites cingebant oppida fossae.
 Non tuba directi, non aeris cornua flexi.
 Non galeae, non ensis erat, sine militis usu
 Mollia securae peragebant occia gentes.
 Ipsa quoq; immunis rastroq; intacta: nec ullis
 Saucia uomeribus per se dabat omnia tellus.
 Contentiq; cibus nullo cogente creatis
 Arbuteos foetus montanaq; fraga legebant:
 Cornaq; & in duris haerentia mora rubetis:
 Et quae deciderant patula iouis arbore glandes.

in gratiam aduectus esse nauis scribitur. Ante enim ratibus nauigabatur in rubro mari ab erythra rege inuentis. Reperiuntur tamen qui Myfos & Troianos priores illas ex cogitasse in Hellesponto putent: cum transirent ad uersus Thracas. Peregrinum orbem, hoc est alienas terras. Totum enim pro parte per synegdochen positum est. Nam orbis pro toto ponitur terra. Vnde etiam orbem terrarum dicere solemus: Peregrina autem terra dicitur in qua quis peragrat: qui in ea non sit natus. Peregrinus namque dicitur: qui aliena loca peragrat. Viseret. Ad uiuendum iret. Pinus, Arbor. Speciem enim pro genere frequenter ponunt poetae. Est autem pinus quae & picea dicitur: arbor montana ex qua naues conficiuntur. Mortales, Homines. Nondum praecipites. Nulla tunc inquit oppida erant. Primi uero Ageptii oppidum Diospolin aedificasse narratur. In graecia autem caecrops oppidum a se caecropiam appellauit: quae nunc est arx athenis. Aliqui argos a phoroneo rege ante conditum uolunt. Quidam & sicyonem. Praecipites, altae. Vnde se quis praecipitem dare potest. Non tuba directi. Nulla tunc inquit bellica instrumenta in usu erant. Nam tubas, buccinas & cornua ut uegetius scribit per exercitu habebant Romani: Tuba uero quae directa est uocat. Buccina quae in semetipsam aereo circulo flectitur, cornu quod ex uris agrestibus argento nexum temperatum arte & spiritu canentis flatu sonitum emittit. Tubae autem aereae inuentor omnium primus Piseus Tyrrenus fuisse a Plinio scribitur. Non aeris cornua flexi, periphrasis est litui. Nam lituus tuba est inflexa & uirga qua augures templum designabant. Non galeae, non ensis erat, galea tegmen est capitis ferreum. Galeam uero gladium qui & ensis dicitur & hastam lacedemonii inuenisse traduntur. Sine militis usu. Sine militis opera, hoc est sine bello & praeliis. Primi autem Afri praelium contra Aegyptios fecere fustibus: quos phalangas uocant. Mollia occia, suauia & delicata ab affectu quod molles mites ac delicatos homines reddunt. Peragebant, exigebant usque ad uitae finem. Ipsa quoque immunis, Terra inquit sine ullo cultu Omnia uictui animalium necessaria ab uide suppeditabat. Immunis, aut a cultura: ut dicimus aliquem ab officiis ciuilibus immunem aut sine ullo seminum munere. Semina enim quae terrae committuntur: munera in ipsam collata uidentur. Rastro ligo ne, sarculo. Est enim instrumentum ad ex collendam terram accomodatum. Saucia, uulnerata. Cum enim terra profcinditur aratris: maxima tum uulnera pati uidetur. Nullo cogente, nullo colente agros. Qui enim agros colit, cogere ipsos uidetur ut fructus emittant. Arbuteos foetus, fructus arbuti: quae est arbor admodum humilis poma ferens rubicunda. Montanaque fraga. Perite: nam in montibus fraga rubicunda ex herbulis colliguntur. Vergilius: & humi nascentia fraga. Cornaq; Poma sunt rubicunda: quae & propter nucleorum duriciem lapidosa a Vergilio dicuntur. Lapidosaque corna. Mora, poma quae in rubis nascentia sunt nigra: unde & nomen. Maurum namque significat nigrum: Quae uero in arbore nascuntur ante mortem Thisbes alba fuisse dicuntur. In duris rubetis, asperis & spinosis. Rubetum autem dicitur locus rubis & spinis confusus: ut oliuetum oliuis. Rubeta uero est rana praesentissimi ueneni in rubetis uiuens. Vnde & nomen, accepit. Et quae deciderant. Glandibus quoque inquit quae ex quercubus arboribus ioui dicatis cadebant: uesciebantur illi homines primi. Ver erat aeternum. Nullae tunc inquit erant mutationes temporum sed Zephyri assidue flantes sine ullo semine nascentes sic fouebant flores ut uer semper esse uideretur. Mulce

Peregrina terra
 Peregrinus
 Pinus
 Tuba
 Buccina
 Cornu
 Lituus
 Galea
 Rastro
 Corna
 Mora
 Maurum
 Rubetum
 Rubeta

bant. leniebant. fouebant. ut neque nimio calore neque frigore arescerent. Nec renouatus ager. Tunc minime opus erat agros renouare: cum singulis quibusque annis sine ullo cultu frumenta ferrent. Est autem noualis periphrasis: Nouale enim siue noualis. Vtroque enim modo dicitur: aruum est quod alternis annis feritur ut plinius scribit. Canebat. canescebat & canus fiebat. Nam agri frumentis maturis quodam modo canesce re uidentur. Grauidis aristis. Plenis granorum spicis. Aristas enim quae sunt partes spicae primae arescentes — Vnde & nomen sumpserunt: pro ipsis spicis posuit. Iam flumina nectaris ibant. Nectar potio deorum sua

Nouale

Arista

Nectar

Flauus

Illex

Argentea
aetas

Saturnus

Tartarus

Iupiter

Hyems

Aestas

Autumnus

Ver

uissima esse dicit. Flaua mella. a colore dicitur. Flauus autem color: ut inquit Gellius ex uiridi albo & ruffo constat. Stillabant. guttae tim cadebant. De uiridi illice. Speciem pro genere posuit. Nam illicem pro omni arbore accipimus. Illex autem arbor est glandifera Ioui consecrata. Ea uero enumerat poeta: quibus primi illi homines uitam felicem uiuebant. Postquam in Saturno. Aurea aetate qua Saturnus regnauit: subnectitur argentea: in qua regnauit Iupiter: quae ut aurea deterior: sic est aenea melior. Primus autem omnium Iupiter uer illud aureae aetatis perpetuum in quattuor tempora commutauit. Ver aetatem. autumnum. hyemem. tumque primae calores atque frigora. aerem infestare coeperunt ideoque homines antra & speluncas pro domibus habitare atque agros colere coacti sunt.

Postquam Saturno. hoc est postquam mortuus est Saturnus. Nam illi mitti in tartara dicuntur qui moriuntur. Saturnus uero Vrani & Vestae filius auxilio Titanum fretus cum Ioue filio Imperium orbis occupante congressus ab illoque Graeciae regno pulsus ad Ianum Italiae regem confugit: a quo benigne susceptus & in partem regni admissus: urbem condidit in iis locis: ubi nunc est Roma quam de suo nomine Saturniam appellauit. Loca sane edita uocari Saturnia in Sicilia praesertim & Italia. Diodorus scribit. Eo quod Saturnus urbium arces locaque munitiora. apud omnes occupauit. Saturnus autem est appellatus: ut Cicero scribit quod saturretur annis. Ex se enim natos idcirco comedisse fingitur: quia consumit aetas temporum spacia annisque praemia excogitauit ac primum terram omnem ditioni suae parentem Saturniam nominauit. Aram deinde illi & sacra tamquam deo condidit: quae saturnalia uocauit obseruare igitur eum iussit maiestate religionis quasi uitae melioris auctorem. Simulacrum eius indicio est: cui facile insigne messis adiecit. Haec & multo plura de Saturno Macrobius. Eorum autem sequitur opinionem poeta qui ait Saturnum a Ioue filio regno fuisse pulsum & apud inferos relegatum. Tenebrosa in tartara. Tenebrarum plena. Tartarus locus est apud inferos profundissimus. Innuit autem Saturnum regem fuisse Graeciae eoque mortuum & ad inferos detrusum. Sub Ioue mundus erat Sub imperio Iouis: qui filius Saturni & opis fuisse ac eodem partu cum Iunone editus perhibetur. Anymphis autem educatus cum adoleuisset: contra Titanas ob captos parentes bellum gessit: illosque liberauit. Patrem deinde quem uitae suae insidias terendisse comperit: regno expulit ad inferosque relegauit. Iupiter autem dictus est: ut scribit Cicero: quasi iuuans pater: quem conuersis casibus appellamus a Iuuando Iouem. A poetis pater diuum hominumque dicitur: a maioribus autem nostris optimus maximus: & quidem ante optimus id est beneficentissimus quae maximus: quia maius est certeque gratius prodesse hominibus: quam opes magnas habere. Est autem ordo. Iupiter contraxit tempora antiqui ueris. postquam sub Ioue mundus erat Saturno misso in tartara tenebrosa. Contraxit. abbreviauit. Antiqui ueris. illius perpetui: quo aurea aetas est gauisa.

Perque hyemes. Anni quattuor enumerat partes. Ver. aetatem: autumnum. hyemem. Hyems est: ut Stoici definiunt: aer supra terram algidus ab solis in anteriora processum. Aestusque. aetatem. Est autem aestas immixta nens terrae aer calefactus solis cursu ad septentrionem uersus. Et in aequales autumnos. Scite. Nam autumnus modo frigoribus contrahitur. modo caloribus diffunditur idcircoque morbosus habetur. Fit uero autumnus solis recursu a nobis ad ea loca unde flant austris. Et breue uer. Illius perpetui comparatione uer breue dicitur. Est autem uer aeris temperies quando suo ad nos cursu sol agitur. Exegit. digessit. Quattuor spatiis. quattuor mensuris temporum. Singulae nanque anni partes: ex tribus mensibus constant. Canduit. candens & igneus est uisus propter nimium aestum. Glacies astricta. constricta & congelata. Venae

Perque hyemes. Anni quattuor enumerat partes. Ver. aetatem: autumnum. hyemem. Hyems est: ut Stoici definiunt: aer supra terram algidus ab solis in anteriora processum. Aestusque. aetatem. Est autem aestas immixta nens terrae aer calefactus solis cursu ad septentrionem uersus. Et in aequales autumnos. Scite. Nam autumnus modo frigoribus contrahitur. modo caloribus diffunditur idcircoque morbosus habetur. Fit uero autumnus solis recursu a nobis ad ea loca unde flant austris. Et breue uer. Illius perpetui comparatione uer breue dicitur. Est autem uer aeris temperies quando suo ad nos cursu sol agitur. Exegit. digessit. Quattuor spatiis. quattuor mensuris temporum. Singulae nanque anni partes: ex tribus mensibus constant. Canduit. candens & igneus est uisus propter nimium aestum. Glacies astricta. constricta & congelata. Venae

1666

tis non omnibus sed borea aliisque frigidis: Ventorum namque frigore aqua in glaciem constringitur. Pependit ab arboribus speluncarumque tegminibus est intelligendum. Domus antra fuerunt. Antrum latine spelunca dicitur. Et densi fructices. Inter arbores & herbas fructices medii esse dicuntur. Nam & minores arboribus sunt: nec hyeme ut herbae arescunt. Semina tum primum. Tunc primum inquit homines coeperunt & arare & seminare. Cerealia semina. frumenta. Nam Ceres prima omnium frumenta hominibus ostendit, cum antea gladii uescerentur. Pressique iugo. boues iugare & arare coepit Bryges Atheniensis: ut alii Triptolemus. Tertia post illam. Aerea aetas. quae & aenea dicitur: argenteam est subsecuta: cuius homines bellicosi quidem erant: procul tamen a nefariis sceleribus aberant. Sauior ingenii durior asperior quam argentea foret. Horrida arma. horrorem incutientia. De duro est ultima ferro. Ultima aetas in qua nos quoque uersamur. a ferro metallorum durissimo propter feros mores est appellata. Nam relictis uirtutibus illius aetatis homines uitia ita sunt amplexi: ut omne honestum terras dereliquisse uideatur. Protinus irrupit. Cum impetu intravit. Venae peioris. metalli deterioris. Nam uenae non tantum animalium dicuntur sed etiam metallorum. Fugere pudor uerumque fidesque. Per haec omnes uirtutes ab hominibus fugisse dicuntur. Et uis. uolentia. Et amor sceleratus habendi. Auaritia est periphasis: quae idcirco scelerata uocatur: quod hominem ad omne scelus impellit sceleratumque facit. Vela dabat uentis. Probat homines ferreae aetatis avariciae nimium studuisse: cum imperiti nauigandi se tamen uentis: quorum naturam ignorabant: committerent. Nauita a nauis idem est qui nauis. Quae diu steterant. erectae fuerant. Insultauerunt ac saltus quosdam dedisse sunt uisae. Communemque prius. Tunc primum inquit terra antea communis diuidi coepta. Cautus mensor. Callidus & astutus mensurator. Longo limite. longe termino. Terminum enim quibus agri discernuntur. longiores sunt: quo profundius in terram defodiuntur. Nec tantum segetes. Non solum inquit fruges coacta est cedere terra. sed lapilli quoque preciosi & metalla ex eius uisceribus sunt effossa. Sed itum est in uiscera terrae. In intimas terrae partes fodiendo descensum est. Admouerat apposuerat. Stygiis umbris. Inferis. eorum sequitur opinionem quae ait inferos in centro terrae esse. Effodiuntur opes. Lapillos preciosos aurum & argentum opes appellat poeta. Irritamenta malorum. Incitamenta ac stimuli quidam ad mala perpetranda. Iamque nocens ferrum. Ex eo namque conficiuntur enses: quibus homines interimuntur. Ferrum autem increta Hesiodus scribit inuenisse eos: qui dei Dactyli uocati fuerunt. Ferroque nocentius aurum. uere. Nam propter aurum adipiscendum grauissima quaeque foedissimaque scelera committuntur. Vnde Vergilius. Quid non mortalia pectora cogis Auri sacra famas? Auri autem metalla & conflatuam cadmus phoenix inuenit ad Pangaeum montem. ut alii Thoas & eacis in Panthia aut sol oceani filius: cui Gelius medicinae quoque inuentionem ex melle assignat. Quod pugnat utroque & ferro & auro. Victoria namque: ut Aristophanes inquit: solet in illis residere castris: in quibus plus auri pecuniarumque habetur.

Antrum
fructices

Et breue uer spatium exegit quatuor annuum.
Tum primum siccis aer feruoribus ustus
Canduit: & uentis glacies astricta pependit.
Tum primum subiere domos. domus antra fuerunt:
Et densi fructices: & iuncta cortice uirga.
Semina tum primum longis cerealia sulcis
Obruta sunt: pressique iugo gemuere iuuenti.
Tertia post illam successit aenea proles
Sauior ingenii & ad horrida promptior arma:
Non scelerata tamen. de duro est ultima ferro.
Protinus irrupit uenae peioris in aeuum
Omne nefas. fugere pudor uerumque fidesque:
In quorum subiere locum fraudesque dolique:
Insidiaeque & uis & amor sceleratus habendi.
Vela dabat uentis: nec adhuc bene nouerat illos:
Nauita: quaeque diu steterant in montibus altis:
Fluctibus ignotis insultauere carinae.
Communemque prius: ceu lumina solis & aurae:
Cautus humum longo signauit limite mensor.
Nec tantum segetes alimenta que debita diues
Poscebatur humus: sed itum est in uiscera terrae:
Quasque recodiderat: stygiisque admouerat umbris:
Effodiuntur opes irritamenta malorum.
Iamque nocens ferrum: ferroque nocentius aurum:
Prodierat. prodit bellum: quod pugnat utroque:

Aerea
aetas.
Vene
Ferre
aetas

Nauita

Longo limite. longe termino. Terminum enim quibus agri discernuntur. longiores sunt: quo profundius in terram defodiuntur. Nec tantum segetes. Non solum inquit fruges coacta est cedere terra. sed lapilli quoque preciosi & metalla ex eius uisceribus sunt effossa. Sed itum est in uiscera terrae. In intimas terrae partes fodiendo descensum est. Admouerat apposuerat. Stygiis umbris. Inferis. eorum sequitur opinionem quae ait inferos in centro terrae esse. Effodiuntur opes. Lapillos preciosos aurum & argentum opes appellat poeta. Irritamenta malorum. Incitamenta ac stimuli quidam ad mala perpetranda. Iamque nocens ferrum. Ex eo namque conficiuntur enses: quibus homines interimuntur. Ferrum autem increta Hesiodus scribit inuenisse eos: qui dei Dactyli uocati fuerunt. Ferroque nocentius aurum. uere. Nam propter aurum adipiscendum grauissima quaeque foedissimaque scelera committuntur. Vnde Vergilius. Quid non mortalia pectora cogis Auri sacra famas? Auri autem metalla & conflatuam cadmus phoenix inuenit ad Pangaeum montem. ut alii Thoas & eacis in Panthia aut sol oceani filius: cui Gelius medicinae quoque inuentionem ex melle assignat. Quod pugnat utroque & ferro & auro. Victoria namque: ut Aristophanes inquit: solet in illis residere castris: in quibus plus auri pecuniarumque habetur.

Sanguinea manu, sanguinolenta. Bello autem ut homini & manus & sensum per metonymiam attribuit poeta. Sic Vergilius. Furor ipius intus Sæua sedes super arma & centum uictus ænis Post ærgum nodis fremit horridus ore crueto. Crepitantia, resonantia. Viuit ex raptu, rapia. Non hospes ab hospite tutus. Hospitem tamen quod hospitio alium suscipit: quod quod suscipit appellamus Gratia, concordia. Lurida, nigra, ab effectu quod nigra corpora eorum: quod illa comederint efficiunt. Aconita, Venena. Nam aconitum herba est maxime uenenosa ex spuma cerberi canis primum in cotibus nata, unde & nomen accepit. Nam ἀκωνί græce cotem significat, unde aconitum est deductum. Terribiles

hospes
Aconitum
Nouerca

Pietas

Gigantomachia

gigantes

Gigantum sanguis in hoies crudel
Lycaon in lupum

Affectare Olympum

Monumentum Stirps

Propago

Propagare

Sanguineaque manu crepitantia concutit arma,
Viuitur ex raptu, non hospes ab hospite tutus,
Non socer a genero, fratrum quoque gratia rara est,
Imminet exitio uir coniugis, illa mariti,
Lurida terribiles miscent aconita nouerca,
Filius ante diem patrios inquirit in annos,
Victa iacet pietas: & uirgo caede madentes
Ultima caelestem terras astra reliquit,
Ne ue foret terris securior arduus aether:
Affectasse ferunt regnum caeleste gigantes:
Altaque congestos struxisse ad sidera montes,
Tum pater omnipotes misso perfregit olympum
Fulmine: & excussit subiectum pelion ossa,
Obruta mole sua cum corpora dira iacerent:
Perfusam multo natorum sanguine terram
Immaduisse ferunt: calidumque animasse cruorem,
Et ne nulla suae stirpis monumenta manerent:
In faciem uertisse hominum: sed & illa propago
Contemptrix superum: saeuaque audivissima caedis,
Et uiolenta fuit, scires e sanguine natam.

Arduus aether, altum caelum. Affectasse, proprie dixit. Nam affectare significat aliquid nimium appetere: quod assequi non possis repugnante natura. Olympum, mos est macedoniae olympus altissimus interdum tamen per ipso caelo ponitur. Unde olympus iupiter fuit denominatus. Sex autem olympi esse phibent macedoniae, Thessaliae in quo est olympia fuisse celebrata Apollodorus ait, Mysiae, Ciliciae, Eludis, Arcadiae. Excussit, quatiendo deiecit. Pelion ossa, Montes sunt Thessaliae notissimi. Obruta mole sua, Oppressa sua uastitate magnitudine ac potestate. Diria corpora, crudelia a deorum ira missa. Unde & dirae furiae dicuntur. Natorum sanguine, Nam gigantes terrae filii fuisse dicuntur. Calidum animasse cruorem, hoc est animam calido cruori immisisse. Et ne nulla, Et ut aliqua memoria suae prole maneret ac restaret. Duas enim negationes in affirmationem conuerti certum est. Monumentum suae stirpis, Memoria suae proles. Monumentum enim dicitur quicquid ad posteritatis memoriam conficitur. Stirps autem cum prolem significat: feminini est generis, cum radicem truncumue significat, incerti. Vergi, imo de stirpe recisum. Horatius stirpesque raptas & pecus & domos. In facie hominum. In figura humana ac denique in hoies, non in simias: ut quodam putat: id quod facile ex iis quae inferunt colligi potest. Neque enim simiae aut deorum sunt contemptrices, aut caedis audivissimae: aut uiolentiae. Quare intelligamus terram gigantum sanguine madefactam in hoies crudeliter gigantesque similes fuisse conuersam. Sed & illa propago Contemptrix superum. Verum inquit etiam illa progenies: quae ex sanguine gigantum orta est: impia fuit in deos ab omni que humanitate aequitateque aliena. Propago autem quae & ppages dicitur cum uitem uetulam terra obrutam significat ut ex una plures fiant: primam producit syllabam: Vergilius flexos propaginis arcus. Cum uero progeniem demonstrat: eam de corripit Verg. Si romana potes Italia uirtute ppago. Hic fit ppagare uerbum, quod significat uitam uetulam suppressere: ut ex una plures nouellae fiant. Interdum extendet genitum ac dilatare significat. Scires, Scire posses: ex audivitate caedis ex gigantum sanguine genita esse. Est autem figurata locutio. A tertia namque persona ad secundam eleganter fit transitus. Quae pater ut summa. Iupiter cum eorum hoium crudelitatem: quae e sanguine gigantum nati erant foret contemplantur: ac in primis tetra Lycaonis As

caedie regis feritatem secum ipse cogitasset: nō minus indoluit: q̄ est in uniuersum genus humanum indignatus. Quare diis omnibus congregatis & consilium suum de perdendo genere humano: & quæ ab Lycaone mala passus sit: exponit: ac quæ admodū Lycaonē ipsum Arcadiæ regem crudelissimum rapacissimumq; in lupū cōmutauit. Ut uidit. Post q̄ uidit & contemplatus est. Summa arce A summo cæli Vertice. Facto recēti. Causa est cur nondū uulgata essent teterrima Lycaonis conuiuia propter scelus nāq; paulo ante commissum nondum erant cognita Lycaonis conuiuia Ioui apposita. Referens. animo reuoluens. Feeda cōuiuia. tetra &

crudelia. Nam lycaon hospitio susceptos nō solum interficiebat: sed etiam conuiuus comedendos apponebat: quod quidem cum Iupiter cognouisset. sibiq; eius domum ingresso factas insidias comperisset. & domum incendit & Lycaonem in lupum animal rapacissimum conuertit. Fuit & alius lycaon priami filius Pandari pater: qui ab achille fuit interfectus. Sane Lycaon αλω του λυκου: qui lupum significat denominatus uidetur. Ingentes animos. maximas indignationes. Conciliumq; uocat. Consilium & multitudo dicitur ad consulendum congregata & ratio faciendæ alicuius rei aut non faciendæ: ut seruitium & seruos & seruitutē ipsam significat. Concilium uero multitudinem tantum significat ad cōsultandum congregatā. Est uia sublimis. Lacteam circulum describit: p̄ quem ad Regiam Iouis iter diis eē ait. Eum uero circulum græci galaxiam uocant αλω του γαλακτος hoc est a lacte: Vnde & latini lacteam appellarunt. Nam candidus esse uidetur. De quo si quis plura uidere cupit: legat Macrobiū in somnium. Scipionis. Cælo manifesta sereno. Scite. Nam ut inquit Macrobius: lacteus circulus unus ex oībus oculis nostris conspicitur. alii nauque sola percipiuntur cogitatione. Candore notabilis ipso. Notatu & uisu facilis ob illi-

Quæ pater ut summa uidit saturnius arce:
Ingemiti: & facto nondum uulgata recentī
Feeda lycaonia referēs conuiuia mensæ:
Ingentes animos: dignas ioue concipit iras.
Conciliumq; uocat. tenuit mora nulla uocatos.
Est uia sublimis cælo manifesta sereno:
Lactea nomen habet: candore notabilis ipso.
Hac iter est superis ad magni tecta tonantis:
Regalemq; domum. dextra leuaq; deorum
Atria nobilium ualuis celebratur apertis.
Plebs habitat diuersa locis: a fronte potentes
Cælicolæ clariq; suos posuere penate.
Hic locus est: quem si uerbis audacia detur:
Haud timeam magni dixisse palatia cæli.
Ergo ubi marmoreo superi sedere recessu:
Celsior ipse loco sceptroq; innixus eburno:
Terrificam capitis concussit terq; quaterq;
Cæsariem. cum qua terrā: mare: sidera mouit.
Talibus inde modis ora indignantia soluit.
Non ego pro mundi regno magis anxius illa

us candorem. Magnitonātis periphraſis' est Iouis. Deorum nobilium. hoc est clarorum. qui maiores gentium dii appellantur ut inquit Macrobius. Sunt autem duodecim numero. Et nomine quidem mulierum sex. Iuno. Vesta. Minerua. Ceres. Diana. Venus. Virorum autem nomine totidem. Iupiter. Mars. Mercurius. Neptunus. Vulcanus. Apollo. Atria. aulæ. Celebrant. frequentantur. Valuis apertis. Ianuis patentibus. Valuæ autem dictæ sunt: quod dum aperiuntur ia se reuoluuntur. Fores uero proprie dicuntur. que foras aperiuntur. Plebs habitat diuersa locis. plebem uocat multitudinem deorum minorum. A fronte. In fronte lactei circuli potentiores inquit dii habitant ibique ædes suas collocauere. Videtur autem Ouidius alludere ad palatium Romanum in quo imperatores cum principibus habitabant. Si uerbis audacia detur. hoc est. si id afferere auderem. Palatia magni cæli. hoc est regiam cæli. Palatium namque unus est ex collibus Romanis. in quo magnificæ imperatorum ædes conspiciabantur. Inde factum est ut amplissimas quasq; ædes uulgus palatia uocet. Marmoreo recessu. i. interiore ædium parte marmoribus incrustata. Celsior ipse loco Sublimior cæteris. ut reges sedere consueuerunt. Sceptroq; innixus eburno. Sceptro ex ebore cōfecto inherens. Ex quo colligimus reges quoq; apud antiquos nō sedētes: ut fere nūc fit: ab iēptis & artis oratoriæ ipeptis sed stātes p̄cipibus ac populis orationes habuisse. Sceptrū autē baculus ē: quo p̄isci reges utebāt: qualibus nūc p̄tiffices n̄i initi solent. Sceptrū uero i primis Ioui attribuitur: ut q rex sit hoīum atq; deorū. Terrificā Cæsariē terrorē icutiētē. Cōcussit terq; quaterq;. Sæpius cōmouit atq; agitauit. Hoc autē habitu significat Iouem fuisse iratum. Crebra enī cōcussio capitis idignationē significat. Cū qua. Magnā Iouis ostēdit potētā: qui una cū capitis motu uniuersum mūdū cōmouit. Talibus modis. hoc mō irat' atq; idignatus Iupiter ē locutus. Nō ego pro mundi regno. Hac oratione Iupiter ostendit genus humanū dignū esse quod perdat: cum dii quoq; ipsi apud illum minime ab isidiis sint tuti. Nam Lycaon ipsū Iouē deorum hominumq; parētē iterficere conatus ē. Attentos autem simul & beniuolos deos reddit & rei magnitudinē ostēdēs & aiū suū pro salute eorum anxium atq; sollicitum esse demonstrans. Non ego pro mundi regno. De mundi regno Iupiter cum gigantibus grauissimū bellum gessit eosq; tandem in phlegreis cāpiis superauit & ad iferos detrusit: ut paulo ante diximus.

Lacteus
circulus

Consilium

Concilium

Iouis
oratio

Dij maiores

Valuæ
fores

Palatium

Sceptum

Quis anguipedū. quisq; Gigantum. Nam anguipedes dicti sunt gigantes quod anguinos pedes habere uiderentur: ut in quinto Fastorum Ouidius ipse narrat. Quod significat ut scribit Macrobius: nihil eos rectum. nihil supernum cogitasse totius uitae eorum gressu atq; processu in inferna mergente. Centum brachia. centū manus. Vnde & gigantes centimani a centum manibus uocantur. Alludere autem poeta uidetur ad Briareū gigantem & cottum & gigen illius fratres: quos Hesiodus in Theogonia singulos centum manus habuisse ait. Caelo captiuo. q; captiuū reddere cupiebant. Nam q̄q; Rationē assignat Iuppiter cur magis nūc sit sollicitus:

q̄ cum gigantes caelo manus iniicere conati sunt. Nam quis inqt gigantes uiri essent fortissimi: mihi tñ bellū minime cū toto hominum genere suscipiendū fuit: sed cum una solum gigantum p̄genie. Ab uno corpore. ab una hominum congregatione. Nam corpus interdum p̄ multitudinis cōgregatiōe ponit̄

Et ex una origine. exponit id quod ab uno corpore dixit. Ab una. n. gigantum p̄genie Ioui bellum fuit indictum. De gigantum autē origine uariae sūt priscorum opiniones. Alii namq; illos Titani & Terrae filios fuisse scribunt. Alii ex sanguine Titanorū a Ioue iter fectorū e terra natos eē aiunt. Iosephus uero in antiquitatibus Iudaicis contendit eos ex coitu demonū cum mulieribus fuisse p̄creatos: cui quidem opinioni & Lactātius & sacra historia astipulari uidetur. Nunc mihi qua totum. Nunc inquit nō unū hoīum corpus: sed totum genus. humanum p̄sus mihi est pdendum. Qua. quatenus & quousq;. Ne reus. Deus est marinus: sed pro oceano ponitur: qui uniuersam circūit terram. Circunsonat. Circunstrepat fluctibus. Per flumina in

ro infera. Per stygem paludem iurat mortale genus totū esse perdendum: Stygis autē numē dii fallere metuebāt ut ait Vergilius. Dii cuius iurare timent & fallere numen. Stygio luco. Nemori stygi paludi iminenti. Cuncta prius temptanda. Omnia inquit prius sunt experienda q̄ genus humanū perdat. Sed mali tamē sūt. pdendi ne boni periclitentur. Sed immedicabile uulnus. Hac similitudine colligit uniuersū genus humanū eē pdendū: cū totum sit corruptum. Vt. n. corporis partes corruptae solent praecidi: ne reliquū corpus putrescat. Sic genus humanū est pdendū: ne satyri: nymphae: ac fauni hominū sceleribus iquinētur atq; infestentur. Immedicabile. insanabile. Pars sincera. integra ac sana & incorrupta. Trahatur. in putredinem & corruptiōem ducatur. Argumentantur autē Iuppiter ab utili & honesto. Sunt mihi semidei. Quae nā sit pars sincera cui timet Iuppiter ab humano genere: exponit. Semidei. heroes alio nomine uocantur maiores. n. hominibus ac diis minores fuisse uident. Fauni. Satyri. Syluani dii habitū sūt rusticani. Et nymphae. Nymphae uariae sūt noīa. Aliae nāq; dicunt Nereides q̄ mare incolunt. Aliae Naiadas q̄ fontes. Aliae napeae quae saltus & siluas. Aliae oreades quae montes. Aliae dryades. Aliae amadriades q̄ in siluis habitare unaq; cū arboribus nasci moriq; dicuntur. Aliae nāq; simul & ἄρβυς ἄρβυς arborē & quercū significat. Quos qm̄ caeli occurrit tacitae obiectioni. Posset enī quis dicere. Si times a genere humano semideis & nymphis & diis rusticis: transferas ipsos in caelū ac genus humanū inter se debacchari permittas. Sic. n. sua stultitia satis superq; puniet. At inquit Iuppiter nodū illos ceseo dignos: qui i caelum recipiantur. Dignamur dignos ceseamus. Sic Vergilius. Hau de quidem tali me dignor honore. An satis o superi. Hoc argumento a maiori sumpto colligit genus humanū omnino esse perdendum

Nam si mihi inquit cui imperium est & deorū & hominū: insidias struere Iycaon feritate sua notissimus ē ausus quo modo dii minores ab humano genere poterūt eē tuti? Habeoq; rogoq;. hoc ē contineo & guberno. Graecum autē uerbum expressit. Nam ē ἔχω & habeo & contineo significat. Notus. nobilis & famosus sua feritate

Confremuere oēs. Simul oēs fremuere & murmurare facinoris immanitate cōmoti. Studiis ardentibus inflamatis. uoluntatibus. Deposcunt. ad p̄nā subaudiendum est. Sic cum manus impia saeuit. In Augusti gratiam haec ab Ouidio referuntur. Vt inquit totum genus humanū Iulii Caesaris indigna caede commotum est: qua in senatu ab in gratis impiisq; ciuibus fuit affectus: sic dii auditis Ioui structis insidiis in flāmati sunt. Tametsi de coniurationibus & insidiis contra Augustum Caesarē structis haec mihi dicta potius eē uidēt. Sic. n. & Ioui & deorū indignationi pulcherrime accomodatur haec similitudo. Nam ut Iuppiter a Iycaone quis insidiante non fuit interfectus: ita ne Augustus quidem a coniuratorū quoq; fuit oppressus. Cum alii autem multi uariis temporibus ut scribit Suetonius: in Augustum coniurarunt: tum Telephus mulieris seruus nō

Tempestate fui: qua centum quisq; parabat
Iniicere anguipedum captiuo brachia caelo.
Nam q̄q; ferus hostis erat: tamen illud ab uno
Corpore & ex una pendebat origine bellum:
Nunc mihi qua totum nereus circunsonat orbem:
Perdendum est mortale genus, per flumina iuro
Infera sub terras stygio labentia luco:
Cuncta prius temptanda, sed immedicabile uulnus
Ense recidendum est: ne pars sincera trahatur.
Sunt mihi semidei: sunt rustica numina fauni:
Et nymphae: satyriq; & monticolae siluani:
Quos quoniam caeli nondum dignamur honore:
Quas dedimus: certe terras habitare sinamus.
An satis o superi tutos fore creditis illos:
Cum mihi qui fulmen, qui uos habeoq; rogoq;
Struxerit insidias notus feritate Iycaon:
Confremuere omnes: studiisq; ardentibus ausum

Corpus

gigantum origo

Nereus

heroes

Nereides
Naiades
Napeae
Oreades
Dryades
Amadriades

mendator. Is enī quasi debita sibi fato dominatione & ipsum & senatū aggredi destinauerat. Quondam etiam iuxta cubiculum eius lixa quidam ex illyrico exercitu ianitoribus deceptis noctu deprehensus ē cultro uenatorio cinctus. inops ne mentis an simulata demētia incertum. Nihil enī exprimi q̄stione potuit. De insidiis aut Augustō structis potius esse intelligēdum q̄ de Iulii Cæsaris cæde facile ex ipsius Ouidii uerbis percipi potest. cum iquit. Nectibi grata minus pietas. Auguste tuorū q̄ fuit illa ioui. Hoc uero ab istis scalforniis siquo ingenio iudicioue forēt: notādum erat. Mihi certe prior expositio. ut de Iulii Cæsaris cæde intelligamus nō probatur.

Talia deprecant, sic cum manus impia sauit
Sanguine casareo romanum extinguerenomen:
Attōitum tanto subitæ terrore ruina
Humanum genus est: totusq; perhorruit orbis.
Nec tibi grata minus pietas Auguste tuorum:
Quam fuit illa Ioui: qui postq̄ uoce manuque
Murmura compressit: tenuere silentia cuncti.
Substitit ut clamor pressus grauitate regentis:
Iuppiter hoc iterum sermone silentia rupit.
Ille quidē pœnas (curam hanc dimittite) soluit.
Quod tamen admissum, quæ sit uindicta docebo.
Contigerat nostras infamia temporis aures:
Quam cupiēs falsam summo delabor olympo:
Et deus humana lustrō sub imagine terras:
Longa mora est: q̄tum noxæ sit ubiq; repertum
Enumerare. minor fuit ipsa infamia uero.
Mænala transferam latebris horrenda ferarum:
Et cum cyllene gelidi pineta lycei
Arcados hinc sedes & in hospita tecta tyranni
Ingredior: traherent cum sera crepuscula noctem.
Signa dedi uenisse deum: uulgusq; precari
Coepit. irridet primo pia uota lycaon.
Mox ait experiar deus hic discrimine aperto:

terrarū peragratis: actādē ad lycaonē Arcadiæ regē hospites crudelissime interficientē puenerit: quē i lupū idcirco se ait cōmutasse. qd se quoq; interficere cōatus est. Infamia t̄pis. ignominia seculi: quo teterrima quæq; scelera cōmittebat. Quam cupiens falsam. Deus. n. uult oēs hoies bonos esse. Lustrō peragro. circumeo. Alias lustrare est purgare & illustrare. Lōga mora est Enumerare. Lōga mora esset inquit si enumerare uellē q̄tū ubiq; sceleris inuenerim. Noxæ. Culpæ. sceleris. Noxa. n. & culpā & scelus & maleficiū significat. Vnde noxius declinari uidet. Sane noxa interdū etiā pœnā significat. Vnde apud iuriscō sultos Noxe dedere. hoc ē pœnæ tradere ob damnū illatū: Vnde & noxales actiones ab iisdē appellat̄ quæ ex noxa atq; maleficio seruorū aduersus dños instituunt. Minor uero. eo quod uegeter. Maiora nāq; scelera & plura ab Ioue dephēsa fuere q̄ ferebat̄. Mænala trāsierā. Describit iter quo ad Lycaonē puenit. Mænalus at̄ mons est arcadiæ celeberrimus a Mænalo Arcadis filio denominatus. Latebris. latibulis. Et cum cyllene. Cyllene mons arcadiæ Mercurio dicatus. Vñ etiā Cyllenius appellat̄. Pineta. loca pinis cōsita. ut oliueta. Lycei. Mons est arcadiæ. Lycaus Pami sacer. Et in hospita. inhospitalia. Arcados tyranni Lycaonis arcadiæ regis. Tyrānus quidē apud prisicos ēt. p̄ bono principe accipiebat̄. Vergilius. Pars mihi pacis erit dextrā tetigisse tyranni. Vñ deīde optinuit: ut. p̄ eo demū poneret̄: qui dñatu crudeliter abuteret̄. Arcas sane & ppriū filii Callistus nomē ē & gētille. Vñ Arcadius & arcadicus deriuat̄. Arcadia uero ab arcadæ Callistus filio denominata esse uidet. Nā antea tum Parrhasia. tum Lycaonia. tū Gigātis. tū Azania. tum Pania: ut inquit Stephanus qui de urbibus & populis diligentissime scripsit uocabatur. Traherent cū sera crepuscula noctē. hoc est cū ad uespāsceret. Traherent. adducerent. Sera crepuscula. Crepusculum dicit̄ dubia lux. Nam creperus dubium significat. Vnde & decrepti senes dicuntur: quorum uita in dubio est constituta. Signa dedi. hoc ē. significauit me esse deum. Precari. colere ac uenerari. Pia uota. piorum preces. Mox ait experiar. Primo inquit Lycaon piorum uota: qui me uenerantur: irridere coepit. deinde periculum facere de mea diuinitate cogitauit. Discrimine aperto. manifesto piculo. hoc ē expiētia.

Manus impia. Impiorum cōiuratorum multitudo. Nā sexaginta & amplius. C. Cassio. M. q; & Decimo Bruto principibus: ut refert Suetonius: in Iulium Cæsarem coniuurunt: eumq; in senatu tribus & uiginti uulneribus trucidarunt. Sauiū extinguerenomen. Sauiū ut extingueret poetica enī locutio ē. Sanguine Casareo. Iulii Cæsaris cæde. siue potius Augusti: qui Iulii Cæsaris filius fuit adoptiuus. Attonitū. stupefactū. Romanū nomē quod Iulius Cæsar Augustusq; filius eius gestis suis clarissimū reddiderat. Nectibi grata minus pietas. Non minus iquit Pietas populi Romani qui tuos insidiatores ultus est ubi grata fuit: q̄ Ioui deorū indignatio: quā cōceperunt: cū audissent insidias Ioui ipsi a lycaone fuisse structas. Qui postq̄ uoce manuq; Gestū exprimit eorū q̄ silētiū idicūt. Cōpressit. cōpescuit. Substitit ut clamor. postq̄ cessauit clamor iouis auctoritate cohibitus. Silentia rupit. locutus ē. Sic Vergi. Quid me alta silentia cogis rūpere? Ille qdē. Lycaon iquit ille feritate cōspicuus pœnas dedit. Nam soluere pœnas est pati pœnas & sustinere. Curā hanc dimittite. ipsū deprecādi ad pœnā. Est at̄ parēthesis. Quod tamē admissum. Quāuis iquit dederit pœnas Lycaon: uolo uos tñ docere & peccatū qd̄ admisit: & pœnam q̄ fuit affectus.

Cōtigerat nostras. Narrat Iuppiter quēadmodū iquisiturus hoium scelera e caelo descēdit in terras: susceptaq; humana figura orbē

Iuppiter
in ho
minē

Soluere pœnas

Lustrare

Noxa

Noxales actiones

Mænalus

Cyllene

Lyceus

Tyrannus

Arcas

Arcadia

Crepusculū

Creperus

Decrepti

Nec erit dubitabile uerum. Nemo inquit poterit dubitare an deus sit: an mortalis. Si enim deus erit interfici non poterit: Sin homo fuerit: facile perimetur. Nec opina. inopinata Nec contentus eo. Nec satis inquit ei uisum est me uelle perdere: nisi etiam mihi in cenam carnes humanas partim elixas. partim tostas apposuisset.

De gente molossa. Molossi populi sunt. Epiri: a quibus bello uictis Lycaon obsides acceperat: quorum unum iugulauit. ut ipsum Ioui apponeret epulandum. Resoluit. aperuit. Semineces artus. semimortua membra & adhuc palpitantia. Mollit aquis. coquit & mollia reddit. Quos simul imposuit mensis. Postquam ait humanae illae carnes mihi appositae fuerunt: ego statim aedes Lycaonis incendio corrupui dignas quae in tam crudelem dominum euerterent. Caeterum ipse territus in syluas aufugit: & in lupum feritati suae maxime conueniens animal fuit commutatus. Vindice flamma. ultrice

Tecta. domum. a parte enim totum intellegimus. Dignos penates. qui incenderentur: cum tam sceleratum dominum pati possent. Territus. incendio aedium perterritus.

Exululat. Valde ululat. Iam enim in lupum fuerat conuersus. Nam ululare: quod factitium est uerbum. luporum est proprium

Ab ipso Colligit os rabiem. Quia inquit loqui non poterat in rabiem actus est: quam ab hominibus in pecudes transtulit. Et nunc quoque. quemadmodum cum erat homo

In uillos abeunt uestes. In pilos inquit uestes mutatae fuerunt. brachia autem in crura Sicque Lycaon in lupum fuit conuersus. Quod quidem idcirco fingitur: quia Lycaon auariciae deditus ex rapto tamquam lupus uiuebat.

Auari namque lupis qui nunquam satiantur pecudum caede. quam simillimi esse uidentur. Homines autem in lupos conuerti rursusque restitui sibi falsam esse contendit. Plinius Vnde tamen ista uulgo infixata sit fama: in tantum ut in maledictis uersi pelles habeantur: ostendit cum inquit. Euantes inter auctores graeciae non sprete tradit Arcadas scribere ex gente Antei cuiusdam sorte familia electum ad stagnum quoddam regionis eius duci: uestitumque in quercu suspensum tranare atque abire in deserta: transfigurarique in lupum & cum caeteris eiusdem generis congregari per annos nouem. Quo tempore si homine se abstinerit: reuerti ad idem stagnum: & cum tranauerit: effigiem recipe ac pristinum habitum addito noue annorum senio. Addit quoque fabius eandem recipe uestem. Haec uero plinius fabulosa esse putat. Et ueteris. Adhuc inquit signa pristinae formae retinet. Nam eandem & caniciem & uultus uolentiam habet. oculi praeterea ipsi ut prius lucent: ac demum eandem feritatem. quae etiam prius exercet.

Occidit una domus. Postquam Iupiter exemplo Lycaonis ostendit: quae tetrus sceleribus infecti sint homines: concludit totum genus humanum penitus esse perdendum. Sicque poeta fabulam cum fabula ac mutationem cum mutatione connectit. Narraturus. n. quemadmodum lapides a Deucalione & pyrra post terga iacti partim in mares: partim in feminas fuisse conuersi: anteque describit diluuium quo genus humanum fuit extinctum. Sed non domus una perire Oes inquit hominum domus sunt euerdenda non una. Vbi que. n. nefanda scelera perpetratae. Fera erinnys. Feritas impietas. Erinnys. n. dicitur furia infernalis discordia contentioneque gaudens. In facinus iurasse putes. Posses inquit putare: oes homines se mala perpetraturos coniurasse. Facinus. scelus: quis in bonam quoque accipiat partem. Dent ocus omnes poenas. hoc est. cito ac repente oes puniantur. Dare & persoluere poenas dicuntur qui puniuntur. Sic stat sententia. Talis est inquit sententia mea: ut omnes perdantur. Stat fixa est & immota. Est autem parenthesis. Dicta Iouis. omnes inquit dii Iouis sententiam partim uerbis. partim nutu approbauerunt. Assensibus. nutibus & manibus se Ioui assentire significant. Iactura. perditio. Orbe. priuatae.

Rogant. Interrogant Iouem. Quis sit laturus in aras Thura. Quis sit diis sacrificaturus. Populandas.

An sit mortalis, nec erit dubitabile uerum,
Nocte grauem somno nec opina perdere morte
Me parat, haec illi placet experientia ueri.
Nec contentus eo est, missi de gente molossa
Obsidis unius iugulum mucrone resoluit.
Atque ita semineces partim feruentibus artus
Mollit aquis partim subiecto torruit igni.
Quos simul imposuit mensis: ego uindice flamma
In dominum dignos euertere tecta penates.
Territus ipse fugit: nactusque silentia ruris
Exululat: frustraque loqui conatur, ab ipso
Colligit os rabiem: solitaeque cupidine caedis
Utitur in pecudes, & nunc quoque sanguine gaudet.
In uillos abeunt uestes, in crura lacerti.
Fit lupus, & ueteris seruat uestigia formae,
Canicies eadem est: eadem uiolentia uultus.
Idem oculi lucent, eadem feritatis imago est.
Occidit una domus, sed domus una perire
Digna fuit, qua terra patet: fera regnat erinnys,
In facinus iurasse putes, dent ocus omnes
Quas meruere pati (sic stat sententia) poenas.
Dicta Iouis pars uoce probant: stimulosque frementi
Adiiciunt, alii partes assensibus implent.
Est tamen humani generis iactura dolori
Omnibus: & quae sit terrae mortalibus orba
Forma futura rogant: quis sit laturus in aras
Thura, feris ne paret populandas tradere terras?

Molossi

Uululare

Erinnys
facinus
Dare poenas

nasandas ac deprædadas. Sibi enim fore cætera curæ. Subaudiendum est ait uerbum: quod eleganter in huiusmodi prætermittitur locutione. Est autem parenthesis. Rex superum. Jupiter. Origine mira. Quia lapides ut paulo post narrabit: in homines fuere conuersi: quod quidem maxime mirandum est. Iamque erat. statim inquit Iupiter fulminibus genus humanum perdidisset: nisi ueritus esset ne cælum quoque terrarum incendio confligaret: cum præsertim in fati meminerit esse: ut aliquando totus mundus igne absumatur. Quare non fulminibus sed aquarum inundatione genus humanum perdere decreuit. Iamque statim. Sacer æther. sa-

Talia quærentes (sibi enim fore cætera curæ)
 Rex superum trepidare uetat: sobolemque priori
 Dissimilem populo promittit origie mira.
 Iamque erat in totas spâsurus fulmina terras.
 Sed timuit ne forte sacer tot ab ignibus æther
 Conciperet flâmas: totusque ardesceret axis.
 Esse quoque in fati reminiscitur affore tempus:
 Quo mare, quo tellus correptaque regia cali
 Ardeat: & mundi moles operosa laboret.
 Tela reponuntur manibus fabricata cyclopium.
 Pœna placet diuersa: genus mortale sub undis
 Perdere: & ex omni nimbos demittere cælo.
 Protinus æoliis aquilonem claudit in antris
 Et quæcunque fugât inductas flamina nubes.
 Emittereque notum, madidis notus euolat alis
 Terribilem picea tectus caligine uultum.
 Barba grauis nimbis, canis fluit unda capillis
 Fronte sedent nebulae, rorant pennæque sinusque:
 Utque manu late pendentia nubila pressit:
 Fit fragor & densi funduntur ab æthere nymbi.
 Nuncia iunonis uarios induta colores
 Concipit iris aquas: alimetaque nubibus affert.
 Sternuntur segetes: & deplorata colonis
 Vota iacent: longique perit labor irritus anni.
 Nec cælo contenta suo est iouis ira: sed illum
 Caruleus frater iuuat auxiliariibus undis.

crum cælum. Tot ab ignibus, quot opus esset ad totam terram comburendam. Conciperet, contraheret. Totus axis, totum cælum. Synegdoche est. Axis enim qui pars est cæli pro toto ponitur cælo. Nam axis proprie illud est plaustrum lignum circa quod rotæ uertuntur ad cuius similitudinem axis in mundi sphaera uocat: circa cuius cacumina sphaera ipsa rotatur: quibus contigui sunt duo poli qui & uertices dicuntur: quibus ueluti cardinibus: ut scribit apuleius: maxime sphaera nititur arcticus & antarticus siue borealis & australis. Esse quoque in fati. In dispositione fati. Alia ratio est quæ deterritus est ab incendio iupiter ne id eueniret: quod in fati esse sciebat ne uidelicet totus mundus confligaret. Est autem fatum ut stoici aiunt: commixta rerum series per quam mundus administratur. Affore, aduenturum esse. Et mundi moles, machina mundi. Operosa, multi operis laboret. In labore & periculo propter incendium futura sit. Hoc autem maxime cum dogmate christiano conuenit. Nos enim credimus mundum in nouissimo die conflaturum. Tela reponuntur, fulmina a Cyclopiis confecta. Cyclopes enim Ioui fulmina confecisse dicuntur. Fuerunt autem populi Siciliae unum in media fronte oculum habentes. Pœna diuersa, contraria. Diluuium enim incendio contrarium est. Nimbos, pluuias. Demittere, de horum mittere. Protinus æoliis. Statim inquit Iupiter clausis in spelunca iis uentis: qui inducunt serenitatem: austrum pluuia gaudentem emisit. In æoliis antris. In æoli speluncis. Notius est autem Aeolum Iouis ex aesta filium regem esse uentorum: quod ut plinius ait: Quod quidem idcirco fictum est quod ut plinius ait:

Aeolus uentorum rationem inuenit. Cum enim septem insularum iuxta fretum siculum quæ ab illo Aeolice fuerunt cognominatae: princeps esset ac ex nebulis & fumo Hieræ insulae ardentis uentos prædiceret, futuros: creditus est illos in sua habere potestate. Flamina, a flando uenti flamina dicuntur. Madidis notus euolat alis. Eleganter austri uenti describit effigiem. Sic enim apud priscos pingebatur. Alæ autem uentis assignantur propter uelocitatem. Tectus uultum, hoc est tectum uultum habens. Est autem poetica synegdoche. Picea caligine. Nigris nubibus. Nam auster nubilosus est uentus. Barba grauis, plena: Nimbis, pluuibus. Unda: aqua. Rorant, stillant in roris similitudinem. Utque manu late: Postquam inquit notus manibus nebulas commisit: maximæ pluuiae esse cœperunt. Fit fragor, strepitus proprie rerum fractarum. Densi nimbis, crebrae pluuiae. Concipit Iris aquas. Iris nuncia Iunonis a poetis fertur. Interdum autem etiam Iouis. Fit autem ut scribunt physici: ex reflexione radiorum solis lunæ ue in nubibus pluuiae tempore. Sternuntur segetes. Frumenta in agris existentia in terram ab aquis deiiciuntur. Seges autem dicitur frumentum nondum demessum. Sternere uero interdum in terram deiicere, interdum significat cooperire: ut cum dicimus sternere mensam. Vota deplorata. Spes ualde ploratas. uota autem uocat frumenta multis uotis & precibus expetita. Colonis, agricolis. Irritus, uanus ac sine ullo fructu. Caruleus frater. Periphrasis Neptuni. Auxiliariibus undis, auxiliium afferentibus ad perdendum genus humanum. Auxiliates autem milites proprie dicuntur: qui in auxiliium mittunt.

Diluuii descriptio

Axis

Fatum

Cyclopes

Aeolus

Flamina

Fragor Iris

Seges Sternere

Auxiliates

Amnis Tyrannus
 Conocet hic amnes. deos fluuioꝝ. Amnis enī fluuius dicitur ab ābiēdo: ut Varro ait: qđ oīa flumina circuncē
 Vnde etiam cornuta piunguntur. Tyranni sui. Regis sui. Tyrannus nāq; apud antiquos in bonam. quoq; acci
 piebatur partem. Vergilius. Pars mihi pacis erit dextram tetigisse tyranni. Hortamine hortatu. exhortatione.

Aperite domos. Fontes: qui fluuioꝝ domus esse uidentur. Mole. obstaculo. Fluminibus. fluxibus. To
 tas habenas. Translatio ab equis sumpta: qui habenis inhihentur. Defrenato. effrenato ac sine ullo retinaculo
 Ipse. Neptunus. Tridente suo. Ut Ioui fulmen: sic Neptunno tridens attribuitur: quo dum. percutit terram

Penetraha
 semper fit terramotus. Expatiata. late spar
 sa. Penetralia cum suis sacris: hoc est. Pene
 tralia cum diis penatibus. Nam penetralia ut
 sex. Pompeius scribit. sunt penatium deoꝝ
 sacraria. Rapiunt. Vi abstrahunt. Si quæ
 domus mansit. Ordo est. Si qua domus re
 mansit indeiecta. Indeiecta: non deiecta in
 terram. Culmen tamen. Culmen ē tecti su
 mitas a culmo dictum: quod culmo antiqui
 tus domus tegeter. Pressæ. submersæ. Sub
 gurgite. Sub mari. est autem tapinosis. Nā
 gurgitem qui proprie locus est in flumine p
 fundior pro mari posuit poeta. Sic Vergilius

Culmen
 Apparent rari nantes in gurgite uasto. Inde
 fit uerbum ingurgito quod & deuoro & re
 pleo significat. Vnde Macrobius in saturna
 libus scribit Fabium ciuem Romanum Virū
 triumphalem a deuorato patrimonio gurgi
 tem fuisse cognominatum. Nullum disci
 men Nullam discretionem ac differentiam.

gurgis
 Alias discrimen periculum significat. Om
 nia pontus erat. Omnia mare occupauerat.
 Pontus autem proprie id mare est quod eu
 xinum appellatur. Sed pro quocunq; mari
 frequēter ponitur. Pontus etiam prouincia
 est Asiæ Bithyniæ finitima Euxinoq; adiacēs
 unde pōticus deriuatur. Occupat hic colem
 Alius inquit ex hominibus in montem con
 fugiebat. alius i cymbam. Proprie autem oc
 cupari dicuntur loca possessoribus uacua.

ingurgito
 Cymba adunca. Perite. nam cymbæ & prorā
 & puppim aduncas habent. Et ducit remos
 Remigat. Villæ. Villa proprie dicitur do
 mus in agro. Summa in ulmo. Sic Horati
 us hoc idem diluuiū describens. Piscium. &
 summa pecus hæsit ulmo. Sic fors tulit. Sic
 casu euenit: est autem parenthesis. Ancho
 ra quidē a latinis aspirat quis apud græcos
 aspiratione careat: ē autē āchora istrumētū fer
 reū qđ ad cōtinēdas naues i mare iaci consue
 uit. Vnde anchorarii funes dicūt: quibus an
 choræ ligāt. Vineta loca dicūt uineis & uit
 bus cōstita. Et mō. pauloāte. Graciles capel
 læ: macræ & agiles capræ. Gramē: herbā spe
 ciē p genere posuit. Deformes phocæ. Tur
 pes & uastæ. Phocæ a latinis uituli marini appellātur. Nereides. Nymphæ sūt marinæ a Nereo appellatæ. Del
 phines. Delphin & delphinus a genitiuo græco delphinos fit nominatiuus latinus. Incursant frequenter cur
 runt. Agitata. impulsā. Robora. ligna ac truncos. Pulsant. percutiunt. Nat. natat. Est autem per quam lasci
 ua & lepidissima descriptio: Quam quidem Seneca repræhendit: quod in re tristi ludere poeta uideretur. Vn
 da uehit tigres. Tigris fera est truculenta mirandæ uelocitatis: In armenia Indiaque nascens. Tigris etiam est
 fluuius Armeniæ a uelocitate qua decurrit sic appellatus. Nam Tigris lingua persica sagittam significat. Vbi
 sistere possit. In quibus terris se firmare possit. Sistere autem est stare facere. idem uero cum sto uerbo præteri

Discrimen
 Vnda tegit: pressæque latent sub gurgite turres.
 Iamq; mare & tellus nullum discrimē habebant.
 Omnia pontus erat: deerant quoq; littora ponto
 Occupat hic collem. cymba sedet alter adunca:
 Et ducit remos illic: ubi nuper ararat.

Pontus
 Ille super segetes aut inersæ culmina uillæ
 Nauigat. hic piscem summa deprehēdit in ulmo.
 Figitur in uiridi (sic fors tulit) anchora prato:
 Aut subiecta tegunt curuæ uineta carinæ.

Occupare
 Et modo qua graciles gramen carpere capellæ
 Nunc ibi deformes ponunt sua corpora phocæ.
 Mirantur sub aqua lucos urbesque domosque
 Nereides: syluasque tenent delphines: & altis
 Incursāt ramis: agitataq; robora pulsant.

Villa
 Nat lupus inter oues: fuluos uehit unda leones.
 Vnda uehit tigres. nec uires fulminis apro.
 Crura nec ablato profunt uelocia ceruo.
 Quæsitq; diu terris ubi sistere possit:
 In mare lassatis uolucris uaga decidit alis.

Anchora
 In mare lassatis uolucris uaga decidit alis.

Vineta
 In mare lassatis uolucris uaga decidit alis.

phocæ Nereides
 In mare lassatis uolucris uaga decidit alis.

Tigris
 In mare lassatis uolucris uaga decidit alis.

Sistere
 In mare lassatis uolucris uaga decidit alis.

Conuocat hic amnes: qui postquā tecta tyranni

Intrauere sui. non est hortamine longo

Nūc ait utendum. uires effundite uestras:

Sic opus est aperite domos ac mole remora

Fluminibus uestris totas immittite habenas.

Iusserat. hi redeunt: ac fontibus ora relaxant.

Et defrenato uoluuntur in æquora cursu.

Ipse tridente suo terram percussit. at illa

Intremuit. motuq; uias patefecit aquarum.

Expatiata ruunt per apertos flumine campos.

Cumq; satis arbuſta simul pecudesq; uirosq;

Tecta q; cumq; suis rapiunt penetralia sacris.

Si qua domus mansit: potuitq; resistere tanto

Indeiecta malo: culmen tamen altior huius

Vnda tegit: pressæque latent sub gurgite turres.

Iamq; mare & tellus nullum discrimē habebant.

Omnia pontus erat: deerant quoq; littora ponto

Occupat hic collem. cymba sedet alter adunca:

Et ducit remos illic: ubi nuper ararat.

Ille super segetes aut inersæ culmina uillæ

Nauigat. hic piscem summa deprehēdit in ulmo.

Figitur in uiridi (sic fors tulit) anchora prato:

Aut subiecta tegunt curuæ uineta carinæ.

Et modo qua graciles gramen carpere capellæ

Nunc ibi deformes ponunt sua corpora phocæ.

Mirantur sub aqua lucos urbesque domosque

Nereides: syluasque tenent delphines: & altis

Incursāt ramis: agitataq; robora pulsant.

Nat lupus inter oues: fuluos uehit unda leones.

Vnda uehit tigres. nec uires fulminis apro.

Crura nec ablato profunt uelocia ceruo.

Quæsitq; diu terris ubi sistere possit:

In mare lassatis uolucris uaga decidit alis.

tum habet & lupinū. Volucris uaga. Hirundinis est piphraſis. Nam hirundines uagos maxime uolatus hñt. Nam uires fulminis apro. Tan o impetu apri uenatores aggrediuntur: ut uires fulmini ſimiles hñe dicatur. Ablato abrepto ab undis. Laſſatis. defatigatis. Obruerat tumulos. Coopuerat mōtes. Obruere natiq; eſt aqua terraue operire. Tumuli uero montes dicuntur a tamore. Pullabant. Percutiebant. Noui: fluctus. Magnæ undæ & inuſitata. Montana cacumina. Montium ſumitates. Maxima pars. hoīum ſubaudiatur. Quibus unda pepercit. hoc eſt. Qui ſubmerſi non fuerunt famæ periere. Separat aonios. Topographia & loci deſcriptio. Montē. n. parnaſſum deſcribit in cuius cacumen ſua altitudine ab undis tum Deucalion & Pyrrha ſe receperunt. Phocis regio eſt inter Bœotiam & Atticam: a phoco denoſata: in qua mons Parnaſſus duobus collibus eminēs cōſpicitur. Ab actæis aruis. ab Attica regione. Nā attica Actæ a littore qđ ἄκτις dicitur: ſiue ab Actæo rege fuit appellata. Eſt. n. maritima regio ac fere littus eſt uſus detur. Terra ferax. fertilis. Mons noie Deucalionis Parnaſſus. Parnaſſus mōs eſt Phocidis a Parnaſſo antiquiſſimo uate cognominatus: Vñ Parnaſſius. Parnaſſiacus. Parnaſſias parnaſſif & parnaſſeus deriuantur. Prius at Larnaſſos fuit appellat⁹ quod illuc Deucaliōis arca quæ græce λάρναξ dicitur. fuerit appulſa. Petit aſtra. Tendit in altum ſidera uerſus. Duobus uerticibus. duobus cacuminibus: quorū alterum Tithoreum. aliter hymapeum appellat Herodotus. Quauis Seruius Heliconem & Cytheronē putet: quos Bœotia montes eſſe conſtat longæ a Parnaſſo diſtantes. Parnaſſus autem totus & Apollini & muſis & Baccho eſt conſecratus. Hic ubi Deucalion. Deucalion Promethei filius uir integer ac pius una cum pyrrha uxorē diluuiū inualeſcente ad Cacumen Parnaſſi conſugit: ubi poſt finitum diluuiū themidem conſuluerunt. quo mō genus humanum reparare poſſent. quibus Themis reſpondit id poſſe reparari: ſi antiquæ matris oſſa poſt terga ieciſſent: quæ Deucalion lapides eſſe coniecit. Nam lapides oſſa terræ uidentur eſſe: quæ antiquiſſima oīum eſt mater. Qui igitur lapides a Deucalione fuerunt poſt terga iacti in mares. Qui a pyrrha in fœminas fuere conuerſi. Hoc autem idcirco fictum eſt: quod ut ſcribit Euſebius in Chronicis Regnante Athenis Cæcropē maxima aquarū illuuiēs maiorem partem populorū theſſaliæ abſumpſit paucis per refugia montium liberatis maxime in monte Parnaſſo: in cuius circuitu Deucalion tunc regno potiebatur: qui tunc ad ſe ratibus conſugientes: ut narrat luſtin⁹ ſuſcepit: ac p̄ ſumma parnaſſi iuga fouit: ac idcirco genus humanum ab illo fuiſſe reparatum aiunt. Hic ubi Eleganter hic & ubi ita iunguntur: ut id: & quod: cum ubi & qđ grāmaticæ locutioni ſatis eſſe uideantur: ut cū dicimus. Tibi morem geſſi id qđ fratri ſum pollicitus. nam qđ ſum pollicitus ſatis eſſet. Nam cætera: parentheſis eſt. reliqua inquit loca mare occupauerat. Cum conſorte tori. hoc eſt uxorē. Nam uxor lecti mariti cōſors eſt. Corycidas nymphas. Corycum antrum eſt Parnaſſi nymphis ſacræ. Vnde Corycides nymphæ dñr. Eſt autem forma patronymica pro poſſeſſiua: Eſt etiam corycus ciliciæ & urbs & mons & antre: ubi optimum nāſcitur crocum. Eſt prærea corycus Vt ſtephanus ſcribit: mons Ionix altiffimus & portus & inſula. eſt & promontorium Crætae & portus athiopiæ Corycia appellatus. Et numina mōtis. apollini baccho & muſis parnaſſus dicitur eſſe conſecratus. Fatidicamq; themim. themim archana fatorum prædicentē. Themis autem dea fuit: quæ ut inquit Sextus Pompeius: præcipiebat hominibus: ut a diis peterent id quod fas eſſet. unde et nomen accepit. nam τὸ εὖ ἰός apud græcos fas ac iuſtum ſignificat. Non illo melior quiſquam. hæc eo ptinent ut oſtendat poeta: Deucalionem & pyrrhā ob pieratē in deos: merito fuiſſe incolumes conſeruatōs. Iupiter ut liquidis ſtagnare. poſtea qđ inquit iupiter uidit totū orbē terrarū: ſic aquis eſſe obrutū: ut ſtagnū eſſe uideretur ac ex hominibus ſolos Deucalionem & pyrrham ſupereſſe reducta ſerenitate diluuiū ita decreſcere cœpit: ut terræ cœperint apparere. Stagnare. ſtagnum & lacum eſſe effectū. ſtagnare. n. pprie dñr terræ aquis non deſluentibus cooptæ. Stagna ſiquidē paludes lacunæq; ac lamæ uocant. Supereſſe. ſupuiuere. Innocuos. infortes. innocentes. Nubila diſiecit. nubes diſſipauit. Nimbis aquilone remotis. ab aq̄lone depulſis. Eſt. n. aq̄lō

Obruerat tumulos immenſa licentiā ponti:
 Pullabantq; noui montana cacumina fluctus.
 Maxima pars unda rapitur. quibus unda pepercit:
 Illos longa domant inopi ieiunia uictu.
 Separat aonios actæis phocis ab aruis
 Terra ferax: dum terra fuit. ſed tempore in illo
 Pars maris: & latus ſubitarum campus aquarum.
 Mons ibi uerticibus petit arduus aſtra duobus
 Nomine parnaſſus: ſuperatq; cacumine nubes.
 Hic ubi deucalion (nam cætera texerat æquor)
 Cum conſorte tori parua rate uectus adhæſit.
 Corycidas nymphas & numina montis adorant:
 Fatidicamq; themin: quæ tunc oracla tenebat.
 Non illo melior quiſquam: nec amantiōr æqui
 Vir fuit: aut illa reuerentior ulla deorum.
 Iupiter ut liquidis ſtagnare paludibus orben:
 Et ſupereſſe uirum detot modo milibus unum:
 Et ſupereſſe uidet detot modo milibus unam:
 Innocuos ambos. cultores numinis ambos:
 Nubila diſiecit: nimbisq; aquilone remotis

ſent. quibus Themis reſpondit id poſſe reparari: ſi antiquæ matris oſſa poſt terga ieciſſent: quæ Deucalion lapides eſſe coniecit. Nam lapides oſſa terræ uidentur eſſe: quæ antiquiſſima oīum eſt mater. Qui igitur lapides a Deucalione fuerunt poſt terga iacti in mares. Qui a pyrrha in fœminas fuere conuerſi. Hoc autem idcirco fictum eſt: quod ut ſcribit Euſebius in Chronicis Regnante Athenis Cæcropē maxima aquarū illuuiēs maiorem partem populorū theſſaliæ abſumpſit paucis per refugia montium liberatis maxime in monte Parnaſſo: in cuius circuitu Deucalion tunc regno potiebatur: qui tunc ad ſe ratibus conſugientes: ut narrat luſtin⁹ ſuſcepit: ac p̄ ſumma parnaſſi iuga fouit: ac idcirco genus humanum ab illo fuiſſe reparatum aiunt. Hic ubi Eleganter hic & ubi ita iunguntur: ut id: & quod: cum ubi & qđ grāmaticæ locutioni ſatis eſſe uideantur: ut cū dicimus. Tibi morem geſſi id qđ fratri ſum pollicitus. nam qđ ſum pollicitus ſatis eſſet. Nam cætera: parentheſis eſt. reliqua inquit loca mare occupauerat. Cum conſorte tori. hoc eſt uxorē. Nam uxor lecti mariti cōſors eſt. Corycidas nymphas. Corycum antrum eſt Parnaſſi nymphis ſacræ. Vnde Corycides nymphæ dñr. Eſt autem forma patronymica pro poſſeſſiua: Eſt etiam corycus ciliciæ & urbs & mons & antre: ubi optimum nāſcitur crocum. Eſt prærea corycus Vt ſtephanus ſcribit: mons Ionix altiffimus & portus & inſula. eſt & promontorium Crætae & portus athiopiæ Corycia appellatus. Et numina mōtis. apollini baccho & muſis parnaſſus dicitur eſſe conſecratus. Fatidicamq; themim. themim archana fatorum prædicentē. Themis autem dea fuit: quæ ut inquit Sextus Pompeius: præcipiebat hominibus: ut a diis peterent id quod fas eſſet. unde et nomen accepit. nam τὸ εὖ ἰός apud græcos fas ac iuſtum ſignificat. Non illo melior quiſquam. hæc eo ptinent ut oſtendat poeta: Deucalionem & pyrrhā ob pieratē in deos: merito fuiſſe incolumes conſeruatōs. Iupiter ut liquidis ſtagnare. poſtea qđ inquit iupiter uidit totū orbē terrarū: ſic aquis eſſe obrutū: ut ſtagnū eſſe uideretur ac ex hominibus ſolos Deucalionem & pyrrham ſupereſſe reducta ſerenitate diluuiū ita decreſcere cœpit: ut terræ cœperint apparere. Stagnare. ſtagnum & lacum eſſe effectū. ſtagnare. n. pprie dñr terræ aquis non deſluentibus cooptæ. Stagna ſiquidē paludes lacunæq; ac lamæ uocant. Supereſſe. ſupuiuere. Innocuos. infortes. innocentes. Nubila diſiecit. nubes diſſipauit. Nimbis aquilone remotis. ab aq̄lone depulſis. Eſt. n. aq̄lō

Obruere
 Tumuli

phocis

Parnaſſus
 Deuca
 lion cū
 Pyrrha

Themis

Corycus

Themis

Stagnare
 Stagna
 Aquilo

uentus nubila expellens: ac serenitatem inducens. Et caelo terras ostendit. eleganter. nam ita aquis tegebantur: ut aeri occultae essent terrae. Caelo. aeri. Ira maris. tempestas. Manet. permanet. perstat. perseverat.

Tricuspile telo. periphrasis est tridentis. tres. n. cuspides habet. unde & tridens dictus est. Mulcet aquas. mitigat mare tumidum atq; iratum. Rector pelagi. neptunus. Innato murice. ingenita & naturali purpura. Murex. n. piscis est: ex cuius sanguine purpureus conficitur color. Tectum humeros. synegdoche poetica. Tectos. n. & coopertos humeros habentem intelligimus. Caruleum tritona. Caruleum mare proprie

Tridens
Murex
Triton

dicitur: & quicquid coloris habet maris. Triton autem fertur esse tubicen Neptuni: cui mandat ut receptui canat: fluuiosque in suos fontes reuocet. Conchaq; sonanti. Triton pro tuba concha longiore utitur. Re uera autem inueniuntur Tritones conchis canentes: ut Plinius refert. Signo dato. facto signo ut redeant. Caua buccina. Describit cocha qua pro tuba uti solet triton. Tortilis in latum. retorta in latitudinem. Quae turbine crescit ab imo. quae ab ore angusto incipit: & in amplum desinit: ad turbine similitudinem.

Tritonis
buccina

Buccina quae in medio elegans anadiplosis: qua buccinae laus exprimitur. Cum. n. inflatur: omnia littora resonant. Concepit ubi aera postq; inflari coepit. Sub utroq; phoebo. sole & oriente & occidente. Est autem hyperbole poetica. Ab oriente enim ad occidentem tubae illius sonitum audiri affirmat: quod omnem excedit ueritatem. Tum quoq; ut ora dei. hoc est. postq; ori tritonis fuit admota

Rorantia. stillantia. Iussos recessus. regressus fluuios a Neptuno imperatos. Coercuit. inhibuit & continuit. Iam mare litus habet. quo paulo ante carebat: Subsidunt. diminuuntur & minus profunda fiunt. Postq; diem longam. post longum tempus. Nuda data foliis priuata atq; spoliata. Redditus orbis erat. hoc est. sibi ipsi orbis restitutus esse uidebatur. Desolatas. destitutas animantibus. O soror o coniunx. pathetica est oratio & affectus plena: qua Deucalion maximo pere sibi Pyrrham deuincit. Et patruelis origo. Deucalion & pyrrha patruelis fuerunt. nam Iapetus duos sustulisse filios dicitur prometheum: qui Deucalionem & Epimetheum qui pyrrham genuit. Deinde torus. lectus & nuptiae. Erepta. liberata ab hoc diluuiio.

Miseranda. misericordia digna. Paternis artibus. nam prometheus: ut superius iam diximus: terram in imaginem hominis figurauit: eiq; animam ex igne ductam immisit. Infundere. immittere. Genus mortale. genus humanum. Sic uisum est superis. parentibus est: qua uti solemus: cum causam alicuius rei assignare nescimus. Hominumq; exempla manemus. exempla pro exemplaribus posuit. Exemplum enim quod aut sequamur aut uitemus. Exemplar autem est ex quo aliud simile faciamus.

Lapides
in hoies

Exemplum
Exemplar

Et caelo terras ostendit: & aethera terris.
Nec maris ira manet: positoq; tricuspile telo
Mulcet aquas rector pelagi: supraq; profundum
Extantem: atque humeros innato murice tectum
Caruleum tritona uocat: conchaq; sonanti
Inspirare iubet fluctusq; & flumina signo
Iam reuocare dato. caua buccina sumitur illi:
Tortilis in latum: quae turbine crescit ab imo:
Buccina: quae in medio concepit ubi aera ponto:
Littora uoce replet sub utroq; iacentia phoebo.
Tum quoq; ut ora dei madida rorantia barba
Contigit: & cecinit iussos inflata recessus:
Omnibus audita est telluris & aequoris undis:
Et quibus est undis audita coercuit omnes.
Iam mare litus habet. plenos capit alueus amnes:
Flumina subsidunt: collesq; exire uidentur.
Surgit humus. crescunt loca decrescentibus undis.
Postq; diem longam nudata cacumina siluae
Ostendunt: limumq; tenent in fronde relictum.
Redditus orbis erat: quem postq; uidit apertum:
Et desolatas agere alta silentia terras.
Deucalion lachrymis ita pyrrham affatur abortis.
O soror o coniunx. o foemina sola superstes:
Quam commune mihi genus & patruelis origo:
Deinde torus iunxit. nunc ipsa pericula iungunt:
Terrarum: quascunq; uident occasus & ortus:
Nos duo turba sumus. possedit caetera pontus.
Haec quoq; adhuc uitae non est fiducia nostra
Certa latis. terrent etiam nunc nubila mentem.
Quis tibi si sine me fatis erepta fuisses:
Nunc animus miseranda foret: quo sola timorem
Ferre modo posses: quo consolante dolores:
Namq; ego (crede mihi) si te quoq; pontus haberet.
Te sequerer coniunx. & me quoq; pontus haberet.
O utinam possem populos reparare paternis
Artibus: atq; animas formatae infundere terrae
Nunc genus in nobis restat mortale duobus.
(Sic uisum est superis (hominumq; exempla manemus.
Dixerat, & flebant. placuit caeleste precari

Per sacras sortes, per sacra oracula & deorum responsa. Cephisidas undas, cephisus fluvius est ad parnassum dices: unde patronymicum finxit poeta. Et nondum liquidas nondum puras ac limpidas, sed limo turbidas. Sed iam uada nota secantes, sed iam alueos suos tenentes, neque in ripis egrediebantur. Secare namque interdum incidere interdum tenere significat. Vnde sectas philosophorum dictas esse Seruius ait: quod propositum teneant. Vergilius. Ille uiam secat ad naues. Inde ubi antiqui templa ingressuri deosque precaturi id quod nos quoque facimus: prius se aqua aspergebant: quam consuetudinem Deucalion & Pyrrha diis supplicaturi seruarunt. Irrora-

Cephisus
Secare

Numen: & auxilium per sacras querere sortes.
Nulla mora est, adeunt pariter cephisidas undas:
Et nondum liquidas: sed iam uada nota secantes.

Inde ubi libatos irrorauere liquores
Vestibus & capiti: flectunt uestigia sacra
Ad delubra deæ: quorum fastigia turpi
Squallebant musco: stabantque sine ignibus aræ.

Delubrum
Fastigium
Muscus

Vt templi tetigere gradus: procumbit uterque
Pronus humi: gelidoque pauens dedit oscula saxo:
Atque ita, si precibus dixerunt numina iustis
Victa remollescunt, si flectitur ira deorum:

Dic themi qua generis damnum reparabile nostri
Arte sit: & meritis fer opem mitissima rebus.
Mota dea est: sortemque dedit, discedite templo:
Et uelate caput: cinctasque resoluite uestes.

Ossaque post tergum magnæ iactate parentis,
Obstupere diu: rupitque silentia uoce
Pyrrha prior: iussisque deæ parere recusat.
Detque sibi ueniam pauido rogat ore: pauetque

Lædere iactatis maternas ossibus umbras,
Interea repetunt cæcis obscura latebris
Verba datæ sortis secum: intra seque uolunt,
Inde promethides placidis epimethida dictis

Mulcet: & aut fallax ait est sollertia nobis:
Aut pia sunt: nullumque nefas oracula suadent:
Magna parens terra est, lapides in corpore terræ
Ossa reor dici, iacere hos post terga iubemur.

Coniugis augurio quæ titania mota est:
Spes tamen in dubio est: & adhuc celestibus ambo
Diffidunt monitis, sed quid temptare nocebit:
Discedunt: uelantque caput: tunicasque recingunt:

Et iussos lapides sua post uestigia mittunt.
Saxa (quis hoc credat nisi sit p teste uetustas?)
Ponere duriciem capere suumque rigorem:
Mollisque mora: mollitaque ducere formam,

Mox ubi creuerunt: naturaque mitior illis
Contigit: ut quadam sic non manifesta uideri

moribus ac legibus instruit: quibus duriciem omnem ac feritatem deposuere. Molliri, mollia fieri. Ducere formam

uere, insperere. Libatos liquores, haustas aquas. Ad delubra, ad templa. Nam delubrum modo simulacrum dei: modo templum significat. Sacra deæ, Themidis. Quoque fastigia, summitates, nam fastigium est altitudo ac summitas cuiuscunque operis. Turpimus musco, Muscus herbula est minutissima in locis humidis nascens. Squallebant, squallida & deturpata erant. Stabantque sine ignibus aræ, altaria sine sacrificiis erant. Vt templi tetigere gradus, modum adorandi pulchre describit. Procumbit, Procidit. Pronus, Supplex. Remollescunt, mollia & misericordia fiunt. Precibus iustis, Precibus iustorum hominum. Meritis rebus, delectis & oppressis. Sortemque dedit oraculum & responsum quod subiicitur. Et uelate, operite ac tegite. Obstupere diu, per longum tempus stupentes fuere admirati quidnam sibi uellet tale responsum. Rupit silentia uoce, locuta est. Pauido ore, Timido uultu.

Pauetque, Quia timet. Causa est namque qua pyrrha merito uult uideri ueniam rogare. Maternas umbras, matris animam. Repetunt, mente reuoluunt. Cæcis latebris, obscuris uelaminibus. Volunt, cogitant.

Inde promethides, Deucalion promethei filius. Epimethida, pyrrham Epimethei filiam. Mulcet, mitigat ac solatur. Sollertia ingenium, prudentia proprie autem acumen ingenii ac uelocitas sollertia dicitur. Nullum nefas, nullam impietatem. Suadent, mandant, iubent, tametsi suadere proprie hortari significat. Magna parens terra est, recte oraculum interpretatus est Deucalion. Nam terra merito magna parens dicitur: cum animata omnia atque inanimata ex ea nascantur. Coniugis augurio, mariti uaticinio. Titania pyrrha lapeti titanis neptis. Diffidunt, non credunt. Sed quid temptare nocebit, aiunt subaudiatur. Uelantque caput, tegunt, cooperiunt. Sua post uestigia, post sua terga, uestigia autem pedum signa dicuntur: sed frequenter pro ipsis pedibus ponuntur. Mittunt, iaciunt. Quis hoc credat, Parenthesis cum interrogatione admirationis plena, quod id quod incredibile est: Verisimile fieri uidetur. Cum, non id prisca testetur: nobis quoque est credendum. Uetustas, antiquitas, quæ maxima est auctoritatis. Hoc at idcirco fingitur quod Deucalion Rex thessaliæ post diluuium quo tota

Fastigium
Muscus

Sollertia
Suadere

Vestigia

accipere formam & figuram humanam. Mitior, mollior. Vt quaedam, quandā quidē inquit formam habere uidebantur saxa illa, sed non humanam aperte prae se ferebant figuram. Talem autem habebant: quale statuæ marmoreæ inchoatæ. Sed uti, sed tanq̄. Non exacta, exculta perfecta. Rudibus signis, impolitus in elaboratisq; statuis. Signa enim etiam statuas significant. Quæ tamen ex illis, terrenæ inquit partes lapidū molles & humidæ in carnem fuere conuersæ. Solide uero & duræ in ossa: Venæ autem in uenas, nā & lapidis uenas suas habent. Corporis, carnis. Corpus enim proprie uientium dicitur. Caro mortuorū. Superiore

Signa

Corpus
Caro

Documenta

Anima
lium
origo

Nilus

Python

Python

cepere. Faciē uirorū, figurā mariū. Experiens labor, patiens labor. Sic Vergilius. Deu calion uacuum lapides iactauit in orbem. Unde homines nati durum genus. Et documenta, experimenta, alias documenta sunt exēpla, ut ait Varro: quæ docēdi causa dicuntur. Qua simus origine nati, quam originem simus sortiti. Cum enim tam patientes laborum simus: facile ostendimus nos de lapidibus esse generatos. Cætera diuersis. Reliqua inquit animalia ex terra humida & sole calefacta orta sunt: id quod fieri posse facile Aegyptus est documento, nam post nili inundationem glebæ in uarias animalium figuram commutantur. Hæc autem idcirco a poeta interseruntur: ut commodius daphnes in laurus metamorphosin cum superiore cōnectat. Vdæ paludes, humidæ. Aestu, feruore. Viuaci solo, terra uitam subministranti ceu matris in aluo, tanq̄ in utero matris. Cepere, concepere, cōtrahere. Faciē aliquam formam & figuram. Septemfluius Nilus. Exemplo declarat reliqua animalia ex terra sponte fuisse orta. Nilus autē fluius singulis quibusque annis aegyptum inundans fecundam non solum frumentorū, sed uariorū quoque animalium eam reddit. Septemfluius idcirco dicitur quod septem hostiis in mare erumpit: quorum nomina hæc a Diodoro memorantur. Pellusiaciū quod ad orientem uergit. Paniticum. Mendesiū phaniticum. sebeniticum. Bolbiticum. Canopicum. Nili autem ortus adeo est incertus: ut ipsum astopon idest ortam e tenebris aquam uocent. Sane Nilus uaris nominibus fuit appellatus. Nam primum a cursu a uelocitate profunditate quæ aquarū Aquila fuit uocatus. Deinde ab Aegypto rege Aegyptus, tum a Nilo rege Nilus. Alueo, sicut neresis est duarum uocalium in unam. Aethereo sidere, igneo sole. Modo cepta, tantum modo inchoata. Quippe ubi temperiem. Ex humore & calore secundum phisicos ait omnia generari. Cunque sit ignis aquæ pugnax. Quauis inquit ignis aquæ sit contrarius: calor tamen cum humore commistus omnia generat. Et discors concordia, acute dictum quauis fatue uideatur. Nam calor & humor separati pugnant & discordes sunt. Iuncti atq; mixti concordēs ad agendum atq; generandum uidentur. Fœtib. partibus. Lutulenta luto. Recanduit calefacta fuit. Reddidit, representauit ac restituit. Illa quidem nollet, generasse subaudiēdū. Sed te quoq; maxime Python Tū genuit. Pythonē maximū serpentem ex terra ortū esse ab apolline que

Forma potest hominis: sed uti de marmore cepta

Non exacta satis: rudibusque simillima signis.

Quæ tamē ex illis aliquo pars humida succo

Et terrena fuit: uersa est in corporis usum.

Quod solidum est: flectiq; nequit: mutatur i ossa:

Quæ modo uena fuit: sub eodem nomine mansit.

Inque breui spatio superiorū numine saxa

Missā uiri manibus faciem traxere uirorū.

Et de scemineo reparata est scemina iactu.

Inde genus durum sumus experiensq; laborum:

Et documenta damus qua simus origine nati.

Cætera diuersis tellus animalia formis

Sponte sua peperit: postq̄ uetus humor ab igne

Percaluit solis: cœnūq; udæque paludes

Intumuerē aestu: fecundaque semina rerū

Viuaci nutrita solo ceu matris i aluo

Creuerūt: faciemq; aliquā cepere morando.

Sic ubi deseruit madidos septemfluius agros

Nilus: & antiquo sua flumina reddidit alueo:

Aethereoq; recens exarsit sidere limus:

Plurima cultores uersis animalia glebis

Inueniunt: & i his quædā modo cepta p̄ ipsum

Nascendi spatium, quædā imperfecta, suisque

Trunca uidēt humeris: & eodem corpore saepe

Alterā pars uiuit, rudis est pars altera tellus.

Quippe ubi temperiē sumpsere humorq; calorq;

Concipiūt: & ab his oriuntur cuncta duobus.

Cūq; sit ignis aquæ pugnax: uapor humidus oēs

Res creat, & discors concordia fœtib. apta est.

Ergo ubi diluuiō tellus lutulenta recenti

Solibus æthereis altoq; recanduit aestu:

Edidit inumeras species partimque figuras

Reddidit antiquas, partim noua monstra creauit.

Illā quidē nollet: sed te quoq; maxime python

Tum genuit: populisq; nouis incognite serpens

ter fluēs fuisse iterfectū narrat. a quo & Pythius apollo fuit cognomiat⁹ & Pythia ludi ad perpetuā rei memoriā fuere instituti. In qbus qui uicisset æsculea corona ante q̄ laurus esset coronabatur. Est aut̄ apostrophe ad serpē rem. python quoque est ut solinus scribit: in asia campus patētissimus: quo primo aduētus sui ciconiæ aduolat. Porro Pythopolis duarū est Urbium nomen quarum altera Mysiæ. altera cariae est. Tantum spatii de monte tenebas. Acclamatio ē: q̄ magnitudo serpentis declaratur: Tenebas. Occupabas. Deus arcitenēs. Apollo q̄ cū arcu & pharetra pingebat. Capreisq̄ fugacibus. Capreae caprae sunt siluestres uelocissimæ. Exhausta.

Terror eras: tantū spatii de monte tenebas.
 Hunc deus arcitenens & nunquā talibus armis
 Ante nisi in damis capreisq̄ fugacibus usus:
 Mille grauem telis exhausta pene pharetra
 Perdīdit effuso per uulnera nigra ueneno.
 Ne ue operis famam posset delere uetustas:
 Instituit sacros celebri certamine ludos:
 Pythia perdomitæ serpentis nomine dictos:
 Hic iuuenū quicumq̄ manu pedibusue rotaue
 Vicerat: æsculea capiebat frondis honorē.
 Nondum laurus erat: longoq̄ decentia crine
 Tempora cingebant de qualibet arbore phœbus.
 Primus amor phœbi daphne peneia: quem non
 Sors ignara dedit: sed sæua cupidinis ira.
 Delius hunc nuper uicto serpente superbus
 Viderat adducto flectentē cornua neruo.
 Quidq̄ tibi lasciue puer cum fortibus armis:
 Dixerat: ista decent humeros gestamina nostros:
 Qui dare certa feræ: dare uulnera possumus hosti:
 Qui modo pestifero tot iugera uentre premētem
 Strauimus innūmeris tumidum pythona sagittis.
 Tu face nescio quos esto contentus amores
 Iritare tua: nec laudes asserere nostras.
 Filius huic ueneris. figat tuus omnia phœbe:
 Te meus arcus ait. quantoq̄ animalia cedunt
 Cūcta deo: tanto minor est tua gloria nostra.
 Dixit. & eliso percussis aere pennis
 Impiger umbrosa parnassi constitit arce:
 Deq̄ sagittifera prompsit duo tela pharetra

euacuata. Pharetra aut̄ sagittarum ē reposito-
 riū. Per uulnera nigra. Hypallage ē. nigra. n. uenenū p̄ uulnera effusum itelligimus. Hic iuuenū quicq̄. Quisq̄ iqt̄ Pythia uicisset aut pugnīs. aut cursu. aut curru æsculea corona donabat. Rotaue. Vel curru. Ut a pte totū itelligamus. Esculea frondis honorē. coronā ex frōdib⁹ æsculi cōfestā. Nā æsculus arbor ē glādifera dicta qd̄ prisca ex illius fructu escam sumeret. Nondū laurus erat. Cōcinne mutationē sequētē cū superiorib⁹ cōnectit. Assignās .n. cām cur pythioꝝ uictores æsculeā coronā acciperēt. laurū: q̄ postea q̄ uicissent: fuere coronati: nōdū fuisse ait. sicq̄ describit: quemadmodū Daphne Penei fluii filia ab Apolline fuit amata: q̄ cū nec p̄ce nec p̄tio potiri posset: ad uī se se cōuertit. Ipsa uero fuga sibi cōsulēs: cū i eo eēt ut caperet patrē rogauit: ut sibi auxiliū ferret. Ille uero p̄cib⁹ filiaē motus eā i arbore sui nōminis cōmutauit. Daphne. n. laurus iterprat̄. Est ēt daphe ut strabo ait. Antiochiæ uicinū & amœnitate inclytum nemus octoginta stadiorū ambitu: quo i loco Antiochēsi um conuentus agitabat. Appellatum ē aut a Daphne Ladōis filia ut Arrianus scribit. Dionysius uero sacra templo locum eū uocauit.

Decētia tpa. Pulchre caput: ut a pte totū p̄ sy negdochē itelligamus. Lōgo crine. lōgis capillis. Ita nāq̄ Apollo pingebat. Phœb⁹ at̄ epithetō ē Apollini Soliq̄ p̄priū. significat. n. purū. Peneia. Penei fluii filia. possessiua. n. frequēter p̄ patronymicis & cōtra p̄ possessiuis patronimica ponūt. Aphthoni⁹ uero Daphne Ladonis filia fuisse ait. Sors ignara. Fortuna i perita: q̄ nullū regē hēt delectū. Sed sæua cupidinis ira. sed magna dei amoris indignatio. cupido nāq̄ masculini generis deū significat amoris. Fœminini uero cupiditatē. Duos uero cupidiēs eē palto i symposio scribit. alterq̄ cœlestē & diuinū: alterq̄ uulgare at-

q̄ plebeiū. Id qd̄ Oui. i fastis secutus eē uidet̄: cū inqt̄ Alma faue dixi geminorū mater amorē. Græci cupidinem Erotā uocāt Vñ heroes denotatos eē plato ait i cratylo. Deus at̄ q̄ amorī cōtrariū ē amorēq̄ dissoluit: anteros uocat q̄ ut cicero i tertio de natura deorū scribit: ex Venere natus ē & marte. De cupidinis at̄ parētibus Variæ sūt antiquorū opiniōes. Alii nāq̄ ip̄m Iouis & Veneris filiū eē aiūt Sapho at̄ Cæli & terræ. Simōides Martis & Veneris. Ibycus & Hesiodus ex chao cupinē natū eē scribūt. Orpheus ex Saturni ait eē natū. Delius hūc nup. quo mō i amorē Daphnes Apollo iciderit: poeta describit ita p̄spicue: ut nulla fere op⁹ sit expositiōe. Delius. Apollo a Delo isula cognominatus: i q̄ una cū Diana natus eē pibeat. Adducto neruo gestū exprimit sagittariorum. Tot iugera. Iuge: tñ terræ dī quātū par bouū i die uno ex arare pōt. Strauimus. Prostrauimus. iterfecimus. Sterni. n. stātia dñr cū i terrā deiiciūt. Tumidū. Inflatū. Supbia elatū. Nescio quos amores. Cū quodā contēptu hac dī: ac si diceret leues molles atq̄ uiris negligēdos. Iritare. puocat̄ stimulat̄. Tua face. Tibi cōuēiēte. Fax at̄ cupidini attribuitur: q̄ iuuenū ai amore islamāt. Nec asserere. arroga. Vēdica. Filius huic Veneris. Cupido. Figat tuus. Licet cōiūctio subitelligēda uī. Licet inqt̄ tuus arcus oīa aīalia figat: meū tñ tu effugeret n̄ poteris.

pharetra

Pythia Aesculus ludi

Daphne i laurum

phœbus

Cupido nis sagittæ

Cupido

Iugurum Sternere

Sicq; gloria tua tanto minor est quam nostra: q̄to alia. q̄ tu feris: deo sunt inferiora. Eliso aere. Impulso Per
cuffis pennis. alis. Nam alatus Cupido pingitur. Arce. cacumine. Vertice. Prompsit. Deprompsit. excepit.
Diuersorum operum. Contrariorum effectuum. Fugat. fugere facit & depellit. Optusum. sine cuspidē.
Hoc optusum. Ad propinquius enim hoc p̄nomen refertur. Illud ad lōginquius. Traiecta per ossa. Trans
fixa per ossa transeunte. Exuuiis. pellibus. Exuuiæ dicuntur spolia non solum quæ hominibus detrahuntur:
sed etiam quæ aliis animalibus: Exuuiæ autem ferratum pelles dicuntur. Captiuarum. captarum. Innup

Exuuiis

tæ q; æmula phœbes. Imitatrix Dianæ: q̄ p̄pe
tua gaudet uirginitate. Vittæ coercēbat.
Quo mō Daphnē Dianæ eēt imitatrix expo
nit. nā neq; ornatu capitis gaudebat: & uiros
oēs asp̄nabat. Vittæ tegmē est capitis mulie
bre. Sine lege. sine ordie. Auerfata. Asp̄na
ta. Lustrat. pagrat. circumit. Nec qd̄ hymē.
Deus ē nuptiæ q; & hymeneus dī. Pro nup
tiis autem ponitur. Tædas iugales: nupti
as. a parte enī totā itelligimus: Nouis enim
nuptis faces accensæ præferēbātur. Tæda aut
arbor est ex qua optimæ conficiuntur faces.

Vittæ

hymen

Tæda

Verecundo rubore. pudico & a uerecundia
proueniente. Blandis lacertis. pro ipsa blā
da. Sic Vergilius. Sceleratam intorsit ha
stam. pro ipse sceleratus. Est enim hypallagē
qua frequenter poetæ utuntur. Dedit hoc
pater ante dianæ. Exemplo persuadere nitit̄.
patri Daphnē: ut se uirginem uiuere permit
tat. Nam & iupiter concessit Dianæ filia: ut
perpetua frueretur uirginitate. Pater. Iupi
ter. Ille quidem obsequitur. Peneus pater
morem gerit tibi inquit Ouidius. Est autem
apostrophe & cōuersio sermonis ad puellam.

Decor iste. pulchritudo ista tua excellens.
Tuo uoto. Tuæ cupiditati. Fallunt deci
piunt. Id enim sperabat: quod minime est as
secutus. Vtque leues stipulæ. Duplici simi
litudine & stipularum & sepium ardentium
ostendit poeta: quam uehementi amore Da
phnē prosequeretur Apollo. Adolentur.
ardent. cumburuntur. Demptis. aristis. ab
latis spicis. Partem enim pro toto posuit. Ari
stæ nanque partes sunt spicæ acutissimæ sic di
ctæ quod primum arescant. Vt facibus se
pes ardet. Sepes ex arbutis constant: quibus
ab ingressu agrorum uiatores arcētur. Quas
forte uiator. Viator a uia siue potius a uio
quod nisi in compositione in usu non est: ut
obuiuo Deuiuo deriuatur: atque is proprie dici
tur qui iter aliquod suscipit peragendum. Ta
meti apud Romanos ii uiatores dicebantur
qui magistratus ex agris in urbem euocabāt:
ut plini⁹ scribit. Vel nimis admouit. Vel
nimis prope sepes posuit. Sub lucem. Cir
ca lucē diei adueniētē. Solēt. n. uiatores noctu
faces secū ferri: q̄s adueniēte luce iusta sepes reliquūt. Inflāmas abiit. Accēsus & inflāmatu ē amore Daphnē. Ste
rilē amorē. Vanū ex quo nullā uoluptatē ē habitur⁹. Ecq̄d si comant̄ ait: Ecq̄d dictio ē interrogātis & p. c. scribit̄.
Comant̄. ornent̄. ac si diceret. Si ornarēt capilli: multo decētiores eēt. Micātes. fulgētes. Videt oscula. parua
ora. n̄ basia. Est. n. ab ore dimiutiū. Os at̄ puū maxie uirginē cōmēdat. Quæ n̄ ē uidisse satis. Illa. n. ēt osculari
cupiebat. Laudabat digitosq;. Morē exprimit elegātum amator: q; oīa amicæ suæ mēbra laudare solēt. Et
nudos lacertos. Mulierē Rōanæ habitū describit q; nūc quoq; multis ē in usu. Siq; latēt meliora putat. Nō de pu

Aristis

Sepes

Viator

Diuersorum operum. fugat hoc: facit illud amorē.
Quod facit auratum est: & cuspidē fulget acuta.
Quod fugat obtusū ē: & habet sup̄ harūdīe plūbū.
Hoc deus in nymp̄ha p̄ncidē fixit. at illo
Læsit appollīneas traiecta per ossa medullas.
Protinus alter amat: fugit altera nomē amantis:
Siliuarum latebris captiuarumq; ferarum
Exuuiis gaudens: innuptæq; æmula phœbes
Vittæ coercēbat positos sine lege capillos.
Multi illam petierē: illa auersata petentes:
Impatiens exper̄sq; uiri nemora auia lustrat.
Nec quid hyn̄. ē. quid amor. quid sint cōnubia curat.
Sæpe pater dixit: generum mihi filia debes.
Sæpe pater dixit: debes mihi nata nepotes.
Illa uelut crimen tædas ex ossa iugales
Pulchra uerecundo suffundens ora rubore:
Inq; patris blandis hærens ceruice lacertis:
Da mihi perpetua genitor carissime dixit
Virginitate frui. dedit hoc pater ante dianæ.
Ille quidē obsequitur: sed te decor iste quod optas
Esse uetat: uotoq; tuo tua forma repugnat.
Phœbus amat: uisq; cupit connubia daphnē:
Quodq; cupit sperat: suaq; illum oracula fallunt.
Vtq; leues stipulæ demptis adolentur aristis:
Vt facibus sepes ardent: quas forte uiator
Vel nimis admouit: uel iam sub luce reliquit:
Sic deus inflāmas abiit: sic pectore toto
Vritur: & sterilem sperando nutrit amorem.
Spectat inornatos collo pendere capillos.
Ecquid si comantur ait: uidet igne micantes
Sideribus similes oculos. uidet oscula: quæ non
Est uidisse satis. laudat digitosq; manusque
Brachiaq; & nudos media plus parte lacertos:
Siqua latent meliora putat. fugit ocior aura

dēda ut inquit Fabius: est intelligēdū: sed de iis omnibus corporis partibus quæ ueste occultantur. Neq; resistit. Neq; consistit: neq; remoratur cursum. Reuocantis. Apollinis. Nympha precor. Hac oratione Apollo conatur Daphnæ persuadere ne se fugiat: sed in tuos deueniat amplexus. Nympha mane. Elegans repetitio amatoriae orationi, maxime conueniens. Sic agna lupum. His similitudinibus ostendit Apollo se ut hostem a Daphne uitari. cum ipsam amore captus sequatur. Est autem hypozeugma. Fugit enim uerbū est subaudiendum. Lupum uero ut hostem oues natura & cerui leones: ac deniq; oīa aīalia Bruta suos quodq; fugiunt hostes. Penna trepidate. Cū quodam timore propatibus alis. Aquila uero ab aqlo. hoc est fusco & subnigro colore ē dicta: quīs quidā ab acute uidendo illā denotatā uelint ut scribit Pompeius. Me miserę ne prona cadas. Ex arte se sollicitū ēē significat de salute puellæ: q̄ potiri cupiebat. Notēt sētes. pugnāt ac lacerēt spīa. Sētes. n. nūero plali spīa dñr. Moderatī curre. Modesti. Lēti. Fugāq; inhibe. Cōtie fugā. Noli fugere. Horridus obseruo. Incultus custodio. Armenta gregesq; Armentū id genus pecoris appellatur: ut ait Sex. Pōpeius: qđ est idoneum ad opus armor. Grex uero fit ex capris. porcis ouibusue ex similibus ēt ex bobus: ut grex fit generalius nomē. Armentum specialius. Cicero ī Philippicis. Cecidit greges armētorum. Mihi Delphica tellus. Artificiose & potentia & genus & p̄lara inuenta commemorat Appollo: ut ad se amādum Daphnen alliciat. Hōz nanq; singulis muliebres ai maxie capiunt. Delphica tellus. Delphi urbs est Phocidis ad Parnassū: ubi templum Apollinis & opibus & certis oraculis clarissimū fuit. unde oracula Delphica sunt dicta. Delphi at fuere cognominati: qđ Apollo Delphini similis illuc nauigauit. Delphis at est adytū ex quinq; lapidibus extructum opus Agamedis & Trophonii. Et claros. urbs est lyciæ colophonī p̄pinqua apollini dicata. Vñ & Clarus cognominatur. Illic nanq; est Apollinis oraculū a manto Tiresiæ filia cōstitutum: uel a Claro quodā Heroe a quo ēt fuit appellata: ut Theopōpus ait. Nearchus at scribit clarō sorte Apollini contigisse atq; a sorte. hoc ē αρω του ὑλιπου denotatam fuisse: Alii uero aiūt Claron fuisse appellatā: qđ illic Neptun⁹ & mars fuerunt sortiti. Alii a lachrymis mantus quā p̄nitebat patriam reliquisse dictam esse claron putāt p̄mutatōem. λ. in. g. Nam κλ & λος lachrymam significat. Fons certe apud claron ex mantus lachrymis fertur scaturisse. Et tenedos. Tenedos insula ē ad hellepontum una ex sporadibus: quæ prius Leucophrys fuit appellata. A Tene autem Tenedos est dicta quasi τεν ὑὸν ἑλός. hoc est Tennæ solum. Vnde Tenedius deriuatur. Est ēt Tenedos urbs lyciæ uel ut alii asserunt Pamphiliæ: quam sub tutela sua esse Appollo ait. Patara regia. Patara urbs est lyciæ a Pataro Apollinis & lyciæ filio appellata: in qua apollo maxime colebatur. Vnde & Patareus fuit cognominatus. Alexander aut scribit: ut Stephanus refert. Sælicia puellā ex ophionide sacra Apollini afferentem in pataris in uia deposito uase quieuisse. Illa uero erant pemmata. lyra. arcus & sagittæ: quibus infantes ludunt. Vento aut flante pataram. hoc est cistam in mare fuisse delatam. Puellam aut flentem domū rediisse. Pataram uero ad lyciorē cheronēsū aduectam fuisse. Quendam aut ex profugis a Selicia in Pataram incidisse: & quæ in illa erant pemmata combussisse. ac cheronēsū Apollini cōsecrassē totamq; illā regionē a patara uase patara denotasse. Patara at græce interpretatur cista. Vnde patareus & pantareus declinantur. Jupiter est genitor. Apollo nāq; Iouis ex latona filius fuisse peribetur. Per me quod eritq; Apollo se deum esse uaticinationis significat. Per me cōcordant carmina neruis. hoc est musices & harmoniæ ego sum inuentor. Carmina. cantilenæ. Neruis. chordis. Certa quidem nostra est. Se peritum quidem esse sagittarium profitetur. Sed cupidinem a quo est percussus: peritorem esse ait. In uacuo pectore. Libero amoris affectu. Opifexque. opem faciens & ferrens auxiliū. Interdum opifex opus faciens. Hei mihi. Dolet Apollo quod nullam inueniat medicinam.

• Illa leui. neq; ad hæc reuocantis uerba resistit. •
 Nympha precor pencia mane. non insequor hostis
 Nympha mane. sic agna lupum sic cerua leonem
 Sic aquilam penna fugiunt trepidante columbae:
 Hostes quæq; suos: amor est mihi causa sequendi.
 Me miserum ne prona cadas: indignaue lædi
 Crura notent sentes: & sim tibi causa doloris
 Aspera qua properas: loca sunt. moderantius oro
 Curre: fugamq; inhibe moderantius insequar ipse.
 Cui placeas inquire tamen non incola montis.
 Non ego sum pastor non hic armenta gregesque
 Horridus obseruo nescis temeraria. nescis
 Quem fugias: ideoq; fugis mihi delphica tellus:
 Et claros & tenedos patareaq; regia seruit.
 Iupiter est genitor. per me quod eritque fuitque
 Estque patet. per me concordant carmina neruis:
 Certa quidem nostra est: nostra tamen una sagitta
 Certior: in uacuo quæ uulnera pectore fecit.
 Inuentum medicina meum est: opifexque per orbē
 Dicor: & herbarum subiecta potentia nobis.
 Hei mihi: q; nullis amor est medicabilis herbis:
 Nec profunt domino: quæ profunt omnibus artes:
 Plura locuturum timido pencia cursu
 Fugit: cumq; ipso uerba imperfecta reliquit.

ut Theopōpus ait. Nearchus at scribit clarō sorte Apollini contigisse atq; a sorte. hoc ē αρω του ὑλιπου denotatam fuisse: Alii uero aiūt Claron fuisse appellatā: qđ illic Neptun⁹ & mars fuerunt sortiti. Alii a lachrymis mantus quā p̄nitebat patriam reliquisse dictam esse claron putāt p̄mutatōem. λ. in. g. Nam κλ & λος lachrymam significat. Fons certe apud claron ex mantus lachrymis fertur scaturisse. Et tenedos. Tenedos insula ē ad hellepontum una ex sporadibus: quæ prius Leucophrys fuit appellata. A Tene autem Tenedos est dicta quasi τεν ὑὸν ἑλός. hoc est Tennæ solum. Vnde Tenedius deriuatur. Est ēt Tenedos urbs lyciæ uel ut alii asserunt Pamphiliæ: quam sub tutela sua esse Appollo ait. Patara regia. Patara urbs est lyciæ a Pataro Apollinis & lyciæ filio appellata: in qua apollo maxime colebatur. Vnde & Patareus fuit cognominatus. Alexander aut scribit: ut Stephanus refert. Sælicia puellā ex ophionide sacra Apollini afferentem in pataris in uia deposito uase quieuisse. Illa uero erant pemmata. lyra. arcus & sagittæ: quibus infantes ludunt. Vento aut flante pataram. hoc est cistam in mare fuisse delatam. Puellam aut flentem domū rediisse. Pataram uero ad lyciorē cheronēsū aduectam fuisse. Quendam aut ex profugis a Selicia in Pataram incidisse: & quæ in illa erant pemmata combussisse. ac cheronēsū Apollini cōsecrassē totamq; illā regionē a patara uase patara denotasse. Patara at græce interpretatur cista. Vnde patareus & pantareus declinantur. Jupiter est genitor. Apollo nāq; Iouis ex latona filius fuisse peribetur. Per me quod eritq; Apollo se deum esse uaticinationis significat. Per me cōcordant carmina neruis. hoc est musices & harmoniæ ego sum inuentor. Carmina. cantilenæ. Neruis. chordis. Certa quidem nostra est. Se peritum quidem esse sagittarium profitetur. Sed cupidinem a quo est percussus: peritorem esse ait. In uacuo pectore. Libero amoris affectu. Opifexque. opem faciens & ferrens auxiliū. Interdum opifex opus faciens. Hei mihi. Dolet Apollo quod nullam inueniat medicinam.

Aquila

Sentes

Armentum

Grex

Delphi

Claros

Tenedos

Patara

Opifex

hei

Corpus
Caro

quæ amore leuet. Hei autem dolentis est interiectio quæ cum datiuo copulatur. Timido cursu. Hypallage est ipsa enim timida intelligitur. Tunc quoque uisa decens. Quum inquit curreret Daphne uisa est decora & pulchra. Corpora. Corporis membra & carnes. Corpus enim uiuentium. Caro dicitur mortuorum.

Vibrabant. uentilabant agitabant. Retro dabat. retro uertebat. Iuuenis deus: Causa est cur non sustinerit ultra blandiri. Idcirco enim diutius sustinere non poterat: quia iuuenis erat. Perdere blanditias. Proicere blanda uerba. Admisso passu. Velocibus passibus: Ut canis in uacuo. Pulchra similitudine declarat & Daphnes fugietis & apollinis insequetis uelocitatem: Canis gallicus. Qui nunc leporari uulgo appellatur. In uacuo aruo. i. aruo demesso.

Pedibus. pedum uelocitate. Strixit uestigia. radit pedes leporis. Sic Vergilius: Stringentem ripas & amœna loca secantem. Exteso rostro. porrecto ore: Fugacis. fugietis puellæ. Crinem sparsu ceruicibus. Capillos per collum sparsos.

Afflat. flatu & spiritu attingit. Citæ fugæ. Velocis cursus. Si flumina numen habetis. diuinitatem ac succurrere facultatem. Qua nimium placui: Tellus hisce. Tellurem rogat ut se uel absorbeat. uel in aliam transmutet figuram. Qua. In qua. Hisce apire: ut me accipias. Alias hiscere significat loqui. Perde. Destruere. Torpor grauis. Magnus stupor. Mollia precordia. Partes cordi placentes precordia dicitur. Tenui libro. tenui cortice & subtili. Modo. Paulo ante. Pigris radicibus. Lentis. immobilibus. significat autem pedes in radices fuisse conuersos. Ora cacumen habet. hoc est. Os & facies daphnes in cacumen & summitatem lauri fuerit conuersa. Nitor unus. Solus splendor. sola pulchritudo. Hanc quoque phœbus amat. Arborē subaudiamus. Nam laurus Apollini dicata esse perhibetur. Phœbus autem epitheton est Apollinis purumque significat. Sol enim ab omni fece est alienus. In stipite. In trunco. Trepidare. palpitare. Cui deus. Ordo est. Cui deus dixit. Semper habebunt. Te coma. Eleganter ea enumerat quæ lauro ornantur. Nam & comæ & citharæ & pharetræ lauro cingebantur. Tu ducibus lætis. Imperatores triumphantes lauream gestabant coronam. Læta uox. Militum quæ canentes in triumpho Impatorem sequebantur triumphantem. Longas pompas. Captiuorum ac regum omnium pretiosaque in bello captæ. simulacraque propterea urbium expugnataque. Hæc enim omnia in triumpho gestabant. Visent. Videbunt. Capitolia. Scite. Nam triumphantes in Capitolium usque ascendebant Capitolino Ioui sacrificaturi. Nam laurus: ut scribit Plinius triumphis proprie dicitur: uel gratissima domibus. Ianitrix Cæsaris pontificumque: quæ sola & domos exornat & ante limina excubat. Ea dem pacifera est: ut quam præteriret inter armatos hostes quietis sit indicium. Romanis præcipue læticiæ uictoriarumque nuncia. Addit litteris & militum læcis pilisque: Fasces imperatorum decorat. ex iis in gremio Iouis optimi maximi deponit: quoties læticiam uictoria nouam attulit. Quæ non quæ appetuo uiuret: nec quia pacifera est præferenda utriusque myrto & oleæ est. Sed quia spectatissima in morte præterita ideoque etiam grata Apollini affluetis eo dona mittere iam & regibus teste. L. Bruto. Fortassis est in argumentum: quoniam ibi liber

viscere

precordia

phœbus

Laurus

Tunc quoque uisa decens: nudabant corpora uentis: Obuiaque aduersas uibrabant flamina uestes: Et leuis impulsos retro dabat aura capillos.

Aucta fuga forma est. sed enim non sustinet ultra Perdere blanditias iuuenis deus. utque monebat Ipse amor: admissio sequitur uestigia passu.

Ut canis in uacuo leporem cum gallicus aruo Vidit: & hic prædam pedibus petit. ille salutem.

Alter in hæfuro similis ianiamque tenere Sperat: & extenso stringit uestigia rostro.

Alter in ambiguo est: an sit comprehensus: & ipsis Morsibus eripitur: tangentiæque ora relinquit:

Sic deus: & uirgo est. hic spe celer. illa timore. Qui tamen insequitur pennis adiutus amoris

Ocius est: requiemque negat: tergoque fugacis Imminet: & crinem sparsum ceruicibus afflat.

Viribus absumptis expalluit illa: citæque Victa labore fugæ: spectans peneidas undas

Fer pater inquit opem: si flumina numen habetis: Quæ nimium placui: tellus ait hisce: uel istam

Quæ facit ut lædar: mutando perde figuram Vix prece finita torpor grauis occupat artus.

Mollia cinguntur tenui precordia libro. In frondes crines: in ramos brachia crescunt

Pes modo tam uelox pigris radicibus hæret. Ora cacumen habet. remanet nitor unus in illa.

Hanc quoque Phœbus amat: positaque in stipite dextra Sentit adhuc trepidare nouo sub cortice pectus.

Complexusque suis ramos ut membra lacertis: Oscula dat ligno. refugit tamen oscula lignum:

Cui deus. at quoniam coniunx mea non potes esse: Arbor eris certe dixit mea. semper habebunt

Te coma. te cytharæ: te nostræ laure pharetræ: Tu ducibus lætis aderis: cum læta triumphum

Vox canet: & longas uisit capitolia pompas. Postibus augustis eadem fidissima custos

Quæ non quæ appetuo uiuret: nec quia pacifera est præferenda utriusque myrto & oleæ est. Sed quia spectatissima in morte præterita ideoque etiam grata Apollini affluetis eo dona mittere iam & regibus teste. L. Bruto. Fortassis est in argumentum: quoniam ibi liber

ratem publicam is meruisset lauriferam tellurem illam osculatus ex res. onso. Et quia manu satarum recepta
rumq; in domos fulmine sola non icitur. Ob has causas equidem crediderim honorem eis habitum in trium
phis potius q̄ quia suffimentum sit cædis & purgatio: ut tradit Massurius. Vnius aut arborum latina lingua nō
men imponit uiris. Mediamq; tuebere quercum. In medio areæ palatinæ constitutam. Quercus est arbor
grandifera dicta quod id genus arboris graue sit ac durum tum etiam in ingentem euadat amplitudinem: ut
tradit sex. Pompeius. Querqueram. n. grauem & magnam quidam dici putant. Querquera item frigida inter
pretatur & cū tremore febris. Perpetuos.

Quercus

Ante fores stabis: mediamque tuebere quercum
Utque meum intonsis caput est iuuenile capillis:
Tu quoq; perpetuos semp gere frondis honores.
Finierat pæan, factis modo laurea ramis
Annuit: utque caput uisa est agitalle cacumen.
Est nemus æmonia prærupta quod undiq; claudit
Silua, uocant tempe; per quæ peneus ab imo
Effusus pindo spumosis uoluitur undis:
Deiectuq; graui tenues agitantia fumos
Nubila; conducit summisq; aspergine siluis
Influit: & sonitu plus q̄ uicina fatigat.
Hæc domus, hæc sedes, hæc sunt penetralia magni
Amnis, in his residens facto de cautibus antro
Vndis iura dabat: nymphisq; colentibus undas.
Conueniunt illuc popularia flumina primum
Nescia gratentur: consolentur ne parentem.
Populifer Sperchius: & irrequietus enipeus,
Apidanusq; senex: lenisq; amphrysus: & æas

Pæan

Tempe

Laurea

Peneus

hones frondis. Periphrasis est folior. Lau
rus. n. nunq̄ folia abiicit. Finierat Pæa Ap
pollo pæam dicitur απὸ τοῦ πᾶϊ ἔϊν. hoc ē:
a feriendo. Nā indignatus sagittis ferit. Iuue
nalis. Parce pcor Pæam & tu depone sagittas
Nil pueri faciunt. ipsam configite matrē Am
phion clamat. Pæan quoq; hymnus dicitur
in Apollinem compositus: Vergilius. Letū
pæana canētes. Laurea. laurus. laurea quo
q; dicitur corona ex lauro confecta. Cacū
men. summitatem. Caput enim uisa est con
mouere: quod erat cacumen. Est nemus
æmonia. Tēpe amœnissimā Aemonia ual
lē describit poeta quo commodius Iouō Ina
chi amnis filia metamorphosin in uaccam
cum superiore cōnectat. Nam iuxta tempe
est spelunca Penei flauii daphnes patris: ad
quem consolandū omnes uicini amnes con
uenerunt: præter Inachum: q̄ amissam filiam
Iugebat. Io nanq; Inachi amnis filia ab Ioue
primum compressa. deinde Iunone superue
niente in iuuenecam fuit conuersa. Verum Iu
no id quod erat suspicata: Iouem rogauit: ut
sibi tam pulchram donaret iuuenecam. Ei ue
ro tandem dono acceptæ argum cētum ocu

lis præditum custodem apposuit. Sed Iupiter amicæ misericordia motus Mercurio mandauit: ut argum inter
ficeret: quem Iuno sum uidisset occisum in pauonem conuertit: centumq; ipsius oculos caudæ apposuit. Est
Nemus æmonia. Topographia est. Tempe nanq; describit uallem Thessaliæ amœnissimā. Aemonia. Thes
saliæ. Aemonia. n. thessalia dicitur ab Aemone Chlorigi pelasgi filio: Thessali aut patre. Vocant tempe. Tem
pe: ut dixi: nemus ē thessaliæ quinq; milibus passuum in longitudinem tendens adeo amœnum: ut amœnissi
ma quæq; loca tempe uocantur: ut Seruius scribit. Prærupta silua. alta. Per quæ peneus. Per media tempe
labitur. Peneus fluuius qui claritate cunctos thessaliæ fluuios antecedens: iuxta gomphos nascitur in radici
bus Pindi montis interq; ossam & olympum nemorosa conualle defluit quingentis stadiis dimidio ei^o spatio
nauigabilis. In eo cursu uocantur tempe: ut plinius tradit quinq; miliū longitudine & ferme sex latitudine ul
tra uisum hominis attolentibus se dextra leuaq; leuiter cōtexis iugis. intus sua luce uiridante. Allabatur Pene
us calculo amœnus uiridi circa ripas gramine. Canorus auium concentu. Deiectuq; graui. Vehementi cur
su. Summisq; aspergine siluis Influit. hoc est. influere uidetur per altas siluas aspergine humidarum nebula
rum: quæ ex illius undis excitantur. Et sonitu plusq; uicina fatigat. Non solum inquit uicini sed longe quoq;
stantes strepitum illius sentiunt. Hæc sunt penetralia. Loca domus secretiora in quibus diis penatibus sacri
cabatur: penetralia dicebantur. Antro. spelunca. De cautibus. De lapidibus. Cautes autem & cotes dicunt.

Aemonia

Penetraha

popularis
Sperchius
Enipeus

Dabat. Reddebat. Ius. n. proprie reddi dicitur. Gratentur. gratulentur Peneo quod daphne filia i laue fu
it cōuersa. an cōsolentur quod filiā amisit. Popularia flumina. Vicina ac ex eodem populo. Alibi popularis gra
tus populo dicitur. Populifer Sperchius. populos arbores ferens. Sperchius aut fluuius est Thessaliæ: qui ex
Pelio monte ortus in maliacū labitur sinum. Enipeus fluuius est Thessaliæ ex Othry mōte in apidanū deflu
ens. Eridanusq; senex. Sic qdem legitur: sed corrupte ut mihi qdem uidetur. Cum. n. proposuerit fluuios po
pulares Thessalicosq; conuenisse ad peneū: cui^o filia Daphne in laurum fuerat conuersa: non uideo qua ratione
Eridanum galliæ cisalpinæ fluuium: qui alio nomine dicitur Padus: admisceat. Quare Apidanus legatur: ne in
eptus esse Ouidius uideatur. Est enim Apidanus Thessaliæ fluuius: quem idcirco poeta senem appellat: quod
tarde admodum fluit: donec enipheum admittat. Lenisq; Amphrysus. Hic quoque fluuius est Thessaliæ le
niter fluens: iuxta quem Admeti regis armenta paut Apollo. Vnde Lucanus libro sexto. Et flumine puro Ir
rigat Amphrysus famulantis pascua phœbi. Et Aæas. fluuius est epiro iuxta muros Dirachii labens.

Apidanus
Amphrysus

Aæas

*Inachus**Manes**Io in iu
uēcam**Immanis**Torus**Lerna**Lycæus**Despicere*

Inachus unus abest. Inachus fluuius est achaiae ab Inacho rege dictus. Eius filiam Io cum deprehendisset Iupiter spantem compressit: ac ne id a Iunone agnosceretur: ipsam mutauit in iuuenam. Mœrens itaque Inachus propter amissam filiam se domi continebat. Natamq; miserrimus Io Luget ut amissam. Io accusatiuus est græcus. Nam Io ius græce declinatur ut Calypso calypsus. quauis Iouis & calypsonis quidam latine malint declinare. An sit apud manes. An sit mortua. Illi enim apud manes esse dicuntur qui obiere. Manes autem animæ sunt mortuorum: quibus honoris gratia deorum uocabulum additum est. Dii nanque manes dicuntur. ut scribit Apulleius de Dæmonio so-

cratis. Martianus uero capella in nuptiis philologiae tradit manes tam bonos esse quam truces: in quos cum potestatem habeat pluto: merito summanus uocatur quas Manium summus. Manes autem dicti sunt uel a mano quod bonum apud prisca significabat. Vnde immanis malis crudelisque dicitur: uel a manando ut ait Pompeius: quod eos per omnia manare putabant. Sed quam non inuenit usquam. hoc est quam nullo in loco inuenire potest: eam in rerum natura non esse putat. Usquam autem & nusquam aduerbia tam in loco quam ad locum significant. Usquam autem in aliquo loco ita significat: ut fere semper cum negatione ponatur in oratione. Atque animo peiora ueretur. Mortuam enim eam esse putabat. Viderat a patrio. Hic incipit describere quem admodum Iupiter in Iouis amorem incidit.

A patrio flumie. Ab Inacho Achaiae fluuiio. Tuo toro, tuo lecto: ac tuis nuptiis.

Torus autem & pro lecto & pro sede ponitur a tortis herbis dictus. Vnde citra aspirationem scribi debet: quauis fere in exemplaribus cum aspiratione scriptum legatur. Torus etiam eminentiorem significat pulpam. Vnde Torosa iuuentus a Persio uocatur: Vergilius tertio georgicon. Luxuriatque toris animosum pectus. Ambas umbras & dextras & sinistras. Hoc autem ex poetae persona dicitur. Exponit enim poeta quas umbras dixerit Iupiter Inachi filiae petendas. Dum calet, donec calor est. Hortatur autem puellam Iupiter: ut meridiei aestum fugiat. Latebras ferarum. siluas in quibus occultantur ferae. Sed qui caelestia magna. Sed qui caeli imperium habeo. Significat autem se esse Iouem maximum deorum: quo facilius illi persuadeat: ut sibi morem gerere uelit. Vaga fulmina. hoc est non in rectum sed in obliquum euntia. Fulmina enim in obliquum feruntur. Iam pascua lernae. Lerna palus est argiuorum: in qua habitauit hydra serpens ab Hercule interfecta. Lycæa arua. arcadica. Lycæus namque mons est arcadiae Pani pastorum deo dicatus. Occul-

it. occultauit. Tenuit fugam. Cohibuit fugam. illamque fugientem retinuit. Rapuitque pudorem. hoc est illam stuprauit erubescendique causam eripuit. In tenebris namque minus unum quemque pudet ueneri indulgere. Despexit. Dehorsum aspexit. Alibi despiciere contemnere est. Nebulas uolucres. quae ut aues uolare uidentur. Sub nitido die. Sereno. Non fluminis illas esse. Physici aiunt nebulas aut a fluuiis aut a uaporibus terrae generari. Ut quae, utpote quae, Furta, supra,

Moxque amnes alii: qui qua tulit impetus illos:
In mare deducunt fessas erroribus undas.
Inachus unus abest: imoque reconditus antro
Fletibus auget aquas: natamque miserrimus Io
Luget ut amissam: nescit uita ne fruatur:
An sit apud manes, sed quam non inuenit usque:
Esse putat nusquam: atque animo peiora ueretur.
Viderat a patrio redeuntem Iupiter illam
Flumine: & o uirgo Ioue digna: tuoque beatum
Nescio quem factura toro: pete dixerat umbras
Aut horum aut horum nemorum: & monstrauerat ambas
Dum calet: & medio sol est altissimus orbe.
Quod si sola times latebras intrare ferarum:
Praeside tuta deo nemorum secreta subibis:
Nec de plebe deo: sed qui caelestia magna
Sceptra manu teneo: sed qui uaga fulmina mitto
Ne fuge me, fugiebat enim iam pascua lernae
Consitaque arboribus lycæa reliquerat arua:
Cum deus inducta latas caligine terras
Occuluit: tenuitque fugam: rapuitque pudorem.
Interea medios iuno despexit in agros.
Et noctis faciem nebulas fecisse uolucres
Sub nitido mirata die: non fluminis illas
Esse: nec humenti sensit tellure remitti.
Atque suus coniunx ubi sit: circumspicit: ut quae
Deprensi totiens bene nosset furta mariti.
Quem postquam caelo non repperit: aut ego fallor:
Aut ego laedor ait, delapsaque ab aethere summo
Constitit in terris, nebulasque recedere iussit.
Coniugis aduentum praesenserat: inque nitentem
Inachidos uultus mutauerat ille iuuenam.

Bos quoque formosa est. Io inquit ut uirgo erat formosa. sic in iuuentam quoque uersa pulchra uidebatur. Speciem. Pulchritudinem. Probat. Laudat. Cuius. sic uerbu subaudiatur. Et unde. Venerit. Quoue sit armento. Armentum id genus pecoris dicitur: ut tradit sextus Pompeius: quod est idoneum ad opus armorum. Quamquam Varro ab arancio deriuare uideatur quasi aramentum tertia littera detracta. Ut auctor desinat inquiri. Ut dominus uaccæ a Iunone non inuestigetur. Abdicere. abdicare. alienare & ab se amouere. Non dare suspectum. Non tradere inquit petitam uaccam Iunoni. Suspecta res esset: cogeretque Iunonem aliqui mali suspicari. Qui suadeat illud. Dare. Hinc. ab illa Iunoni tradenda. Sociæ generisque torique. Nam iuno & soror esse & uxor Iouis fingitur: quod per aere ponitur: quæ leuitate ætheri qui idem est cum Ioue: Similis esse subiiciq; uidetur. Nam æther aere superior est. Pellice. concubina. Nam pellex dicitur. quæ cum eo uiro cui uxor est se miscet. Græci illam $\omega \alpha \lambda \lambda \alpha \kappa \alpha$ uocant. Et fuit anxia furti. hoc est fuit sollicita ne sibi furto auferretur. Arestoridæ argo. Argus Arestoris filius. Argus nauis fabricator centum habuisse oculos fingitur quorum semper octo & nonaginta uigilabant. bini uero solum dormiebant. Capiebant quietem. Dormiebant. Seruabant. Custodiebant.

Armentum

Pellex
alia. *hailinc*

Argus

Argi
oculi in
caudam
pauonis

Bos quoque formosa est. Speciem saturnia uaccæ: I
Quam iuua probat: nec non & cuius. & unde
Quo ue sit armento: ueri quasi nescia quarit.
Iupiter e terra genitam mentitur: ut auctor
Desinat inquiri: petit hanc saturnia munus.
Quid faciat: crudele suos abdicere amores:
Non dare suspectum. pudor est qui suadeat illud.
Hinc dissuadet amor. uictus pudor esset amore.
Sed leue si munus sociæ generisque torique
Vacca negaretur: poterat non uacca uideri.
Pellice donata non protinus exiit omnem
Diua metum: timuitque Iouem: & fuit anxia furti:
Donec arestoridæ seruandam tradidit argo.
Centum luminibus cinctum caput argus habebat.
Inde suis uicibus capiebant bina quietem.
Cætera seruabant: atque in statione manebant.
Constiterat quocumque loco: spectabat ad Io.
Ante oculos Io quis auersus habebat.
Luce finit pasci. cum sol tellure sub alta est:
Claudit: & indigno circumdat uincula collo.
Fronibus arboreis & amara pascitur herba.
Proque toro terræ non semper gramen habenti
Incubat infelix: limosaque flumina potat.
Illa etiam supplex argo cum brachia uellet
Tendere: non habuit quæ brachia tenderet argo.
Et conata queri mugitus edidit ore:
Pertimuitque sonos: propriaque exterrita uoce est.
Venit & ad patrias: ubi ludere sæpe solebat:
Inachidas ripas: nouaque ut conspexit in unda
Cornua: pertimuit: seseque exterrita fugit.
Naiades ignorant. ignorat & inachus ipse
Quæ sit. at illa patrem sequitur: sequiturque sorores:
Et patitur tangi: seque admirantibus offert.
Decerptasentor porrexerat inachus herbas.
Illa manus lambit: patriisque dat oscula palmis:
Nec retinet lachrymas: & si modo uerba supersint:
Oret opem: nomemque suum casusque loquatur.

Atque in statione manebant. hoc est. uigilabant. Traslatio est a militibus sumpta. qui in statione tunc manere dicuntur: cum diligenter excubias agunt. Spectabat ad Io. accusatiuus est græcus. Non enim permittit sibi declinare Io Iouis ut Dido didonis. Quauis auersus. Quauis in aliam partem uultu auersum haberet. Luce finit pasci. Tempore igitur di ei eam pascere permittit Argus. Nocte uero ad præsepe eam ligans in stabulis claudit.

Indigno collo. Ceruici uincula non merenti propter molliciem atque pulchritudinem. Amara herba. Ipsi filia Inachi amara: non uacis quibus est suauis. Incubat terra. Cubat in terra & iacet. Gramen. herbam & stramen. Limosa. lutosa ac cæno infecta. Tendere. porrigere. Brachia. Manus iunctas: ut illam ad misericordiam commoueret. Et cõata queri. cõqueri lamentari. Mugitus edidit ore. Mugire uerbum est facticiu a sono uocis bouu deductum. Mugire namque proprie boues dicuntur. Edidit. emisit. Inachidas ripas. Inachias. Patronymicum pro possessiuo positu. Noua cornua. Sibi nouiter nata. Fugit. fugere conata est. Neque enim seipsam fugere poterat. Naiades ignorant. Non agnoscunt sororem. Admirantibus. Patri & nymphis

Labit. lingit. Oret. Orare uellet. Casus Infortunia.

Mugire

Littera pro uerbis. loco uerborum inquit littera quam pedibus in puluere uacca effecit: idicauit patri filiam. Bouis enim pes i & o litteras exprimere uidetur: quas cum uidisset Inachus. eam esse filiam cognouit. Duxit Effecit: Duci autem proprie dicuntur littere cum fiunt. Vnde etiam litterarum ductus a Fabio appellantur.

Indicium triste. Significationem moestam ab effectu. quod dolore effecit patrem. Grauius namque pater dolebat filiam in iuuentam fuisse transmutatam quam si mortua esset. Peregit. Effecit. Me miserum. O subintelligatur: quod frequenter in exclamationibus omittitur leuioribus. Pendens in cornibus & ceruice. hoc est cornua & ceruicem amplectens. Iuuentae autem magnitudo significatur a cuius cornibus & ceruice Inachus illa amplectens pedere uidebatur. Ingeminat. exclamatione illam o me miserum duplicat. Tu ne es quaesita per omnes. Ordo est. Tu ne es nata & filia mihi per omnes terras quaesita? Tu non inuenta reperta es. Signat differentiam inter inuenire & reperire poeta. Inuenimus enim quaerentes. Reperimus casu. Luctus erat leuior. si non reperta esses. grauius enim fert pater quod in uaccam filia sit conuersa: quam si mortua esset.

Nec mutua nostris dicta refers. hoc est nec uicissim mihi respondes. Quod unum. Quod solum facere potes. Thalamos tadasque. hoc est nuptias. De grege nunc tibi uir. Maritus inquit de armento tibi est habendus. Vnde filios uitulos tollas. Iuuentarum namque mariti inueniuntur. Nec finire licet. Nec possum inquit morte tantis doloribus imponere finem: cum deus sim immortalis. Sed nocet esse deum. Deo quoque eleganter dicitur. Dii autem ita sunt immortales. ut ne sibi quidem mortem consciscere possint. Praeclusaque ianua leti. mortis. Quoniam inquit sum deus tantos dolores morte finire non possum uerum semper me in luctu esse oportet. Dii. n. & t. a. v. a. t. o. i. sunt atque immortales. Exrendit: Producit. Prolongat. Stellatus argus quod eius oculi ad similitudinem stellarum micarent Abstrahit. Violenter abducit. Ipse inquit argos in propinquum montem ascendit unde sedens in omnes partes spectabat. Procul. Prope. Occupat. Celeriter ascendit Cacumen. uerticem. & summitatem.

Phoronidos. Phoronei neptis. phoroneus namque Inachi pater fuit. Narrat autem quemadmodum Argus a Mercurio fuit interfectus eiusque oculi caudae pauonis fuerunt a Iunone apppositi. Natumque uocat. Mercurium. Nam Mercurius Iouis fuit filius ex Maia una ex pleiadibus: quae septem Atlantis filiae fuerunt non ex electra: sed ex Pleione nymphea susceptae: unde & Pleiades sunt nominatae. Haec in sidera translatae ac in numero tauri collocatae: Vergiliae a latinis uocantur quod ueris tempore orientantur. Lucida pleias. Maia pleiadum splendidissima. Leto det. intericiat. Parua mora est sumpsisse. figura est poetica. Alas pedibus. hoc est. talaria alata quae idcirco Mercurio attribuantur. quod planetarum omnium sit uelocissimus. Virgam somniferam. Caduceum dicit. de quo & Vergilius. Tum uirgam capit. hac animas ille euocat orco Pallentes. alias sub tristia tartara mittit. Dat somnos adimitque & lumina morte resignat. Tegimenque capillis petasum & pileum. Ioue natus. Mercurius Iouis filius ex Maia. Obiter autem Mercurii quoque metamorphosin in pastorem poeta describit. Et posuit pennas. hoc est deposuit talaria alata. Per deuia rura. Per inuias siluas. Dum uehit adductas. Cum inquit ducit capellas congregatas. Tamet si uehi proprie dicantur: quae geruntur. Structis auenis. tibia quam ex auenis construxerat. est autem auena genus frumenti notius quam ut sit exponendum. ex cuius calamis tibiae etiam nunc a rusticis conficiuntur.

Littera pro uerbis: quam pes in puluere duxit: Corporis indicium mutati triste peregit. Me miserum exclamat pater inachus: inque gementis Cornibus & niueae pendens ceruice iuuentae: Me miserum ingeminat. tu ne es quaesita per omnes Nata mihi terras: tu non inuenta: reperta es: Luctus erat leuior: retices: nec mutua nostris Dicta refers. alto tantum suspiria ducis Pectore: quodque unum potes: ad mea uerba remugis. At tibi ego ignarus thalamos tadasque parabam. Spesque fuit generi mihi prima. secunda nepotum. De grege nunc tibi uir: de grege natus habendus. Nec finire licet tantos mihi morte dolores Sed nocet esse deum: praclusaque ianua leti Aeternum nostros luctus extendit in aeuum. Talia dicenti stellatus summo uet argus: Ereptaque patri diuersa in pascua natam Abstrahit. ipse procul montis sublimis cacumen Occupat: unde sedens partes speculatur in omnes. Nec superum rector mala tanta phoronidos ultra Ferre potest. natumque uocat: quae lucida partu Pleias enixa est: letoque det imperat argum. Parua mora est: alas pedibus uirgamque potentem Somniferam sumpsisse manu: tegimenque capillis: Hac ubi disposuit: patria Ioue natus ab arce Desilit in terras. illic tegmenque remouit: Et posuit pennas: tantum modo uirga retenta est. Hac agit ut pastor per deuia rura capellas. Dum uehit adductas: & structis cantat auenis:

Mercurius in pastorem

Mercurius Pleiados Vergilius

Auena

Voce. Sono. Nouæ artis. Tibiæ nouiter a Mercurio inuentæ. Custos Iunonius. Argus a Iunone custos
 To in uaccam conuersæ appositus. Hoc saxo. Hoc monte. Vtrumque enim frequenter pro altero ponitur a poe
 tis. Fœcundior. Vberior pastoribus. Otio & quieti pastorum. Atlantiades. Mercurius nepos atlantis ex Ma
 ia. Iunctis arundinibus. Sono tibiæ. Vincere. Superare. In somnum inducere. Temptat. Conatur.
 seruantia lumina. Oculos obseruantes atq; custodientes uaccam. Ille tamen inquit suaues somnos a Mercurio
 inmissos repellere conatur. Nanque reperta Phystula nuper erat. Parêthesis est. Causam continens inqui
 sitionis Argi. Tam cœcinne autem fabulam
 fabulæ cōnectit Poeta: ut cum multas simul
 describat transfigurationes: minime tamen a
 proposito discedat. Exponit enim quemad
 modum Syrix nympa Ladonis fluii filia ac
 denter a Pane deo amata: ne uirginitatē amit
 teret: in arundinem apud Ladonem fluiuū
 fuit commutata: ex qua Pan ad mitigandos
 amoris ardores sibi phystulam composuit.
 Vnde Vergilius. Pan primus calamos cœra
 coniugere plures Instituit: Tum deus in
 quit. Tunc Mercurius narrare cœpit. Ar
 cadia gelidis in montibus. Arcadia regio est
 Achaia contermina ab Arcade louis & Cali
 stus filio denominata. Variis eni nominibus
 antea fuit appellata. Nam & pelasgia & par
 rhasia fuit uocata. Sunt qui illam & Giganti
 da Azanian & Panian appellarint. Inter
 hamadryadas nonacrinas. nymphas arcadi
 cas. Nonacris namque urbs est arcadia. Vn
 de nonacrinæ nymphæ sunt appellatæ. Ham
 adryades autem nymphæ dicuntur quæ
 una cum arboribus & oriuntur & occidunt:
 unde etiam Hamadryades sunt: dictæ. αἰα
 enim simul. ἄρ' ὄσ' ἄρ' ὄσ' arbor apud uete
 res græcos dicebatur: quanuis nūc pro quer
 cu ponatur. Natas una fuit. Naiades flumi
 num ac fontium sunt nymphæ αἰω τοῦ
 γαίῃ. hoc est a fluendo dictæ. Nympharum
 enim aliæ sunt fluminum quæ naiades ut di
 xi uocantur. Aliæ Nemorum siluarumque
 quæ Driades. Napeæ. Hamadryades. Aliæ
 montium quæ Oreades αἰω τοῦ ὄρους.
 hoc est monte cognominantur. Nym
 phæ syringa uocabant. Ab illius nomine ti
 bia a græcis syrinx appellatur. Non semel
 & satyros. Sæpi' inquit & satyros & reliquos
 siluarum deos elusit. Dianam enim imitaba
 tur: uirginitatemque seruare decreuerat. Satyri autem dii esse siluestres crediti sunt: quod huiusmodi anima
 lia in Æthiopia inueniuntur. Et quoscunque deos siluanos Faunos ac Panes ait.
 Hos nanque siluarum ac nemorum deos antiquitas putabat. Ortygiam deam. hoc est. Dianam. Ortygia
 nanque insula est quæ alio nomine Delos frequentius uocatur: sic dicta: ut ait Solinus: quod in ea primum sūt
 uisæ coturnices: quas græci ortygas uocant. Phanodicus uero i Deliacis & Nicander in Aetolicis narrat quæ ad
 modum ex ortygia quæ est in Aetolia et Delos ortygia fuit appellata & urbs apud Ephesum. & insula Sicilia
 adiacens. Oēs nanq; he uocant ortygiæ ab ætolia ortygia. Vnde i Varia loca colōiæ deductæ fuerūt. Neq; aut
 Delos ex eo ortygia dicta ē. qd Asteria latōe soror i ortyga hoc ē coturnicē fuit trāsmutata. Ritu Dianæ. More
 Dianæ. Latonia. Diana latonæ filia. Sic quoq; fallebat. Quāuis iqt syrix corneū hēat arcū: diana tñ eē uidebat
 adeo illi similis erat. Pā uidet hāc. Pā deus ē pastor & nemor. Pinu acuta. Corona ex pinu cōfecta. Pinus. n.
 Pani deo dicata fert: Vnde ēt ea coronat. Votis cede. Cup ditati obseqre. Tibi nubere uolētis. Te uxorē du
 cere cupiētis. Nubei. n. uiris mulieres dicūt. Restabat plura referre. hoc ē. restabāt plura: q a Mer. referrēt de sy
 rige: eaq; describit. Oui. Sed cū uideret Mer. Argū somno oppsū: statū uocē cohibuit: ipsūq; iterfecit. Et p̄cibus
 Describit ea q Mer. narrāda de syrige restabāt. Per auia. p loca iuias. Ladōis ad amē. Ladō fluiū ē Arcadia lēi

Voce nouæ captus custos iunonius artis;
 Quisquis es: hoc poteris mecū considerare saxo;
 Argus ait, neq; enī pectori fœcundior ullo
 Herba loco est: aptamq; uides pastoribus umbrā.
 Sedit atlantiades: & euntem multa loquendo
 Detinuit sermone diem: iunctisq; canendo
 Vincere arundinibus seruantia lumina temptat.
 Ille tamē pugnat molles euincere somnos.
 Et quis sopor est oculorum parte receptus;
 Parte tamē uigilat, quærit quoq; (nanq; reperta
 Fistula nuper erat) qua sit ratione reperta.
 Tum deus: arcadia gelidis in montibus: inquit
 Inter hamadryadas celeberrima nonacrinas;
 Naias una fuit, nymphæ syringa uocabant.
 Non semel & satyros eluserat illa sequentes;
 Et quoscunque deos umbrosaq; silua feraxque
 Rus habet, ortygiam studiis ipsamq; colebat.
 Virginitate deam, ritu quoq; cincta dianæ
 Falleret: & posset credi latonia; si non
 Corneus huic arcus, si non foret aureus illi.
 Sic quoq; fallebat, redeuntem colle lycæo
 Pan uidet hanc: pinuq; caput præcinctus acuta
 Talia uerba refert, tibi nubere nympa uolentis
 Votis cede dei, restabat plura referre.
 Et precibus spretis fugisse per auia nympham,
 Donec harenosi placidi ladonis ad amnem,
 Venerat, hic illam cursum impediētibus undis:

tur: uirginitatemque seruare decreuerat. Satyri autem dii esse siluestres crediti sunt: quod huiusmodi anima
 lia in Æthiopia inueniuntur. Et quoscunque deos siluanos Faunos ac Panes ait.
 Hos nanque siluarum ac nemorum deos antiquitas putabat. Ortygiam deam. hoc est. Dianam. Ortygia
 nanque insula est quæ alio nomine Delos frequentius uocatur: sic dicta: ut ait Solinus: quod in ea primum sūt
 uisæ coturnices: quas græci ortygas uocant. Phanodicus uero i Deliacis & Nicander in Aetolicis narrat quæ ad
 modum ex ortygia quæ est in Aetolia et Delos ortygia fuit appellata & urbs apud Ephesum. & insula Sicilia
 adiacens. Oēs nanq; he uocant ortygiæ ab ætolia ortygia. Vnde i Varia loca colōiæ deductæ fuerūt. Neq; aut
 Delos ex eo ortygia dicta ē. qd Asteria latōe soror i ortyga hoc ē coturnicē fuit trāsmutata. Ritu Dianæ. More
 Dianæ. Latonia. Diana latonæ filia. Sic quoq; fallebat. Quāuis iqt syrix corneū hēat arcū: diana tñ eē uidebat
 adeo illi similis erat. Pā uidet hāc. Pā deus ē pastor & nemor. Pinu acuta. Corona ex pinu cōfecta. Pinus. n.
 Pani deo dicata fert: Vnde ēt ea coronat. Votis cede. Cup ditati obseqre. Tibi nubere uolētis. Te uxorē du
 cere cupiētis. Nubei. n. uiris mulieres dicūt. Restabat plura referre. hoc ē. restabāt plura: q a Mer. referrēt de sy
 rige: eaq; describit. Oui. Sed cū uideret Mer. Argū somno oppsū: statū uocē cohibuit: ipsūq; iterfecit. Et p̄cibus
 Describit ea q Mer. narrāda de syrige restabāt. Per auia. p loca iuias. Ladōis ad amē. Ladō fluiū ē Arcadia lēi

Arcadia
 Syrinx
 in arundinem;

Nonacris
 Hamadryades

Naiades

Driades
 Napeæ
 Oreades

Ortygia
 Delos

Pan

Ladon

Liquidas sorores. naiadas. Calamos palustres. Cannas in paludibus nascentes. Dumq; sibi suspirat. Ibi calamo suspirat syrinx. Hoc mihi consilium. Volo inq; pan hoc consiliū mihi tecū esse commune. Vt. n. tu in arundine quereris: ita ego hac eadem arundine meos solabor ardores. Disparibus. inæqualibus. Cōpagi ne. cōiunctōe. Compago autem & compages in eadem dicitur significatione. Nomen puellæ Græci nanq; tibiam Siringa uocant. Succubuisse. Victos fuisse. Languida. lumina. Oculos somno occupatos. Medica ta Virga. Caducei est piphraſis. Falcato ense. In falcis modum recuruo gladio a græcis harpe uocat. Nutantem. caput cōcutientem: ut dormitantes faciunt. Qua collo est confine caput. Qua caput coniungitur cum collo. In tot lumina. Per tot oculos. Lumen nanq; & oculum & lucem significat. Occupat. opprimit. Vna nox Vna obscuritas & mors. Vna enim omnes extincti sunt. Excipit. Ex capite argi capit. Excipere autem modo suscipere cadentia significat & uerba dictata cum scribuntur. modo excludere & ab aliis separare: Vnde exceptiones apud Iuriscōsultos & oratores dicuntur exclusiones: quibus id excluditur quod in intentionem ab actore est deductum. Interdum excipere est insidiis aliquē capere. Vergilius. Excipit incautum. Vnde excipulae deriuantur: quibus pisces capiuntur. Saturnia. Iuno saturni filia. est enim antonomasia. Appellatio nanq; pro noie posita est. Collocat. Apponit. Suae uolucris pennis. Piphraſis est pauonis. Nam pauones sub tutela Iunonis esse dicuntur. Stellantibus. More stellarum fulgentibus. Protinus exarsit inflammata est ira. nam in Io uaccam indignata est Iuno: cuius causa argus fuerat interfectus. Quare illi furorem immisit: quo per totum terrarum orbem acta est. Cum autem ad Nilum peruenisset: miseratione Iouis pristinam recuperauit figuram: deaq; effecta Isis fuit appellata. Nec tempora distulit iræ hoc est. nec uindictam in aliud distulit tempus. Horrifera erinny. horrendam fatiam. Erinnes enim furie dicuntur infernales. Pellicis argolica. iouis Inachi argiuogæ fluminis filia. Ab argis nanque clarissima urbe peloponnesi: cuius Rex fuit Inachus: argolicus declinatur. Stimulos cæcos. furores occultos. Condidit. abscondidit. Profugam. porro fugatam. Restabas Nile. apostrophe ad Nilum: qui fluuius est Aegypti: a Nilo Rege nominatus: ut Diodorus ait. Nā atea triton uocabat. ut scribit. Hermippus. Quem simulac tetigit ad quē postq; puenit. Luctifono mugitu. luctū sonāte & referēte. Et stygias iubet hoc audire paludes. hoc ē per paludē stygē iurauit: cuius nomē dii fallere nō audebāt: ut Vergilius scribit. Vt lenita dea ē. postq; Iuno fuit mitigata. Fitq; quod ante fuit. hoc est humanæ restituit figuræ. Fugiūt. celerit cadūt. Setæ. pili duriores. Decrescūt. diminuunt. Fit luminis arctior orbis. hoc ē oculos orbis. strictiores fiūt. Cōtrahit rictus. os diminuit. Redeūt hūeriq; manusq;. hoc ē. armi i hūeros pedesq; anteriores i manū cōuersi fuerūt. Qui nanq; i aliis animalibus armi i hōie hūeri uocant: ut Plinius ait

Compago & compages

Lumen

Excipere

Erinnes

Io i pri-
stinā fi-
guram

Nilus

vi. ene.

Armi
humeri

Vt se mutarent: liquidas orasse sorores.
Panaq; cum prelam sibi iam siringa putaret:
Corpore p nymphae calamos tenuisse palustres.
Dumq; ibi suspirat: motos in harudine uentos
Effecisse sonum tenuem similemque querenti.
Arte noua uocisq; deum dulcedine captum
Hoc mihi consilium tecum dixisse manebit.
Atque ita disparibus calamis compagine caræ
Inter se iunctis nomen tenuisse puellæ.
Talia dicturus uidit cyllennius omnes
Succubuisse oculos: ad opertaq; lumina somno
Supprimit extemplo uocem: firmatq; soporem
Languida permulcens medicata lumina uirga.
Nec mora falcato nutantem uulnerat ense:
Qua colo est confine caput: saxoque cruentum
Deicit: & maculat præruptam sanguine rupem:
Arge iaces: quodque in tot lumina lumen habebas
Extinctum est: centumq; oculos nox occupat una.
Excipit hos: uolucrisq; sua saturnia pennis
Collocat: & gemmis caudam stellantibus implet.
Protinus exarsit: nec tempora distulit iræ:
Horriferaq; oculis animoq; obiecit erinny
Pellicis argolica: stimulosq; in pectore cæcos
Condidit: & profugam per totum terruit orbem:
Ultimus immenso restabas Nile labori:
Quem simulac tetigit: positusq; in margine ripæ
Procubuit genibus: resupinoq; ardua collo
Quos potuit solos tendens ad sidera uultus:
Et gemitu & lachrymis & luctifono mugitu
Cum ioue uisa queri est: sinemq; orare malorum:
Coniugis ille suæ complexus colla lacertis:
Finiat ut pœnas tandem rogat: inque futurum
Pone metus inquit: nunquam tibi causa doloris
Hæc erit: & stygias iubet hoc audire paludes.
Vt lenita dea est: uultus capit illa priores:
Fitq; quod ante fuit. fugiunt de corpore setæ.
Cornua decrescunt. fit luminis arctior orbis.

Vngula dilapla. diuisa. In quinos unguis. Inter unguem & unguam differentia signatur. Vngula namq[ue] est aut solida. ut equorum: aut bifida: ut bouu. Ungues uero sunt multifidi: ut hoium & leonum. Neq[ue] n. unguis hominum sunt tantum: ut imperiti putant: sed aliorum quoq[ue] animalium. De boue nil super est. de figura bouis nil restat. Nympha. Io nympha Inachi filia. Est. n. nominandi casus nymphae: eoq[ue] sine diphthongo est scribendum. Et timide uerba intermissa retemptat. hoc est. cum timore iterum loqui conatur. Verba intermissa. uerba diu omissa. nam intermittere est ad tempus omittere atq[ue] deponere. Retemptat. iterum temptat experiturq[ue] an loqui possit. Nunc dea

Vngula
Vnguis

No. de Iside

Contrahitur rictus. redeunt humeriq[ue] manusq[ue]:
Vngulaq[ue] in quinos dilapla assumitur unguis.

De boue nil super est: formæ nisi caador in illa.

Officioq[ue] pedum nymphae contenta duorum

Erigitur: metuitq[ue] loqui: ne more iuuenca

Mugiat: & timide uerba intermissa retemptat.

Nunc dea linigera colitur celeberrima turba.

Hinc epaphus magni genitus de semine tandem

Creditur esse iouis: perq[ue] urbes iuncta parenti

Templa tenet. fuit huic animis æqualis & annis

Sole iatus phaetho: quem quodã magna loquentẽ;

Nec sibi cedentem phæboq[ue] parente superbum

Non tulit inachides: matriq[ue] ait omnia demens

Credis: & es tumidus genitoris imagine falsi.

Erubuit phaethon: iramque pudore repressit.

Et tulit ad clymenen epaphi conuicia matrem.

Quoq[ue] magis doleas genitrix ait. en ego liber

Ille ferox tacui. pudet hæc opprobria nobis

Et dici potuisse: & non potuisse refelli.

At tu: si modo sum caelesti stirpe creatus:

medicamenta: medicæq[ue] arti multũ contulisse ac in deorum quoq[ue] numerum relata[m] gaudere hominum cultu inque eorum ualitudine precipue uersari. quin etiam in somnis palam iis opitulari: quos censuerit dignos. Et qui illius monitis obtemperant: præter opinionem curari etiam quorum medici salutem desperarint. Visu quoque aut alia quapiam corporis parte debiles illius deæ numen implorantes in pristinam restitui ualitudinem. Sigua uero horum esse dicunt: non græcas fabellas: sed opera per totum namq[ue] terrarum orbem Isidem coli propter manifestas illius morborum curaciones. Hæc & multo plura de Iside Diodorus. Caterum Ouidius græcorum figmenta sectatur. Hinc epaphus Epaphi ac phaethontis iurgia idcirco describit poeta. ut cõmodius & librum secundum cum primo: & mutationem sororum phaethontis ipsius in populos cum superiore transformatione connectat. Epaphus enim Iouis & Ius filius in altercatione phaethontis nõ eẽ apollinis filium dixit: qua contumelia phaethon indignatus Clymenem matrem rogauit: ut sibi uerum ostenderet genitorem. Illa apollinem esse asseuerauit. utque se ad Apollinis regiam conferret: ac ab ipso sciscitaretur: hortata est. Eo cum uenisset phaethon: accepit se apollinis filium esse: a quo hortatus ut quicquid uellet peteret: se enim nihil negaturẽ impetrauit a patre: ut solis currum unum diem regeret. Cum uero non terras modo: sed cælum quoque imperitus equos solis gubernandi combureret: Iouis fulmine in padum fluiuium præcipitatus est. Huius uero sorores cum finem lachrymis non imponent: deorum miseratione in populos arbores: earumque lachrymæ in electrum conuersæ feruntur. Hic epaphus. ex hoc inquit Epaphus Iouis filius esse creditur: quod Io mater eius ab ægyptiis tanquam dea colebatur. Phaethon apollinus & Clymenes nymphae fuisse filius dicitur. Est autem nomen trisyllabum non bisyllabum: ut quidam putant præcipientes: cum æ diphthongo esse scribendum. Non tulit Inachides. Epaphus Inachi nepos. Et tulit ad clymenem matrem. Clymene nympha fuisse fertur Oceani & Tethios filia: ex qua apollo sustulit phaethontem. En ego liber ille ferox. indignatur phaethon: qd̄ cũ alias & liber & ferox i respõdendo esse consueuerit: nihil tunc epaphi conuiciis responderit. Et particula est indignantum propria. Refelli. confutari.

Phæ
thontis
epaphi
q[ue] certã
men

Epaphus
phaeton

Clymene

En

Ede notam. ostende signum. Meq; asserere caelo. hoc est. me tua defensione caelo ascribe: me defende ac praesta deum esse. Et implicuit. iniecit. Meropisq; caput. per uitam Meropis uiri. nam Clymene post phaethontem ex Apolline susceptum Meropi nupsit. Meropes sane homines ab Homero dicuntur a uocum diuersitate. u. s. p. i. s. o. n. a. n. q. diuido. o. p. s. o. s. uox dicitur. Meropes etiam sunt aues apibus infestae. unde etiam a praestra uocantur: q; apes comedant. Verg. in geor. Meropes aliaeque uolucres. Tadaeque sororum. nuptias suae sororum: quas matri curae esse sciebat. Dicti criminis. obiecti criminis. Per iubar hoc. per huc solis splendo-

rem. nam iubar proprie significat luciferum stellam quod iubar lucis effundat. Verg. It portis iubar exorto delecta iuuentus. A lucifero autem omnis splendor iubar appellat Insigne. ornatum. clarum. unde insignia dicuntur signa & ornamenta uirtute adepta.

Radiis coruscis. fulgentibus. micantibus. Radius autem non solum fulgor micans dicitur: sed uirga quoque qua Geometrae lineas designant. Vergilius. Descripsit radio totum qui gentibus orbem. Est etiam instrumentum textorium Vergilius. Excussi manibus radii. Est & instrumentum: quo mensurae aequant.

quod etiam hostorium dicitur. Plautus. Dii deaeque omnes tantam nobis laeticiam: tot gaudia sine radio cumuletis. Est etiam radius oliuae genus oblongae: de qua Vergilius. Nec pingues unam in faciem nascuntur oliuae. Orca des & radii & amara pausia bacca. Rotae quoque radios habere dicuntur. Quod nos auditque uidetque. hoc ex sententia Homeri dictum esse uidetur. Nam ut scribit Plinius. Sol fertur medius planetarum amplissima magnitudine: ac potestate: nec tempore modo terrarumque: sed siderum etiam ipsorum caeliq; rector. Hunc mundi esse totius animi ac planius mentem. hunc principale naturae regimen: ac numen credere decet opera eius aestimantes. hic lucem rebus ministrat: aufertque tenebras. hic reliqua sidera occultat. hic uices temporum annuq; semper renascentem ex usu naturae temperat. hic caeli tristitiam discutit: atque etiam nubila humani animi serenat. hic suum lumen ceteris quoque sideribus foenerat. praclarus. eximius. omnia intuens. omnia etiam exaudiens: ut principi litterarum Homero placuisse in uno eo uideo.

Temperat. regit ac gubernat. nam solis calore omnia temperantur. Si ficta loquor. hoc est si mentior: & falsum & fictum differunt: ut scribit Donatus. Nam falsum est fictum mendacium simile ueritati. Vanum nec possibile: nec uerisimile. Fictum totum sine uero: sed uerisimile. Falsum loqui mendacis est. Fictum callidi. Vanum stulti. Falsum loqui culpae est. Fictum uirtutis. Vanum uecordiae. Falsis decipimur. Fictis delectamur. Vanum contemnimus. Neget ipse uidendum se mihi. subtrahat se mihi aspiciendum. Optat autem clymene ut moriatur: si mentitur phaethonti. Sitque lux ista nouissima. hoc lumen solis ultimum sit mihi. Nec longus patrios. nec longo inquit tibi labore opus est: ut cognoscas & uideas patris tui domum. Nosse. cognoscendi. est. n. constructio graeca. nam graeci infinitis pro gerundiis utuntur. Patrios penates. patris tui aedes. Contermina. confinis. Nostrae terrae aethiopiae: Aethiopia namque Indiae: unde sol oriri uidetur: finitima est. Si modo fert animus. hoc est si modo ad hoc te inclinatur animus: ut eas ad patris aedes uidendas. Et scitabere. inuestigabis. Scitari namque est rogare ut sciamus. Emicat. exilit. Et concipit aethera mente. hoc est. omnia magna sibi promittit. Nam aethera quoque se pertransire posse sperabat. Aethiopaesque suos. E quibus phaethon erat unus. Aethiopes autem ab aethiope uulcani filio qui aethiopia a nomine suo appellauit: ut in sexto narrat Plinius: fuere cognominati. Sub ignibus sidereis. sub feruoribus solis. Indi uero populi sunt orientis: ab Indo fluuio cognominati.

Est & instrumentum: quo mensurae aequant. quod etiam hostorium dicitur. Plautus. Dii deaeque omnes tantam nobis laeticiam: tot gaudia sine radio cumuletis. Est etiam radius oliuae genus oblongae: de qua Vergilius. Nec pingues unam in faciem nascuntur oliuae. Orca des & radii & amara pausia bacca. Rotae quoque radios habere dicuntur. Quod nos auditque uidetque. hoc ex sententia Homeri dictum esse uidetur. Nam ut scribit Plinius. Sol fertur medius planetarum amplissima magnitudine: ac potestate: nec tempore modo terrarumque: sed siderum etiam ipsorum caeliq; rector. Hunc mundi esse totius animi ac planius mentem. hunc principale naturae regimen: ac numen credere decet opera eius aestimantes. hic lucem rebus ministrat: aufertque tenebras. hic reliqua sidera occultat. hic uices temporum annuq; semper renascentem ex usu naturae temperat. hic caeli tristitiam discutit: atque etiam nubila humani animi serenat. hic suum lumen ceteris quoque sideribus foenerat. praclarus. eximius. omnia intuens. omnia etiam exaudiens: ut principi litterarum Homero placuisse in uno eo uideo.

Temperat. regit ac gubernat. nam solis calore omnia temperantur. Si ficta loquor. hoc est si mentior: & falsum & fictum differunt: ut scribit Donatus. Nam falsum est fictum mendacium simile ueritati. Vanum nec possibile: nec uerisimile. Fictum totum sine uero: sed uerisimile. Falsum loqui mendacis est. Fictum callidi. Vanum stulti. Falsum loqui culpae est. Fictum uirtutis. Vanum uecordiae. Falsis decipimur. Fictis delectamur. Vanum contemnimus. Neget ipse uidendum se mihi. subtrahat se mihi aspiciendum. Optat autem clymene ut moriatur: si mentitur phaethonti. Sitque lux ista nouissima. hoc lumen solis ultimum sit mihi. Nec longus patrios. nec longo inquit tibi labore opus est: ut cognoscas & uideas patris tui domum. Nosse. cognoscendi. est. n. constructio graeca. nam graeci infinitis pro gerundiis utuntur. Patrios penates. patris tui aedes. Contermina. confinis. Nostrae terrae aethiopiae: Aethiopia namque Indiae: unde sol oriri uidetur: finitima est. Si modo fert animus. hoc est si modo ad hoc te inclinatur animus: ut eas ad patris aedes uidendas. Et scitabere. inuestigabis. Scitari namque est rogare ut sciamus. Emicat. exilit. Et concipit aethera mente. hoc est. omnia magna sibi promittit. Nam aethera quoque se pertransire posse sperabat. Aethiopaesque suos. E quibus phaethon erat unus. Aethiopes autem ab aethiope uulcani filio qui aethiopia a nomine suo appellauit: ut in sexto narrat Plinius: fuere cognominati. Sub ignibus sidereis. sub feruoribus solis. Indi uero populi sunt orientis: ab Indo fluuio cognominati.

Est & instrumentum: quo mensurae aequant. quod etiam hostorium dicitur. Plautus. Dii deaeque omnes tantam nobis laeticiam: tot gaudia sine radio cumuletis. Est etiam radius oliuae genus oblongae: de qua Vergilius. Nec pingues unam in faciem nascuntur oliuae. Orca des & radii & amara pausia bacca. Rotae quoque radios habere dicuntur. Quod nos auditque uidetque. hoc ex sententia Homeri dictum esse uidetur. Nam ut scribit Plinius. Sol fertur medius planetarum amplissima magnitudine: ac potestate: nec tempore modo terrarumque: sed siderum etiam ipsorum caeliq; rector. Hunc mundi esse totius animi ac planius mentem. hunc principale naturae regimen: ac numen credere decet opera eius aestimantes. hic lucem rebus ministrat: aufertque tenebras. hic reliqua sidera occultat. hic uices temporum annuq; semper renascentem ex usu naturae temperat. hic caeli tristitiam discutit: atque etiam nubila humani animi serenat. hic suum lumen ceteris quoque sideribus foenerat. praclarus. eximius. omnia intuens. omnia etiam exaudiens: ut principi litterarum Homero placuisse in uno eo uideo.

Temperat. regit ac gubernat. nam solis calore omnia temperantur. Si ficta loquor. hoc est si mentior: & falsum & fictum differunt: ut scribit Donatus. Nam falsum est fictum mendacium simile ueritati. Vanum nec possibile: nec uerisimile. Fictum totum sine uero: sed uerisimile. Falsum loqui mendacis est. Fictum callidi. Vanum stulti. Falsum loqui culpae est. Fictum uirtutis. Vanum uecordiae. Falsis decipimur. Fictis delectamur. Vanum contemnimus. Neget ipse uidendum se mihi. subtrahat se mihi aspiciendum. Optat autem clymene ut moriatur: si mentitur phaethonti. Sitque lux ista nouissima. hoc lumen solis ultimum sit mihi. Nec longus patrios. nec longo inquit tibi labore opus est: ut cognoscas & uideas patris tui domum. Nosse. cognoscendi. est. n. constructio graeca. nam graeci infinitis pro gerundiis utuntur. Patrios penates. patris tui aedes. Contermina. confinis. Nostrae terrae aethiopiae: Aethiopia namque Indiae: unde sol oriri uidetur: finitima est. Si modo fert animus. hoc est si modo ad hoc te inclinatur animus: ut eas ad patris aedes uidendas. Et scitabere. inuestigabis. Scitari namque est rogare ut sciamus. Emicat. exilit. Et concipit aethera mente. hoc est. omnia magna sibi promittit. Nam aethera quoque se pertransire posse sperabat. Aethiopaesque suos. E quibus phaethon erat unus. Aethiopes autem ab aethiope uulcani filio qui aethiopia a nomine suo appellauit: ut in sexto narrat Plinius: fuere cognominati. Sub ignibus sidereis. sub feruoribus solis. Indi uero populi sunt orientis: ab Indo fluuio cognominati.

Est & instrumentum: quo mensurae aequant. quod etiam hostorium dicitur. Plautus. Dii deaeque omnes tantam nobis laeticiam: tot gaudia sine radio cumuletis. Est etiam radius oliuae genus oblongae: de qua Vergilius. Nec pingues unam in faciem nascuntur oliuae. Orca des & radii & amara pausia bacca. Rotae quoque radios habere dicuntur. Quod nos auditque uidetque. hoc ex sententia Homeri dictum esse uidetur. Nam ut scribit Plinius. Sol fertur medius planetarum amplissima magnitudine: ac potestate: nec tempore modo terrarumque: sed siderum etiam ipsorum caeliq; rector. Hunc mundi esse totius animi ac planius mentem. hunc principale naturae regimen: ac numen credere decet opera eius aestimantes. hic lucem rebus ministrat: aufertque tenebras. hic reliqua sidera occultat. hic uices temporum annuq; semper renascentem ex usu naturae temperat. hic caeli tristitiam discutit: atque etiam nubila humani animi serenat. hic suum lumen ceteris quoque sideribus foenerat. praclarus. eximius. omnia intuens. omnia etiam exaudiens: ut principi litterarum Homero placuisse in uno eo uideo.

Ede notam tantis generis: meq; asserere caelo:

Dixit: & implicuit materno brachia collo:

Perq; suum meropisq; caput tadaeque sororum

Traderet orauit ueri sibi signa parentis.

Ambiguum est clymene precibus phaethontis an ira

Mota magis dicti sibi criminis. utraq; caelo

Brachia porrexit. spectansq; ad lumina solis

Per iubar hoc inquit radiis insigne coruscis

Nate tibi iuro: quod nos auditque uidetque:

Hoc te quem spectas. hoc te qui temperat orbem:

Sole fatum. si ficta loquor: neget ipse uidendum

Se mihi: sitque oculis lux ista nouissima nostris.

Nec longus patrios labor est tibi nosse penates.

Vnde oritur: terrae domus est contermina nostra.

Si modo fert animus: gradere: & scitabere ab ipso.

Emicat ex templo latus post talia matris

Dicta suae phaethon: & concipit aethera mente:

Aethiopaesque suos: positosque sub ignibus indos

Sidereis transit: patriosque adit impiger ortus.

Primi Libri Finis.

Meropes

Iubar

Insignia

Radius

Falsum

Fictum

Vanum

Scitari

Aethiopes

Indi

Raphaelis regii, in secundum metamorphoseos Ouidii librum enarrationes.

Egia solis erat. Secundū librę auspicatur. Ouidius a descriptiōe ædiū solis ad quas peruenerat Phæthon a Clymene matre exhortatus: ut ipsū rogaret Apollinē an sibi pater esset. Concinne igitur huius libri initiū cum prioris fine cōnectit. Videtur aut̄ Ouidi⁹ regiā solis describere ad imitatōem palatii Romani uel Capitolii. Nā magnificentissimū quodq; in hac descriptione ædificiū mente cōcepit.

Regia. domus regis quæ basilica cœpta est dici. Clara. lucida. illustris. Micante. splēdēte. Pyropo. Pyropus uidet̄ is eē lapillus quē nos carbūculū appellamus. Pyrop⁹ nāq; dī qđ ignis hēat aspectū. n̄ v̄p̄ nāq; ignē. ω̄π̄ ᾧ aspectū græci dicūt.

Regia
Basilica
Pyropus

P. Ouidii Naso, metamorpho. Liber secundus.

Egia solis erat sublimibus alta columnis:

Clara micante auro, flammascq; imitante pyropo:

Cuius ebur nitidū fastigia summa tegebat.

Regiæ
solis de-
scriptio
Valuæ

Argentī bifores radiabant lumine ualuæ.

Materiam superabat opus, nam mulciber illic

Aequora cælarat medias cingentia terras.

Terrarumq; orbem, cælumq; quod imminet orbi.

Ceruleos habet unda deos tritona canorum:

Protea; ambiguum; balenarumq; prementem

Aegæona suis immania terga lacertis:

Dorida; & natas; quarum pars nare uidetur.

Pars in mole sedens uirides siccare capillos.

Pisce uehi quædam, facies non omnibus una:

Non diuersa tamen; qualem decet esse sororum

Terra uiros urbesq; gerit siluasq; ferasq;

Flumina; & nimphas & cætera numina ruris.

Hæc super imposita est cæli fulgentis imago.

Signaq; sex foribus dextris totidemq; sinistris.

Quo simul accliuo clymeneia limite proles

Venit; & intrauit dubitati tecta parentis:

Protinus ad patrios sua fert uestigia uultus:

Consistitq; procul, neq; enim propiora ferebat

Lumina, purpurea uelatus ueste sedebat

In folio phœbus claris lucente smaragdīs.

A dextra læuaq; dies; & mensis; & annus.

Mulciber

Triton

Proteus

Balene
Cete
Pistrices

Aegeon

Doris

Solium

Ab hoc mare Aegæū qđ aiunt fuisse cognominatū. Dorida; & natas. doris nymp̄ha fuit oceanī & tethyos filia ac Nerei uxor: ex qua maxia nymp̄harū multitudo ē nata. Doris iterdū p̄ ipso ponit̄ mari. Verg. Doris amara suā non itermisceat undā. Pars in mole. In magno aliquo. scapulo. Terra uiros. Ita inqt̄ terra erat sculpta: ut & urbes & flumina & siluæ & nymp̄hæ & fera ei inesse uiderentur. Signaq; sex. Zodiacus quoq; circulus ita erat sculptus: ut sex signa i dextris totidēq; in sinistris cōspicerentur. Quo simul accliuo uenit: Ad quā regiā inquit cū p̄ arduū limitē Phæton ascēdisset: qđ primū se cōtulit ad patrē. Simul, postq;. Dubitati parentis: De quo dubitabat. Protinus ad patrios. qđ primū in cōspectū patris fuit. Accliuo limite. arduo. Regiā. n. solis i editiore loco eē uerisimile uidet̄. Neq;. n. propiora ferebat Lumina. Rō est cām cōtinēs cur ppri⁹ nō accederet. Neq;. n. inquit ferre poterat splēdore solis ppinquire. Purpurea uelatus. & hitū Apollinis & soliiū describit: ita p̄ spicue: ut nullā expositio sit adhibēda: cū splēdore solis oīa lucida sint & apta: neq; ullo alio luie indigere uideat̄. In folio. Soliū dī quasi solidū qđ ex uno ligno cōficeret. Est at̄ Soliū pprie regū sedes. Claris smaragdīs. Sma-

*Smaragdus
Seculum*

*Sertum
Inficiari*

quattuor anni partes

Styx

7. qm

Axis

Tethys

ragdus gēma est uiridis clare splēdēs. A dextra leuaq; dies. Comites affloresq; solis describit: qui ipsū nūq; relinquit. Sol. n. & diei & mēsis & anni & oīum tpm est auctor. Sæculaq; Seculū spaciū dī annoꝝ cētū. Verq; nouū stabat. Quattuor anni ptes ita describit: ut singulis suā attribuat pprietatē. Vere nāq; oriūtur flores ex quib; coronæ cōficiūtur. æstas nuda pigrit pp æstū: quo frumēta maturescūt. Autūno uīdemia assignat. Hyems frigori bus glaciēq; ifestat. Spīcea sēta. corōas spīceas. Sertū. n. coronā dī a serēdis florib; appellatū. Haud inficiāda. neganda. Nā inficiari & inficias ire negare est. Vñ coniecturalis status a quibusdam inficialis dicitur: q; in eo factum negatur. Ille refert. Respōdet. Vñ hui; nois: ut tua pgenies dicar. Pignorāda. signa & documēta psta. Detrahe. Deme eri pe. Hunc errorem. hanc dubitatōem. Edidit. dixit. afferuit. uulgauit. Veros ortus. ueram originē. Ex me nāq; uere es ortus. Quo q; minus dubites. Ac ut minus iquit de hac re dubites: pete quicqd uis & hēbis. Diis iuranda palus. Styx palus est inferoꝝ: p q; dii iurare timent: ut Vergilius inquit. Vix bñ finierat. Temerariū ac ferocem nimiūq; in cupiditatibus ardentē innuit fuisse phaethōtē. Inq; diē. p unum diē. Ius & moderamē Ptatem & regimen. Alipedū. alas in pedib; habentiū: hoc est: uelociss. moꝝ. Terq; quaterq; Cōcutiens. Sapius. Cōcussio. at capitis hic pœnitentiā: aliud significat indignatōem. Temeraria dixit. mea iqt pmissa temeraria icōsultaq; sūt facta pp tuā petitōem nūq; n. tibi me oīa cōcessurē q; petiisses pollicite esse. si putasse te talia petiturē. Tua uoce. ē ablti casus. hoc est propter tuam postulationem. Vtinam promissa liceret. utinam inquit possem tibi promissa negare. Viribus istis. exiguis & mortalibus. Sors tua. cōditio tua. Nō est mortale. Currus nāq; solis est incorruptibilis. Ab impossibili aut & difficili dissuadet phœbus. Plus ē q; quod superis. hoc est. plus etiam cupisq; diis ipsis adipisci cōcedat. Affectas. cum affectu quodam uehementi appetis. Placeat sibi quisq; licebit. Quāuis inquit unusquisq; deoꝝ multū sibi arroget: me tñ excepto nullus eorū in solis currū cōmode poterit cōsistere. ne ipse quidem Iuppiter: quo nihil maius nihilq; potentius habetur. Ignifero in axe. in currū ignē & solē ferente. Axis at lignum est illud circa qd rotæ currus uertuntur. Et quid Ioue maius habetur? ac si dicat nihil. Ardua prima uia est. cās enumerat: quibus ondit difficillimā esse currus solis gubernatōem. Recentes. instaurati integri uiribus: at qui p noctē quieuerunt secundum uulgi at loquitur opinionem: qui putat solis equos ipsūq; solem noctū quiescere. Pauida formidine. Ab effectu iqd pauidos timidofq; reddat. Moderamine. regimie ac tempamento. Tuncēt q; me. Hoc quoq; loco uulgi sequit opinionē. Longe nanq; ab oceano semp est sol: nec unq; mergitur: quis uulgo uidebatur. Tethys at oceāi est uxor: q; solem occidentem excipere uidetur. Affli-
dua uertigine. reuolutione & conuersione.

Sæculaq; & positæ spaciis a qualibus horæ:
Verq; nouum stabat cinctum florente corona.
Stabat nuda æstas: & spīcea sēta gerebat.
Stabat & autumnus calcatis sordidus uuis:
Et glacialis hyems canos hirsuta capillos.
Inde loco mediū rerum nouitate pauentem
Sol oculis iuuenem quibus aspicit omnia uidit.
Quæq; uix tibi causa: quid hæc ait aree petisti
Progenies phaethō haud inficiāda parenti:
Ille refert. o lux immensi publicæ mundi
Phœbe pater: si das usum mihi nominis huius:
Nec falsa clymene culpam sub imagine celat:
Pignora da genitor: per quæ tua uera propago
Credar. & hunc animis errorem detrahe nostris.
Dixerat. at genitor circum caput omne micantes
Deposuit radios: propiusq; accedere iussit.
Amplexuq; dato. nec tu meus esse negari
Dignus es: & clymene ueros ait edidit ortus.
Quoq; minus dubites: qd uis pete munus: & illud
Me tribuente seres. promissi testis adesto
Diis iuranda palus oculis incognita nostris.
Vix bene desierat. currus petit ille paternos:
Inque diē alipedum ius & moderamen equorum.
Pœnituit inrasse patrem: qui terq; quaterq;
Concutiens illustre caput: temeraria dixit
Vox mea facta tua est. utinam promissa liceret
Non dare. confiteor: solum hoc tibi nate negarem.
Dissuadere licet. non est tua tuta uoluntas.
Magna petis phaethō: & quæ non uiribus istis
Munera conueniunt: nec tam puerilibus annis.
Sors tua mortalis est: nō est mortale quod optas.
Plus etiam q; quod superis contingere fas est:
Nescius affectas. placeat sibi quisq; licebit:
Non tamen ignifero quisq; consistere in axe
Me ualet excepto. uasti quoq; rector olympi:
Qui fera terribili iaculatur fulmina dextra:
Non aget hos currus. & quid Ioue maius habetur?
Ardua prima uia est. & qua uix mane recentes
Enituntur equi. medio est altissima celo:

Torquet, cōuertit. Sidera namq̄ fixa una cū cælo uertuntur. Planetæ uero contra cæli motum nituntur. Vñ i fert. Nitōr in aduersū. cælū nāq̄ ab oriente in occidentem uoluit: secūq̄ trahit & solē & reliquos planetas. Sol uero una cum aliis planetis suo ac naturali motu contra cæli conuersionē nititur. Hoc est cum quodam uisu & conatu mouet. Nec me qui cætera uincit impetus. Nec impetus inquit & rapidissima cæli rotatio quæ oia secū alia trahit: me pōt inhibere: quo minus mecū naturalem motum pficiam. Sed hoc minus ueḡ esse uidetur. Nā alii planetæ contra mundi rotationem nituntur ut diximus. Cur ergo Apollo se solū ait ab impetu cæli non superari? An & ad deterrendum a proposito suo phaethorē & quia alii planetæ cum retrogradi sunt: nihil cōtra mundū nitunt. Quāuis at luna nunq̄ retro cadere cogatur: interdū tñ citius interdū tardius mouetur. Sol uero semper æquali motu ferri uidet: eoq̄ se solū a cæli rotatione nō supari gloriat. Rapido orbi. cælo ueloci. Signa nāq̄ zodiaci sol p̄transit mūdo cōtrarius. Poterisne rotatis obuius ire polis. hoc est. Poterisne sic resistere rotatiōi ac celerimæ cōuersiōi q̄ fit circa polos. ne ab ipsa secū traharis: sed ut ei cōtrarius p̄gas? Ne te cit⁹ auferat axis. Ne uertice & polo rapidissimo ipar sic ab ipso auferaris secū: ut ne tui qdē cōpos sis futurus. Forsitā & lucos illic. Fortassis iquit tibi psuades illic eē & urbes & deoge tēpla. sed hoc nihil est: iterq̄ tibi ē faciendum per insidias ac ferarum figuras. Vtq̄ uia te neas. hoc est. ut cōcedam te uia tenere ac scire nullūq̄ in errorē casurū: te tñ p̄ tauri cornua ire oportebit. Per cornua aduersi tauri. oppositi. nā uersus oriētē spectat. Taurus at iter astra dicit cōstitutus: qd̄ Europā i columē ex phœnicia trāstexit in cretā: ut Euripides ait.

Aemoniosq̄ arc⁹. Sagittariū. Chirō. n. Satur ni i equū mutati ex Phylira fili⁹ thessal⁹ hippocētaurus qui æsculapiū Achillēq̄ educauit in sidera fuit trāstlat⁹. Quidā tñ ut iquit Igin⁹ hac de cā chirōnē eē negauerūt q̄ nēo Cētaur⁹ sagittis sit usus. Est autem equinis cruribus deformat⁹ caudāq̄ satyri hēt. scribūt uero quidā hūc eē crotū noie euphemes musæ nutritis filiū: cūq̄ i mōte helicōe hitasse una cū musis studioq̄ uēatōis fuisse delectatū. Musas at ab Ioue petiisse ut i cælū referret Iouē ei crura eq̄na fecisse q̄ equo multū usus foret. sagittas p̄ ingenio adiūxisse. Caudā satyri i corpe fixisse: qd̄ nō minus hoc musæ q̄ liber p̄ satyris sit delectat⁹. Cæterę Ouidi. eoq̄ seq̄t opionē q̄ chirōnē fuisse cētaurę aiūt. Enūerat at signa

Zodiaci terribiliora asp̄cū Phœb⁹ quo facili⁹ ab improba cupiditate regēdi curę solis filiū deterreat. Lōgō circuitu Multū. n. spatii Scorpius suis brachiis cōprehēdit. Nā ut scribit Iginus. Scorpi⁹ p̄ magnitudinē mēbroq̄ in duo signa diuidit: quoq̄ uni⁹ effligē nri librā dixerūt. Scorpius at idcirco in cælū trāstlat⁹ esse fingit: qd̄ Orion cū uenaretur iactare ausus est se oia q̄cūq̄ ex terra orientur: iterficere ualere. Quare terram indignatā scorpionē maximum emisisse: qui illū iterficere conaretur. Iouem at utriusq̄ aiūm admiratū scorpionē inter astra collocasse: ut species eius hoibus documento esset: nequis eoq̄ aliqua re sibi cōsideret. dianam at p̄ studiū orionis: petiisse a Ioue ut idē sibi beneficiū daret petenti: qd̄ terræ ultro tribuisset. orionēq̄ in cælum accipet. ita igitur fuit cōstitutum: ut cū scorpius oritur orio occidat. Atq̄ aliter. Brachia. nāq̄ scorpii a principio statim recuruant. Cætri uero iuxta summitatē flectūt: eoq̄ mius spatii cōplectunt. Cancer at iunonis bñficio inter astra collocatus fert: qd̄ cū Hercules contra hydrā lerneā cōstitisset: ex palude pedē eius mordicus arripuit. Quare Herculem per motum eum interfecisse: Iunonē uero inter sidera collocasse. In prōptu est. facile est. Vix me patiunt. Me qui sum & deus & pitus & ipsis eqs notus. Funesti. p̄nciosi. mortiferi. Dūq̄ res sinit. p̄mittit. hoc ē dū potes. Tua uo

Vnde mare & terras ipsi mihi sæpe uidere
Fit timor: & pauida trepidat formidine pectus:
Ultima prona uia est: & eget moderamine certo.
Tunc etiam quæ me subiectis excipit undis
Ne ferar in præceps: tethys solet ipsa uereri.
Adde quod assidua rapitur uertigine cælum:
Sideraque alta trahit: celeriq̄ uolumine torquet:
Nitōr in aduersum: nec me qui cætera uincit
Impetus: & rapido contrarius euehor orbi.
Finge datos currus. quid ages: poteris ne rotatis
Obuius ire polis. ne te citus auferat axis:
Forsitan & lucos illic urbesq̄ deorum
Concipias animo: delubraq̄ ditia donis
Esse. per insidias iter est formaq̄ ferarum.
Vtq̄ uiam teneas: nulloq̄ errore traharis:
Per tamen aduersi gradieris cornua tauri:
Aemoniosq̄ arcus: uiolentiq̄ ora leonis:
Sæuaq̄ circuitu curuantem brachia longo
Scorpion: atq̄ aliter curuantem brachia cancerum:
Nec tibi quadrupedes animosos ignibus illis:
Quos in pectore habet: quos ore & naribus efflat
In promptu regere est. uix me patiuntur: ubi acres
Incaluere animi. ceruixq̄ repugnat habenis.
At tu funesti ne sim tibi muneris auctor:
Nate caue: dum resq̄ sinit tua corrige uota.
Scilicet ut nostro genitum te sanguine credas:
Pignora certa petis. do pignora certa timendo.
Et patrio pater esse metu probor. aspice uultus
Ecce meos: utinamq̄ oculos in pectore posses

Zodiaci terribiliora asp̄cū Phœb⁹ quo facili⁹ ab improba cupiditate regēdi curę solis filiū deterreat. Lōgō circuitu Multū. n. spatii Scorpius suis brachiis cōprehēdit. Nā ut scribit Iginus. Scorpi⁹ p̄ magnitudinē mēbroq̄ in duo signa diuidit: quoq̄ uni⁹ effligē nri librā dixerūt. Scorpius at idcirco in cælū trāstlat⁹ esse fingit: qd̄ Orion cū uenaretur iactare ausus est se oia q̄cūq̄ ex terra orientur: iterficere ualere. Quare terram indignatā scorpionē maximum emisisse: qui illū iterficere conaretur. Iouem at utriusq̄ aiūm admiratū scorpionē inter astra collocasse: ut species eius hoibus documento esset: nequis eoq̄ aliqua re sibi cōsideret. dianam at p̄ studiū orionis: petiisse a Ioue ut idē sibi beneficiū daret petenti: qd̄ terræ ultro tribuisset. orionēq̄ in cælum accipet. ita igitur fuit cōstitutum: ut cū scorpius oritur orio occidat. Atq̄ aliter. Brachia. nāq̄ scorpii a principio statim recuruant. Cætri uero iuxta summitatē flectūt: eoq̄ mius spatii cōplectunt. Cancer at iunonis bñficio inter astra collocatus fert: qd̄ cū Hercules contra hydrā lerneā cōstitisset: ex palude pedē eius mordicus arripuit. Quare Herculem per motum eum interfecisse: Iunonē uero inter sidera collocasse. In prōptu est. facile est. Vix me patiunt. Me qui sum & deus & pitus & ipsis eqs notus. Funesti. p̄nciosi. mortiferi. Dūq̄ res sinit. p̄mittit. hoc ē dū potes. Tua uo

Chirō

ra. tuos appetitus. Inferere. Immittere. Deprendere. cōprehendere. Deprecor hoc unum. ꝑcibus hoc unū ne faciam recuso. Interdum deprecari est ualde precari: Stygias iurauimus undas. Causa est cur sit daturus.

Propositumq; premit. retinet propositum. Flagratq; cupidine currus. ardet cupiditate regendi currus ꝑterni. Ergo qua licuit. Quatenus & quousq; potuit. Aureus axis erat. currum solis eleganter describit poeta Chrysolithi lapides preciosi aureum habentes colorem. Vnde etiam nomen sortiti sunt. $\chi\rho\upsilon\sigma\omicron\omicron\epsilon\eta\mu\iota$ enim aurum. $\lambda\iota\omicron\omicron\sigma$ lapis dicitur. patefecit. Aperuit aurora at ante solis ortum aerem illustrare: Sicq; fores ædium suarū aperire uidet. Et plena rosarū atria.

Ad id alludit: qđ Homerus aurorā rhododactilon uocat. hoc est digitos rosas ornatos hñtem. Auroræ namq; rosas antiquitas dicauit.

Diffugiunt stellæ. Hoc quoq; ex snia uulgati dī. Neq; n. stellæ diffugere possunt: cum sint fixe. sed adueniente aurora fulgere desinunt. Cogit. cōgregat & ante se agit. Lucifer. n. ultimus est qđ desinat fulgere sole oriēte priusq; incipit lucere illo occidēte: tuncq; hesperus uocat. Mūdumq; rubescere. Aduētū n. auroræ cælum rubescere uidetur. Vnde et aurora ab auro dicta ꝑhibet. Euanescere. dissolui ac perire. Luna. n. adueniente sole desinit splendere. Velocibus horis. agilib; ac cito prætereuntibus. Horæ autē idcirco solis equoq; curam habere finguntur: quod ex cursu solis orientur. Ambrosiæ succo. Ambrosia herba est suauissima: qua dii uescuntur qđq; imortales efficiuntur. Ambrosia namq; imortalitas interpretatur. Contigit. punxit: ut feruori resistere possent. Radios. coronā radios emittentē: quā ipse gestare cōsueuit. Præsaga. ꝑnuncia. Parce stimulis. noli uti calcatribus & flagellis ad ipellendos equos: ueꝑ; fru de ipsos fortius loris & frænis cohibere atq; retinere uolantes potius qđ currentes. Nec tibi directos. Qua iter phaethonti sit tenedū ꝑhœbus ondit non. n. inquit tibi per quinꝑ; circulos recta est eundū: sed ꝑ Zodiacumq; & obliquus & fines trium zonarū non egredit. neutꝑ; n. poloꝝ attingit. Quinque ꝑ arcus quinque circulos qui & zonæ dicuntur. Cælū n. in quinꝑ; circulos equaliter a se distantes diuisum est: arcticū. antarcticū. tropicum cæcri. tropicū capricorni. æquinoctialem quorum æquinoctialis est medius. Zodiacus autem obliquus est circulus qui æquinoctiale secant ad tropicūque cancri ac capricorni usque puenit. Nec ad circulos arcticū antarcticūque ꝑcedit. Sectus in obliquū. Periphrasis est zodiaci qui ē obliquus circulus: ut diximus & oium latissimus: ut qui ad tropicū usq; cancri & capricorni pueniat. Australem polū qui etiā antarcticus dī: qđ arctico opponatur. Iunctāque aquilonibus arcton. hoc est polum arcticum. unde flant aquilones uenti. Arctos autē uersa dicitur: quæ in ea parte cæli existens polo nomen dedit. Nam iupiter Calisto lycæōis filiā a lunone in uersam commutatā una cū arcade filio in sidera retulit ad polumque collocauit qui ab arcto arcticus fuit denominatus.

Inferere: & patrias intus deprendere curas.

Deniq; quicquid habet diues circumspice mūdus:

E que tot ac tantis cæli teræque marisque

Posce bonis aliquid. nullam patiere repulsam.

Deprecor hoc unum: quod uero nomine pœna

Nō honor est. pœnam phaethō ꝑ munere poscis.

Quid mea colla tenes blandis ignare lacertis:

Ne dubita. dabitur. stygias iurauimus undas:

Quodcunq; optaris. sed tu sapientius opta.

Finierat monitus. dictis tamen ille repugnat.

Propositumq; premit: flagratq; cupidine currus.

Ergo qua licuit: genitor contatus ad altos

Deducit iuuenem uulcania munera currus.

Aureus axis erat. temo aureus. aurea summa:

Curuatura rotæ. radiorum argenteus ordo:

Per iuga chrysolithi: positæq; ex ordie gemmæ

Clara repercusso reddebant lumina ꝑhœbo.

Dūq; ea magnanimus phaethon miratur: opusq;

Perispicit: ecce uigil nitido patefecit ab ortu

Purpureas aurora fores: & plena rosarum

Atria. diffugiunt stellæ: quarum agmina cogit

Lucifer: & cæli statione nouissimus exit.

Tum pater ut terras mundumq; rubescere uidit:

Cornuaq; extremæ uelut euanescere lunæ:

Iungere equos titan uelocibus imperat horis.

Iussa deæ celeres peragunt ignemq; uomentes

Ambrosiæ succo saturos præsepibus altis

Quadrupes ducunt: adduntq; sonantia fræna.

Tum pater ora sui sacro medicamine nati

Contigit: & rapidæ fecit patientia flammæ:

Imposuitq; coma: radios: præsagaq; luctus

Pectore sollicito repetens suspiria dixit.

Si potes his saltem monitis parere parentis:

Parce puer stimulis: & fortius utere loris.

Sponte sua properant. labor est inhibere uolantes:

Nec tibi directos placeat uia quinꝑ; per arcus.

Sectus in obliquum est lato curuamine limes:

Zonarumq; trium contentus sine: polumq;

Effugit australem iunctamq; aquilonibus arcton.

Hac sit iter. manifesta rotæ uestigia cernes:

Deprecari

Chrysolithi
Lithon

Lucifer

Hesperus

Aurora

Curr^o
solis

Ambrosia

Arctos